

prosvetni delavec

Glasilo delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti Slovenije,
Ljubljana, 8. septembra 1980 – št. 13 – letnik XXXI

Med drugim preberite

- ZA NOVO PROGRAMSKO PODOBO VZGOJE
IN IZOBRAŽEVANJA, str. 2
- DRUŽBENA VLOGA PROSVETNIH GLASIL, str. 3
- DELOVANJE SVETA V OŽJI IN ŠIRŠI SESTAVI, str. 3
- USTANOVITEV POSEBNE IZOBRAŽEVALNE
SKUPNOSTI ZA PEDAGOŠKO USMERITEV, str. 5

Meje naše odgovornosti

Življenje v šolah, domovih učencev in vzgojno-varstvenih organizacijah teče spet v ustaljenem ritmu, ki ga uravnava program dela in urnik. V novo šolsko leto gremo z željo, da bi bilo za vse — učitelje in vzgojitelje, učence in študente — čimbolj uspešno, prijetno in delovno. Ob

požrtvovalnem delu pedagoških delavcev naj bi doraščal mladi rod veder in sproščen, toda delaven in ustvarjalen. Vse kaže, da bomo v času, ki prihaja, vedno bolj cenili delavnost in tisto vsestransko usposobljenost za delo in samoupravljanje, ki vključuje tudi osebnostno zrelost.

Naše želje za uspešno novo izobraževalno leto veljajo posebej našim bralcem in vsem prosvetnim delavcem. Novo šolsko leto prinaša veliko novosti in nalog, ki se jih bomo morali lotiti z dobro voljo in optimizmom. Novi sistemski zakoni — zakon o vzgoji in varstvu pred-

šolskih otrok, zakon o osnovni šoli, zakon o usmerjenem izobraževanju ter zakon o svobodni menjavi dela na področju vzgoje in izobraževanja uvajajo precejšnje spremembe. Glede na to bo treba uskladiti vzgojnoizobraževalno delo in tudi samoupravne akte vzgojno-izobraževalnih organizacij. Zakonom že sledijo izvršilni predpisi, ki so v svojih zahtevah še bolj določni in neposredni.

V tem izobraževalnem letu bodo potekale zadnje priprave na vsebinsko preobrazbo vzgoje in izobraževanja. Izkušnje učiteljev naj bi pomagale pri oblikovanju novih programov, da bodo izražali tako potrebe združenega dela kot zahteve in spoznanja vzgojno-izobraževalne dejavnosti. Ob tvornem sodelovanju pri oblikovanju in uresničevanju nove programske podobe osnovnega in usmerjenega izobraževanja dobivajo delavci na področju vzgoje in izobraževanja novo družbeno vlogo: skupaj z delavci drugih področij združenega dela in enakopravni z njimi ustvarjajo temelje novega vzgojno-izobraževalnega sistema.

Sprejete načrte in programe bomo lahko uresničili le, če bomo imeli zanje ustrezno gmočno osnovo. Razprave o srednjeročnem načrtu družbenega razvoja zato ne bodo mogle mimo nas, ki najbolje poznamo zahteve in potrebe vzgojno-izobraževalnega dela, znamo pa tudi oceniti, kolikšne so možnosti družbe v sedanjih gospodarskih razmerah.

Začetek letošnjega šolskega leta nam prinaša novost, ki pomeni za pedagoško izobraževanje in skrb za pedagoške kadre prelom s tradicijo. Ustanovili bomo posebno izobraževalno skupnost za pedagoško usmeritev. Tako kot delavci drugih področij združenega dela prevzemajo tudi delavci vzgojno-izobraževalnih, vzgojno-varstvenih in drugih temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti s področja vzgoje in izobraževanja — skupaj z delavci šol, ki usposablja pedagoške

kadre — odgovornost za izobraževanje novih in za strokovno izpopolnjevanje že aktivnih pedagoških delavcev. Kot uporabniki pedagoških kadrov in izobraževanja, ki ga izvajajo te šole, bomo skupaj z izvajalci programov ugotavljali kadrovske in izobraževalne potrebe, načrtovali to izobraževanje in sprejeli vzgojno-izobraževalno delo v pedagoški usmeritvi, menjavali in združevali delo ter sredstva za uresničenje sprejetih programov.

Skrb za mlade učitelje in vzgojitelje, za njihovo vsestransko usposobljenost za vzgojno-izobraževalno delo in predanost svojemu poklicu bo v posebnih izobraževalnih skupnostih za pedagoško usmeritev tesneje povezala uporabnike in izvajalce tega izobraževanja. Odgovor za ustrezne možnosti dela kadrovskih šol, za kakovost in sodobnost pedagoškega šolstva na Slovenskem prehaja v novih družbenoekonomskih odnosih torej neposredno tudi na vse delavce vzgojno-izobraževalnega področja. Več kot 30 tisoč nas je tu poklicno zaposlenih. Ali bomo znali upravljati pedagoško šolstvo bolje, kot ga je nekoč upravljala država? Ali bomo v novi izobraževalni skupnosti našli vedno skupni jezik pri iskanju rešitev za odprta vprašanja? Med taka vprašanja sodi tudi dokvalifikacija učiteljev brez diplome, oblikovanje učinkovitega sistema stalnega dopolnilnega izobraževanja pedagoških delavcev, usklajitev pedagoškega izobraževanja z zahtevami reformirane šole in novih izobraževalnih področij — izobraževanja v organizacijah združenega dela in celotnega izobraževanja odraslih.

Obseg naše družbene odgovornosti se torej širi. Neposredno vzgojno-izobraževalno delo v razredu je zagotovo prvo — ni pa vse. Kot delavci v združenem delu odločamo o svojem in celotnem družbenem delu. To daje tudi samemu vzgojnemu delu večjo širino in mu zagotavlja odprtost v družbene tokove. JOŽE VALENTINČIČ

dogodki novosti

Korak k uresničevanju reforme

Člani Strokovnega sveta za vzgojo in izobraževanje SRS so na 35. seji, ki je bila 19. 6. 1980, obravnavali med drugim tudi gradivo o reformi osnovne šole in usmerjenega izobraževanja. Povedano bolj določno: obravnavali so osnutek smernic za delo osnovne šole, predlog predmetnika za osnovno šolo in naloge, ki jih je pripravil Zavod SRS za šolstvo ob zakonu o vzgoji in varstvu predšolskih otrok ter zakonu o osnovni šoli. Na dnevnem redu je bila tudi obravnava zelo pomembnega dokumenta Osnutek smernic za oblikovanje vzgojno-izobraževalnih programov v usmerjenem izobraževanju ter uvajanja nekaterih učnih načrtov in poskusnih učbenikov, ki so bili izdelani za skupno vzgojno-izobraženo osnovo v usmerjenem izobraževanju za 1. razred srednjih šol v šolskem letu 1980-81.

Razpravljalci so namenili največ pozornosti predloženim smernicam za delo osnovnih šol. Obrazložila jih je Jelica Mesešnel, ki je članom pojasnila, kako pomembne so smernice, kako so nastale, se dopolnjevale in kako jih bodo dokončno preoblikovali. Člani so v razpravi ugotavljali, da je bilo sestavljanje gradiva zelo zahtevno delo, ki so ga zavzeto opravljali delavci zavoda in zunanji sodelavci. Največ pripomb je bilo glede obsežnosti gradiva. Nekateri so menili, da bi morale biti smernice bolj določne, bile naj bi izvršilni predpis, ki pa ne bi smel ovirati šol pri njihovih pobudah. Opozarjali so, da je treba upoštevati tudi možnosti za delo na šolah, kadrovsko problematiko in urediti nagajanje pedagoških delavcev. To je bila prva tovrstna obravnava tega gradiva, zato so člani predlagali, naj bi pri končni obliki smernice v glavnem vsebovale določila 27. člena zakona o osnovni šoli, drugi del gradiva pa naj bi izdal zavod v priročniku, ki bo dragocen pripomoček vsakemu učitelju pri delu v osnovni šoli, posebno začetnikom.

O osnutku predmetnika za osnovno šolo so razpravljali člani le preliminarно. O njem bodo sklepali tedaj, ko bo skupščina Izobraževalne skupnosti Slovenije dala pisno soglasje k predlogu. V razpravi pa so opozarjali, da učencev ne smemo preobremenjevati, več bo treba delati z nadarjenimi in bolj pomagati manj sposobnim.

Ko so razpravljali o kratkoročnih in dolgoročnih nalogah Zavoda SRS za šolstvo pri reformi osnovne šole, so ugotavljali, da so v pripravi številne naloge, ki bodo pripomogle, da se bodo sprejeti zakoni uresničevali, šolsko delo pa bo postalo bolj smotno in učinkovito.

Začasne smernice za oblikovanje vzgojno-izobraževalnih programov v usmerjenem izobraževanju je strokovni svet obravnaval in sprejel že pred sprejetjem zakona o usmerjenem izobraževanju. Ker pa je prinesel zakon veliko novosti, je Zavod SRS za šolstvo izdelal predlog smernic za oblikovanje vzgojno-izobraževalnih programov v usmerjenem izobraževanju. V gradivu je še nekaj neresenih vprašanj, zato so člani menili, da je treba osnutek popraviti in ga predložiti na naslednji seji.

Ker v tem šolskem letu še ne bomo uvedli usmerjenega izobraževanja, je Zavod SRS za šolstvo pripravil predlog o uvajanju nekaterih učnih načrtov in poskusnih učbenikov, ki so bili izdelani za skupno vzgojno-izobra-

zbeno osnovo v usmerjenem izobraževanju za 1. razred srednjih šol v šolskem letu 1980-81. Člani strokovnega sveta so soglašali, da se uvedejo učni načrti za predmet samoupravljanje s temelji marksizma in poskusni učbenik, učni načrt za predmet obramba in zaščita ter učbenik, in učni načrt za predmet telesna vzgoja v prvi razred vseh srednjih šol. Učni načrt za predmet matematika in poskusni učbenik bodo imeli v prvem razredu štiriletnih srednjih šol, ki imajo v predmetniku 3 ali 4 ure matematike v prvem razredu. Učni načrt za predmet biologija in poskusni učbenik bodo uvedli v prvi razred triletnih in štiriletnih srednjih šol, ki imajo v predmetniku biologijo v prvem razredu. Glede

Ah, kaj me vse čaka... (Foto: Amand Papotnik)

na možnosti šol bodo uvedene tudi kulturne in naravoslovne dejavnosti.

Vsa gradiva, ki jih je sprejel Strokovni svet za vzgojo in izobraževanje SRS, so nov korak k uresničevanju reforme osnovne šole in usmerjenega izobraževanja.

Ker je bila to zadnja seja Strokovnega sveta za vzgojo in izobraževanje SRS v prejšnji sestavi, se je podpredsednik izvršnega sveta skupščine SRS Dušan Šinigoj zahvalil članom strokovnega sveta in predsedniku Stanetu Kranjcu za njihovo prizadevanje in vsestransko delo na področju vzgoje in izobraževanja.

DRAGO NOVAK

Za novo programsko podobo vzgoje in izobraževanja

Strokovni svet SRS za vzgojo in izobraževanje je 16. 7. 1980 začel delati v novi sestavi, ki sta jo imenovala za štiriletno mandatno obdobje Skupščina SR Slovenije in Skupščina Izobraževalne skupnosti Slovenije na predlog republiške konference SZDL Slovenije. Strokovni svet — ta najvišji strokovni organ za vprašanje vzgoje in izobraževanja v republiki — sestavljajo vidni strokovni in drugi družbeni delavci iz vzgojno-izobraževalnih in drugih organizacij, strokovnih društev, družbeno-političnih organizacij in skupnosti. Na čelu Strokovnega sveta SRS je še naprej dosednji predsednik Stane Kranjc.

Novi strokovni svet SRS je pred velikimi — zgodovinskimi nalogami. V tem mandatnem obdobju bo nastala nova programska podoba našega vzgojno-izobraževalnega sistema, ki jo bo oblikoval strokovni svet SRS skupaj s strokovnimi sveti posebnih izobraževalnih skupnosti, s katerimi deli odgovornost pri pripravi in sprejemanju strokovnih programov. Po pristojnostih, ki mu jih dajejo zakon o svobodni menjavi dela na področju vzgoje in izobraževanja in drugi sistemski zakoni, Strokovni svet SRS samostojno sprejema vzgojni program za vzgojo in varstvo predšolskih otrok, program življenja in dela

ki pomenijo smer nadaljnjega razvoja vzgoje in izobraževanja. Pri uresničevanju družbene vloge in nalog bo moral Strokovni svet SRS upoštevati širše družbene vidike reforme ter vlogo vzgoje in izobraževanja pri gospodarskem, samoupravnem in kulturnem razvoju naše družbe. V času gospodarske ustalitve moramo zagotoviti večjo učinkovitost vzgojno-izobraževalnega dela, odločitve strokovnega sveta pa morajo biti vselej pretehtane.

Pri oblikovanju nove programske podobe osnovnega in usmerjenega izobraževanja bo poudarek na kakovosti vzgojno-izobraževalnih programov, učbenikov in drugih pripomočkov ter vsega vzgojno-izobraževalnega dela. Premagati moramo tradicionalizem in vztrajanje pri starih navadah in pogledih — pri kopičenju snovi in didaktičnem materializmu. V učiteljskih kolektivih potrebujemo drugačno ozračje: spremeniti moramo vsebino in metode dela ter uveljaviti načelo, da je bistven cilj vzgojno-izobraževalnega dela razvoj človekove osebnosti, ne pa zgolj znanje in uresničenje izobraževalnih ciljev. Samo povezanost vzgojnih in izobraževalnih prizadevanj, strokovne in splošne izobrazbe vodi k uresničenju njihovih temeljnih smotrov v naši družbi.

Strokovni svet SRS združuje skrb za programski napredek izobraževanja in vzgoje na vseh ravneh od predšolske vzgoje do univerze. Usmerjal bo delo strokovnih svetov posebnih izobraževalnih skupnosti in jim pomagal oblikovati programe za pridobitev in izpopolnjevanje strokovne izobrazbe. Spodbujal bo nenehno posodabljanje vzgojno-izobraževalnega dela, inovativno in ustvarjalno dejavnost. Nova sestava programov za pridobitev strokovne izobrazbe za vse ravni bo nastajala v novih razmerah bolj povezana in usklajena kot doslej. Strokovni svet se bo v ta namen opiral na Zavod SRS za šolstvo, ki strokovno pripravlja programe, učbenike in priročnike, pa tudi na visokošolske raziskovalne in druge organizacije.

Strokovni svet je že na prvi seji obravnaval predlog smernic za oblikovanje programov v usmerjenem izobraževanju. Začasne smernice, ki jih je prejšnji strokovni svet sprejel pred dobrim letom, je bilo treba v mnogem spremeniti in dopolniti, da bodo rabile vsem kot metodološki temelj pri oblikovanju programov, usklajene tudi z zakonom o usmerjenem izobraževanju. Smernice podrobneje razčlenjujejo določila tega zakona o programski sestavi usmerjenega izobraževanja in opredeljujejo načela za pripravo, sprejemanje in stalno posodabljanje vzgojno-izobraževalnih programov.

Razprava o predloženih smernicah je bila temeljita in natančna. Ustavila se je pri preverjanju predlaganih rešitev in pri podobnem oblikovanju posameznih stališč in določil. Redakcijska skupina, ki jo je Strokovni svet SRS imenoval za končno pripravo besedila, bo dala predloženemu besedilu končno podobo. Celotno zasnovano smernic za oblikovanje vzgojno-izobraževalnih programov v usmerjenem izobraževanju bomo zato prikazali v našem glasilu v kratkem.

Na prvi seji Strokovnega sveta SRS so člani v razpravi opozorili na nekatere pojave, ki zbuja skrb in jih bo treba resneje obravnavati.

Uresničevanje nove programske zasnove usmerjenega izobraževanja bo slonelo na učiteljevih ramenih. V tem reforma še vedno stoji in pade z učiteljem. Učitelji pa morajo biti za nove naloge ustrezno usposobljeni in imeti dovolj spodbud za uresničevanje novih nalog. Zato moramo zagotoviti višje družbeno vrednotenje vzgojnoizobraževalnega dela. Šele ko bomo zagotovili, da bo vzgojno-izobraževalno delo bolj cenjeno, lahko pričakujemo da se bo odločala za pedagoške poklice sposobnejša mladina.

Zahtevne reformne naloge lahko uresničuje samo učitelj, ki je zanje dovolj usposobljen. Dopolnilno in dodatno izobraževanje učiteljev spodbujajo in razvijajo v ta namen skrbno v vseh deželah. Povsod tudi jasno poudarjajo vrednost učiteljeve izobrazbe. Pri nas v tem, kot kaže, nismo enotnega mnenja. Posamezne raziskave so pokazale, da veliko vzgojno-izobraževalnih organizacij nimajo pravega razumevanja za nadaljnji študij in ne pomagajo učiteljem, ki si ob delu prizadevajo za višjo izobra-

zbo, da bi uspešneje opravljali svoje naloge. Kadrovska politika nekaterih vzgojnoizobraževalnih organizacij je glede študija ob delu svojih delavcev premalo spodbudna in daljnovidna.

Ko bomo oblikovali program srednjega usmerjenega izobraževanja, ne smemo podcenjevati mesta, ki ga mora imeti v njem kultura izražanja in sporočanja. Podatki, ki so jih zbrali na mariborski univerzi pri sprejemanju izpitiha za vpis na višje in visoke šole, kažejo, da je kultura izražanja pri kandidatih iz strokovnih šol dostikrat na tako nizki ravni, da ogroža uspešnost njihovega nadaljnjega študija strokovnega napredovanja, poudari sam osebnostni razvoj. Izkušnji mariborskih visokih šol bodo mnogi pritrili. Iz njih izhaja zahteva po drugačnem vrednotenju jezikovne kulture vseh programih usmerjenega izobraževanja, v vseh organizacijah in središčih za usmerjeno izobraževanje mladine in odraslih.

JOŽE VALENTINČIČ

Pionirsko zadrugo v vsako šolo

Na 9. zboru mladih združnikov, ki je bil v Čačku od letošnjega 5. do 8. junija, so se udeleženci zavzeli za to, naj bi imela vsaka osnovna šola svojo pionirsko zadrugo. Predsednik častnega odbora je bil predsednik skupščine SFRJ Dragoslav Marković, osrednja tema pa: Vloga proizvodnega in družbeno koristnega dela v vzgojno-izobraževalnem procesu.

Letos so se mladi združniki iz vseh republik in pokrajin sestali že na devetem zboru, da bi pregledali svoje delo in uspehe in si začrtali prihodnje naloge. Po podatkih, ki smo jih slišali na zborovanju, naj bi v Jugoslaviji delovalo 1800 pionirskih združenj. Osrednja točka srečanja je bil pripravljen in analitičen pogled na referat dr. Stipeta Švarja, predsednika Republiškega komiteja za izobraževanje, prosveto, kulturo, telesno in tehnično kulturo SR Hrvaške.

Pionirske zadruge so doslej delovale samo v osnovnih šolah, ne pa v srednjih. Niso bile vključene v sistem vzgoje in izobraževanja, temveč so bile prepuščene posameznim entuziastom. Širše družbene akcije in pomoči ni bilo. Akcija, začeta v šestdesetih letih, je zaradi že znanih napak ves čas slabela tudi na tem področju. Dr. Švarj je v svojem referatu poudaril, da se moramo zavedati, kakšen vzgojno-izobraževalni sistem želimo ustvariti. Opozoril je na veliko nevarnost, ki se pojavlja pri usmerjanju in ravnanju mladih, tj. da bodo dobri porabniki in slabi proizvajalci. Smo edina država na svetu, v kateri naj bi starši vzdrževali svoje otroke tudi do tridesetega leta. Zagotoviti je treba, da se bodo mladi čimprej in razvojni stopnji primerno sami vzdrževali. Tudi v pionirskih hranilnicah naj bi shranjevali denar, ki so si ga prislužili z delom. Vzgojno-izobraževalni proces mora postati dialektična enotnost pouka, kulturne, telesne in obrambne vzgoje in družbeno koristnega dela. Le tako bomo vplivali na postopno zmanjševanje razlik med umskim in fizičnim delom. Zavzel se je za odprto šolo v družbo, v kateri ne bo šola edini, temveč le najpomembnejši vzgojni dejavnik. V zvezi z reformo in spremembo predmetnika pa je dejal, da zdaj pravzaprav ne »vračamo« delo v šolo, ker ga tam doslej sistemsko sploh še ni bilo. Šola naj uvaja otroke v svet dela,

privzgaja naj mu prepričanje, da je vsako delo častno, da je treba živeti od svojega dela in da mora vsakdo s svojim delom prispevati tudi za širše družbene potrebe.

Z načrtnim delom bo treba povsod doseči, da se bodo spreminjali nekateri stališča, ki negativno vplivajo na svet vzgoje in izobraževanja kot element prkljenega usmerjanja in priprave na poklic. Tako so npr. gesla: Ni ima otrok to, česar sam niso imeli! Naj se ne muči, kot smo mučili mi! Uči se, da ne boš delavec! Uči se, da ti ne bo treba delati! — ki so kar tradicionalni v družinski vzgoji. Otrok vsrkava porabniško miselnost že od ranne mladosti. Dr. Stipe Švarj dejal, da so pionirske zadruge edini stvarni dosežek pri spreminjanju odnosov. Zato je v hrvaškem zakonu o osnovni šoli vsaki šoli predvidena ustanovitev zadruga kot nosilke proizvodnega in drugega družbeno koristnega dela. V njej naj se učenci vzgajajo za samoupravljanje tudi na področju dela in ustvarjanja dohodka, ki mora ostati vzgojna prvina in ne element koriščenja dela otrok, kot se v nekaterih šolah zdaj dogaja.

Zbor se je soglasno zavzel za predlog dr. Stipeta Švarja, da naj bi na zvezni ravni sprejeli družbeni dogovor o vlogi in položaju pionirskih združenj vzgojno-izobraževalnem sistemu. Podobno kot se razvijajo športna dejavnost in športne društva, kulturna dejavnost, kulturnem, naj bi proizvodna in tehnične dejavnosti organizirale v pionirski zadruge.

Pionirsko združništvo imamo tudi v Sloveniji lepo tradicijo. Novi predmetnik, ki naj bi ga začeli uresničevati že septembra, daje zakonito osnovo za uresničevanje izhodišč, sprejetih na zboru mladih združnikov.

Slovenijo so predstavljale Čačku pionirske zadruge Šola Vučenica, Lovrenc na Pohorju, Drago Kobal in Martin Konščak iz Maribora, Vransko, Grizna, Podčetrtek, Bizeljsko, Dragatice, Krško in Spodnja Poljskava. Slovenska delegacija je obiskala tudi Dedinje in se poklonila svojemu najljubšemu učitelju vzorniku tov. Titu. Posebno življenje za mlade pa je bilo nje pri vrstnikih. Slovenska delegacija je sodelovala v javnostih zbora in predstavila delovanje zadrug na razstavni prostor, ki so ga uredile udeležke zborovanja.

N.J.

Delovanje sveta v ožji in širši sestavi

Uradne razlage zakonodajno-pravne komisije

Republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti je zaprosil Skupščino SR Slovenije za uradno razlago 126. člena zakona o osnovni šoli, 63. člena zakona o vzgoji in varstvu predšolskih otrok in 139. člena zakona o usmerjenem izobraževanju. Po dosedanji praksi so vzgojno-izobraževalne organizacije imele svet v širši in svet v ožji sestavi. V širši sestavi se je svet sestajal nekajkrat letno in obravnaval zadeve posebnega družbenega pomena; v ožji sestavi (samo delegati delavcev) pa se je svet sestajal pogosto in obravnaval sprotna vprašanja, o katerih odločajo delavci šole. Kako naj deluje svet vzgojno-izobraževalne organizacije po novem? Ali je obvezna prisotnost delegatov, staršev, učencev in študentov ter delegatov družbene skupnosti na seji sveta? Kdaj in kako, ko so na dnevnem redu zadeve, o katerih lahko odločajo le delegati delavcev (npr. delitev sredstev za osebno in skupno porabo)? Kako je s sklepčnostjo na takih sejah? Kako opredeliti delovanje in pri-

stojnost svetov v statutih vzgojno-izobraževalnih organizacij pri teh vprašanjih?

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je zadevo obravnavala na seji dne 2. 7. 1980 in poslala RO Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti svoje stališče, s katerim je le-ta seznanil že tudi občinske odbore.

Po mnenju komisije so določbe 126. člena zakona o osnovni šoli, 63. člena zakona o vzgoji in varstvu predšolskih otrok ter 139. člena zakona o usmerjenem izobraževanju dovolj jasne in same po sebi ne zahtevajo tolmačenja. Iz dopisa pa razberemo, da problem razumevanja in praktičnega uveljavljanja svetov v resnici ni omejen zgolj na določbe, glede katerih se zahteva uradno tolmačenje, temveč se nanaša na celotno zakonsko ureditev delovanja svetov, predvsem zaradi njihove tripartitne sestave in dejstva, da vsi trije deli sveta ne odločajo o vseh vprašanjih iz njihove pristojnosti. Vendar pa je v vsakem primeru ne glede na to, katera skupina

delegatov je odločala o zadevi, odločitev sprejel svet kot organ upravljanja. Po mnenju komisije določba zakona, po kateri se stavi svet vse tri naštetih skupine delegatov, ne more pomeniti da lahko svet odloča le s sodelovanjem vseh teh treh skupin; to bi bilo celo v nasprotju z drugimi zakonskimi določbami, po katerih o različnih zadevah odločajo različne skupine delegatov, ki sestavljajo svet. Odločitev sveta je torej sprejeta, če so jo sprejeli tisti delegati, ki so za to pristojni po zakonu in statutu organizacije. Iz tega tudi izhaja, da

prisotnost ostalih delegatov na seji sveta ni potrebna, sočasno pa je tudi sklepčnost sveta zagotovljena že z navzočnostjo večine tistih delegatov, ki so pristojni za odločanje o konkretnih zadevah. Načina odločanja sveta v različnih sestavih pa v statutu ni treba posebej urejati.

Statut mora predvsem natančno določati, o katerih zadevah odločajo samo delegati delavcev, o katerih sodeležajo delegati staršev ali študentov oziroma učencev, in o katerih sodeležajo poleg že naštetih še delegati družbene skupnosti.

Uredniki se posvetojujejo (Foto: Franjo Meder)

Razvojne možnosti Prosvetnega delavca

S seje izdajateljskega sveta in uredniškega odbora

Izdajateljski svet in uredniški odbor Prosvetnega delavca sta na skupni seji dne 1. 7. 1980 obravnavala programsko usmeritev, sedanjo in prihodnjo družbeno vlogo in razvojne možnosti našega glasila. Razprava o tem naj bi odgovorila na temeljna vprašanja o razvojnih možnostih pri načrtovanju nadaljnjega razvoja Prosvetnega delavca za naslednje srednjeročno obdobje.

Izdajateljski svet in uredniški odbor sta o teh vprašanjih razpravljala prvič že v decembru 1979 in sklenila, da je treba seznaniti s stanjem, razvojnimi možnostmi in potrebami Prosvetnega delavca vse odgovorne dejavnike s področja vzgoje in izobraževanja v republiki, da povedo svoje mnenje in vključijo v svoje razvojne načrte tudi dejavnost našega glasila. O gradivu, ki je bilo posredovano tem dejavnikom, so razpravljale različne organizacije in organi, svoja stališča pa so nam pisno ali drugače posredovali: zlasti: republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti, Svet za izobraževanje in kulturo pri RS Zveze sindikatov Slovenije, delovna skupina Centralnega komiteja ZKS, Zveza delavskih univerz Slovenije, Pedagoška akademija v Ljubljani in Mariboru ter Andragoško društvo Slovenije.

Po mnenju članov republiškega odbora Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti naj bo Prosvetni delavec pester, zanimiv in angažiran strokovno-političen časopis za vprašanja vzgoje in izobraževanja in kritična tribuna vseh, ki izobražujejo in si prizadevajo za napredek vzgoje in izobraževanja. Prosvetni delavec naj povezuje delavce na tem področju in pomaga uresničevati naloge, ki jih imajo sindikati in prosvetni delavci pri razvijanju samoupravljanja, uveljavljanju novih družbeno-ekonomskih odnosov, pri preobrazbi vzgoje in izobraževanja ter pri uresničevanju drugih družbenih nalog.

Svet za izobraževanje in kulturo RS Zveze sindikatov Slovenije je poudaril, naj bo Prosvetni delavec zanimivo glasilo za vse, ki se ukvarjajo z vzgojo in izobraževanjem mladine in odraslih v šolah, delovnih in drugih organizacijah. Prosvetni delavec naj ostane informativen časopis, odprt različnim mnenjem in bogat z informacijami.

Po mnenju delovne skupine Centralnega komiteja ZKS, ki je proučila ta vprašanja, naj bo Prosvetni delavec ustvarjal in oblikovalec in angažiran dejav-

nik v reformnih procesih. Spodbudno naj vpliva na reformno ozračje v učiteljskih kolektivih in popularizira zgledne primere in nove zamisli. Enakomerno naj zajema celotno področje vzgoje in izobraževanja, tako izobraževanje v šoli kot zunaj nje, posebno pa izobraževanje v organizacijah združenega dela. Tako bo premagal stanovsko ozkost in postal časopis vsega združenega dela. Širša programska zasnova Prosvetnega delavca zahteva tudi širši krog ustanoviteljev in trdno postavljene možnosti nadaljnjega razvoja.

Zveza delavskih univerz Slovenije in Andragoško društvo Slovenije sta naglasila zlasti, naj Prosvetni delavec enakopravno obravnava vsa področja vzgoje in izobraževanja, vse poti do izobrazbe, odprt v nove razsežnosti vzgojno-izobraževalnega sistema. Tako bo povezoval pedagoške in andragoške delavce ter pomagal uveljavljati prvine in vrednote, ki jih prinaša reforma.

To vsebinsko širino želi tudi Pedagoška akademija v Mariboru: Prosvetni delavec naj prerašče v družbeno angažiran časopis, ki bo zajemal vse ravni vzgoje in izobraževanja — od predšolske vzgoje do izobraževanja odraslih. Pedagoška akademija v Ljubljani pa poudarja, naj bo naše glasilo aktiven razvojni dejavnik, naj razvija dvosmerni komunikacijo z najširšim krogom pedagoških delavcev in prispeva k njihovi dobri obveščenosti, ki je pogoj za uresničenje reforme.

DOHITETI RAZVOJNE POTREBE

Po mnenju navedenih organizacij, izdajateljskega sveta in uredniškega odbora je Prosvetni delavec v zadnjem obdobju vidno napredoval k taki usmeritvi in k višji kakovosti, vendar bi bilo potrebno smelo začrtati njegov nadaljnji napredek v prihodnjem srednjeročnem obdobju in mu zagotoviti boljše gnotne in kadrovske možnosti. Znano je, da dobivajo v vseh republikah in pokrajinah podobna glasila precej več denarja od izobraževalnih skupnosti. Tudi pri nas dobivajo sorodni štiri najstjdniki bistveno večjo družbeno pomoč. Če hočemo povečati obseg časopisa in izboljšati njegovo kakovost, bo treba okrepiti uredništvo vsaj še z dvema urednikoma, saj sedanje tri člani uredništva ne zmore večjih naporov. V nekaterih republikah izhajajo taka glasila že tedensko, kjer pa so štiri najstjdniki, je njihov obseg

večinoma precej večji kot pri Prosvetnem delavcu. Naši načrti, naj bi Prosvetni delavec postal čedalje bolj kakovosten štiri najstjdniki za vprašanje vzgoje in izobraževanja, ki bi izhajal redno na 16 ali 20 straneh z občasnimi prilogami, nikakor niso pretirani, pa čeprav smo v času gospodarske ustalitve in štednje. Trideset tisoč delavcev na področju vzgoje in izobraževanja v naši republiki zasluži kakovostno glasilo. Naloge in možnosti Prosvetnega delavca pa uvrščajo njegovo dejavnost med prednostne dejavnosti, za katere je treba najti potrebna sredstva.

Izdajateljski svet in uredniški odbor Prosvetnega delavca sta

Praznik partizanskega šolstva

Ob praznovanju 35-letnice osvoboditve je Sindikat delavcev vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture Hrvaške organiziral prvo srečanje partizanskih učiteljev. Ta velika manifestacija vojnih tovarišev, vzgojiteljev mladih rodov Titove Jugoslavije, je bila v vasi Kropotsko Javorje pri Crikvenici. Udeležilo se je okrog 500 partizanskih učiteljev, ki so prišli skoraj iz vseh jugoslovanskih republik in pokrajin, da bi skupaj obudili spomine na slavne dni, ko so v težkih vojnih razmerah vzgajali in izobraževali otroke in odrasle, organizirali šole in domove, vodili prosvetne oddelke organov ljudske oblasti in se bojevali za izgradnjo novega socialističnega vzgojno-izobraževalnega sistema v naši deželi.

Na vabilo republiškega odbora sindikata se je prijavilo približno 900 partizanskih učiteljev; veliko pa se jih je prijavilo tudi kasneje ali pa so obžalovali, ker se niso mogli udeležiti sestanka z bojnimi tovariši.

Velik praznik partizanskega šolstva Hrvaške je bil ob 38-letnici ustanovitve partizanske osnovne šole v Kropotskem Javorju. Udeležencem proslave sta govorila narodni heroj Pero Car, član predsedstva SR Hrvaške, in dr. Stipe Šušar, predsednik Republiškega komiteja za prosveto, kulturo, telesno in tehniško kulturo. Na posebni slovesnosti so izročili partizanskim učiteljem spomenice partizanskega učitelja, v Kropotskem Javorju pa so odprli prenovljeno stavbo nekdanje partizanske osnovne šole; v njej so uredili stalno muzejsko

sklenila, naj uredništvo oblikuje na temelju razprave konkretne predloge za nadaljnji razvoj in financiranje Prosvetnega delavca ter jih posreduje organizacijam, ki se morajo po svoji družbeni vlogi zavzemati za napredek glasila in obveščanje prosvetnih delavcev. To so zlasti Izobraževalna skupnost Slovenije, Zveza skupnosti otroškega varstva in republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti. Le-ti naj bi jasno opredelili svoje obveznosti in pravice do Prosvetnega delavca in zagotovili v srednjeročnih načrtih potreben denar, da bo naše glasilo šlo v korak z razvojnimi potrebami.

zbirko, pred poslopjem pa odkrili doprsni kip partizanske učiteljice Anke Vučetić-Anče.

Na slovesnosti v Kropotskem Javorju so sprejeli sklep o uvedbi visokega družbenega priznanja z nazivom Titov učitelj. Predlog bo nadalje obravnaval republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture Hrvaške.

Crikveniška občina in Republiška izobraževalna skupnost vzgoje in izobraževanja Hrvaške sta zagotovili vsem partizanskim učiteljem brezplačno bivanje v hotelih, dobili so povrnjene potne stroške, izšla pa je tudi knjiga Partizanska osnovna šola Kropotsko Javorje, ki so jo dobili vsi partizanski učitelji in osnovne šole SR Hrvaške, kjer so imeli učenci tudi uro o partizanskem šolstvu.

Tako so na pobudo iz Crikvenice ob akciji sindikata, Republiškega komiteja za prosveto, kulturo, telesno in tehniško kulturo, Zavoda za prosvetno-pedagoško službo SR Hrvaške, Krajevne skupnosti Kropote Klenovica in organov crikveniške občine kar najbolj slovesno proslavili jubilej partizanske šole in pripravili prirčno srečanje partizanskih učiteljev, ki so se prvokrat po osvoboditvi zbrali na takem sestanku.

Odbor za proslavo je sklenil, da bo prihodnje leto v počastitev 40-letnice ljudske vstaje v Crikvenici simpozij o partizanskem šolstvu na Hrvaškem, udeleženci tega srečanja pa bodo obiskali šolo — spomenik v Kropotskem Javorju.

ĐORĐE ĐURIĆ

Družbena vloga prosvetnih glasil

Z letne skupščine prosvetnih časopisov

V Trakošanu, sredi Hrvaškega Zagorja, je bila 27. junija t. l. letna skupščina Sekcije prosvetnih časopisov republik in pokrajin. Sekcija deluje v okviru zveznega odbora Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture. Skupščina je bila povezana z enodnevnim informativnim seminarjem, na katerem sta dr. Stipe Šušar in dr. Vladimir Poljak predstavila udeležencem sedanje reformne tokove na Hrvaškem. Udeleženci so obiskali tudi najstarejšo hrvaško podeželsko ljudsko šolo v Vardžinskih Toplicah, ki praznuje svojo 500-letnico.

V središču razprave na letošnji skupščini sekcije prosvetnih glasil so bila vprašanja: kakšno vlogo imajo naša glasila in kakšno mesto jim pripada v sistemu vzgoje in izobraževanja, čigava glasila pravzaprav so, na kakšnih družbeno-gospodarskih temeljih naj slonijo in kakšne razvojne cilje naj si postavijo v prihodnjem srednjeročnem obdobju. Ali naj bodo ustvarjeni in nepogrešljivi dejavniki razvoja in sistema vzgoje in izobraževanja ali pa naj živijo ob robu teh tokov kot zastarela stanovska glasila.

VLOGA SE SPREMINJA

Prosvetna glasila imajo v vseh republikah in pokrajinah za seboj dolgo pot, ponekod že kar 100-letno tradicijo. Njihovi ustanovitelji v povojnem obdobju so večinoma sindikati prosvetnih delavcev, ki so se jim pozneje kot soustanoviteljice pridružile izobraževalne skupnosti, ki prispevajo znaten del sredstev za njihovo delovanje. Podružbljanje vzgoje in izobraževanja je tako povežalo prek samoupravnih interesnih skupnosti izvajalce in uporabnike izobraževanja, prosvetna glasila pa so postala ali postajajo specializirani časopisi za vprašanja vzgoje in izobraževanja. Prostvena glasila usklajujejo vsebino z novimi mejami vzgojnoizobraževalnega sistema: obsegajo problematiko predšolske vzgoje in osnovne šole ter usmerjenega izobraževanja mladine in odraslih. Vsa ta področja so čedalje bolj enakopravno in enakomerno zastopana.

Vabilo na prvo sejo

Iniciativni odbor za ustanovitev posebne izobraževalne skupnosti za področje vzgojnoizobraževalnih dejavnosti sklicuje

prvo skupno sejo zboru uporabnikov in zboru izvajalcev skupščine Posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev SR SLOVENIJE.

Seja bo

v torek, 30. septembra 1980

v prostorih Izobraževalne skupnosti Slovenije v Ljubljani, Aškerčeva 9, s pričetkom ob 9. uri.

Predlagamo tale

DNEVNI RED:

1. izvolitev verifikacijske komisije in verifikacija pooblastil delegatov;
2. poročilo iniciativnega odbora;
3. ugotovitev, ali je samoupravni sporazum o ustanovitvi skupnosti sklenjen ter statutarni sklep sprejet;
4. volitve organov zborov in skupščine;
5. poročilo komisije za pripravo vzgojnoizobraževalnih programov v pedagoški usmeritvi o dosedanjem poteku dela na pripravi teh programov.

PREDSEDNIK INICIATIVNEGA ODBORA
Jože Deberšek

delo šola

Strokovni izpiti učiteljev

Delavci, ki v osnovni šoli opravljajo vzgojno-izobraževalno delo ali sodelujejo pri tem delu, dokažejo s strokovnim izpitom sposobnost za samostojno opravljanje vzgojnoizobraževalnega in drugega dela v osnovni šoli (101. člen zakona o osnovni šoli). Pripravnika doba traja eno leto. Po končani pripravniki dobi opravlja strokovni izpit že po šestih mesecih. Delavci, ki so sklenili delovno razmerje v osnovni šoli pred uveljavitvijo novega zakona in še niso opravili strokovnega izpita, ga morajo opraviti najpozneje v dveh letih po uveljavitvi zakona.

Zakon o osnovni šoli, sprejet februarja 1980, uveljavlja torej nekatere novosti za pripravnike. Ob tem razmišljam in hkrati ocenjujem dosedanje strokovne izpite. Republiški komite za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo bo določil potek in vsebino pripravništva ter vsebino in postopek za opravljanje strokovnega izpita. Ocena dosedanjih strokovnih izpitov je lahko komiteju solidno izhodišče za spremembo vsebine in vloge strokovnega izpita. Učiteljski zbori, učitelji, pripravniki, člani komisij za strokovne izpite, pedagoške akademije, Zavod SRS za šolstvo in drugi bi lahko s svojimi strokovnimi in drugimi

mnenji prispevali k učinkovitosti pripravniške dobe.

V članku navajam predvsem izkušnje in spoznanja komisije za strokovne izpite učiteljev severovzhodne Slovenije. Strokovni izpit v dosedanjih oblikah obsega praktični nastop v razredu, zagovor nastopa, izpit iz družbenoekonomske in politične ureditve SFRJ, iz vzgojnoizobraževalnega sistema in iz slovenskega jezika.

Pri nastopih bi naj pokazali kandidati čim več samostojnosti, izvirnosti in ustvarjalnosti. Organizirali naj bi učno uro, v kateri bi učenci kot subjekti vzgojnoizobraževalnega procesa osvojili čim več kakovostnih vzgojnoizobraževalnih vsebin. Pri tem bi morali znati uspešno uporabljati pedagoške, didaktične in metodološke zakonitosti vzgojnega procesa. V vseh situacijah bi se morali odzivati psihološko ustrezno in učinkovito. Vzgojno-izobraževalno vsebino bi morali posredovati strokovno in jezikovno neoporečno.

Kandidati bi se morali kar najbolj približati prej povedanim, precej visokim ciljem. Nekateri znaki sicer pričajo o napredku šolske prakse. Kandidati izbirajo različne učne oblike, metode in učna sredstva. Do učencev imajo lep odnos. Vendar pričakovati moremo in moramo več. Premalo kandidatov dosega najvišjo mejo meril sodobne učne ure. Premalo so domiselni, izvirni in ustvarjalni. Preradi sledijo učbeniku ali kakemu drugemu vzorcu. V učni snovi jim je vse »enako pomembno«. Oblikam in metodam učne ure dajo pred-

nost pred njeno vsebino. Skratka, premalo se poglobijo v vzgojno-izobraževalno vsebino ure. Pri tem potrebujejo dovolj temeljito strokovno, pedagoško, psihološko, sociološko in drugačno razgledanost, a tudi domiselnost. Temeljita vsebinska poglobitev jih bo privedla tudi do najbolj smiselne in ustrezne metodološke poti pri učni uri. Pri tem naj uporabijo najnovejša in najnaprednejša spoznanja metodike in sorodnih znanosti. Učne oblike in metode morajo vedno ustrezati smotrom in vsebini socialistične samoupravne osnovne šole. Oblikovati morajo operativne vzgojno-izobraževalne smotre učne ure. V uveljavljem delu učne ure moti vsak formalizem, učence je treba življenjsko, doživeto motivirati za sodelovanje. V sintetičnem delu učne ure se snov pogosto le na kratko ponovi, namesto da bi se izoblikovale bistvene misli in sklepi.

Marsikateri kandidat nima dovolj govorne kulture in potrebne znanja, da bi bil lahko učencem zgled. Zaide v narečje ali ostaja pri nižji stopnji pogovorne jezika; to daje slutiti, da se ne zaveda pomena kultivirane govornice in navajanja učencev nanjo. Pri nastopih še vedno premalokrat slišimo lepo, bogato izražanje.

Kandidati se navajajo h kakovostnemu delu v pripravniški dobi. Strokovni izpit je le potrditev njihovih razvitih ustvarjalnih sposobnosti. Zato morajo v pripravniški dobi načrtno poglobljati svoje strokovno, pedagoško in jezikovno znanje. Slediti morajo novim znanstvenim doga-

njem, ki so pomembna za vzgojno-izobraževalno dejavnost. Potrebujejo dobre mentorje, pripravništvo mora biti organizirano in vodeno. Žal je tega premalo, pripravniki nimajo znižane učne obveznosti in pogosto ostajajo brez pravih mentorjev. Prilagajajo se pedagoški praksi okolja. Tudi pedagoške vodje šole spremljajo njihovo delo le naključno.

Zagovori učnih ur so premalo pedagoško, psihološko in didaktično utemeljeni, zato dobiva šolsko delo videz rutine. Vprašujemo se, koliko so kandidati spremljali v pripravniški dobi nadaljnji razvoj stroke, pedagogike, psihologije, metodike, slovenskega jezika. Ali jim je to omogočila učiteljska knjižnica in ali so naročeni na pedagoški in drugi tisk? Kandidati se namreč pri zagovoru nastopa sklicujejo predvsem na viro, ki so jih spoznali kot študentje. Pravi užitek pa je slediti nastopom in zagovorom kandidatov, ki so v pripravniški dobi nenehno strokovno rasli.

Kandidati opravljajo tudi izpit iz slovenskega jezika. Obvladati morajo pravorečje in pravopis; to dokažejo praktično pri nastopu in teoretično pri ustnem izpitu. Poznati morajo izraze svoje stroke in s tem v zvezi posebnosti besednih vrst. Osnova vsega pa je obvladanje stavka in osnov dobrega jezikovnega sloga. Učitelj, ki ne bi stalno skrbel za lepoto in kultiviranost materinega jezika tega tudi ne bi mogel prenašati na svoje učence. Brezbrižnost do jezika je izredno

škodljiva. Podpiramo misel, da morajo študentje vseh predmetnih skupin absolvirati na pedagoški akademiji tudi predmet, ki bi gojil kulturo pisnega in ustnega izražanja. Sleherni predmetni učitelj mora tudi jezikovno vzgajati in neoporečno obvladati slovenski jezik.

Kandidati se morajo zavedati pri izpitu o vzgojno-izobraževalnem sistemu, da je treba spremljati spremembe v sistemu. Ravnatelj šol naj pri tem pomagajo pripravnikom, še posebno pri iskanju virov. Znanje o vzgojno-izobraževalnem sistemu mora biti celostno in pregledno.

Pri izpitu iz družbenoekonomske in politične ureditve SFRJ morajo kandidati ne le poznati, temveč tudi razumeti bistvene razvojne spremembe sistema. Poznati morajo idejne in teoretične osnove razvoja in proučevati programske dokumente. Pomembna je tudi učiteljeva družbeno-politična, samoupravna in druga družbena dejavnost. Brez te bi družbena dogajanja pomanjkljivo razumeli. Ljudje pa potrebujejo družboslovno znanje zato, da z njim analitično ocenjujejo in spreminjajo družbeno prakso. Kandidati naj bi pri izpitu predstavili komisiji problematiko samoupravnega razvoja svojega delovanja in življenjskega okolja s svojo dejavnostjo v njem.

105. člen zakona o osnovni šoli zavezuje osnovne šole, da določijo program dela pripravnika tako, da mu omogoča pridobitev ustreznih strokovnih znanj in delovnih izkušenj, potrebnih za

samostojno opravljanje vzgojno-izobraževalnega dela mentorja iz vrst izkušenih delavcev šole, ki spremlja uspeh pripravnikovega dela ter usmerja.

Preden sklenem članek o sedanjih strokovnih izpiti vabim k razmišljanju in razpravi pedagoške teoretike in praktike o organizaciji pripravniške dobi strokovnih izpitov in permanentnem izobraževanju učiteljev. Kazalo bi se pomeniti o spremembah, da bi te resnično menile novo kakovost v uspešnosti učiteljev za odgovorno delo. Posebnost učiteljevega pripravništva je visoka stopnja samostojnosti pri delu od trenutka vzgoje in izobraževanja. Mentor in pripravnik oprijeta praviloma vzgojno-izobraževalni proces vsak zase s skupino. Lažje je organizirati mentorstvo v večjih šolah kot v manjših in oddaljenih hraniških. Pripravnikov razvoj je visen predvsem od njegove zavezanosti in požrtvovalnosti. Pedagoške akademije bi morale sodelovati pri nadaljnjem usposabljanju pripravnikov, a tudi vzgoji mentorjev. Pri izdajanju programov permanentnega izobraževanja pripravnikov in mentorjev bi morali sodelovati pri akademijah tudi pedagoški strokovnjaki in ravnatelji šol, predvsem pa pripravniki in mentorji, ki bi povedali svoje potrebe in želje in stiske. Programe bi morali prilagajati in izvajati posredno za pripravnike in mentorje v različnih okoljih (večje in manjše šole, kombiniran pouk ipd.).

IVAN JANKO

Igra kot cilj in igra kot sredstvo

(Nadaljevanje)

Pritegnemo torej lahko D. Noli, ki o otroški igri pravi, da je to za otroke »način spoznavanja sveta in komuniciranje z njim«. Seveda velja ta opredelitev bolj za ustvarjalne simulacijske igre kot za razvedrilne igre, vendar tudi za te. Nolova razdelila razvedrilne igre še na igre za zabavo, igre — tekmovalne, igre za rekreacijo in igre za sprostitve. Za vse je značilno, da ustvarjalnost ni na prvem mestu. V angleškem jeziku sodijo bolj pod oznako »play« za razliko od »game«, ki implicira večji miselni napor.

Glavnino svojih razmišljanj pa je Nola namenila ustvarjalnim igram. Pri tem sviri pred nevarnostjo, da bi igre uporabili le kot instrument za zabavo ali kot sredstvo za pripravo na delo v življenju odraslih. Spontana svobodna igra ima raziskovalni značaj. Otroško igro z materialnim svetom primerja z Einsteinovo igro z osnovnimi idejami, ki jo motivira želja, da se končno dospe do logično povezanih pojmov. Prav ta asociativna in kombinatorna igra pa je osnovna lastnost ustvarjalnosti.

Čeprav so zakonitosti, po katerih poteka ustvarjalna igra »skoraj nerazumljive«, pa vendar svetuje, da bi bilo vredno poiskati jih. S šušnjičev po-močjo to ni tako težka naloga. Igra je ustvarjalna, če otrok z njo osmisli nekaj, česar prej ni razumel, če torej povečuje red. Naglašanje spontanosti pri tem procesu je bržkone nekoliko romantično pretirano, vpletanje odraslih v otroško igro pa je za Nolo prej zavora otrokovega razvoja kot spodbuda zanj. Tako stališče je težko sprejeti, saj potem hitro pristanejo na tezi, da je šola poleg industrializma glavni dušilec otroške ustvarjalnosti. Ta teza je bila na posvetu tudi eksplicitno izražena, čeprav ni dobila večinske podpore. Navsezadnje se otroci, prepuščeni samim sebi, lotevajo tudi destruktivnih iger, ki so lahko prav tako spontane kot konstruktivne. Razvoja, kaj je konstruktivna in kaj destruktivna igra temelji na istih načelih, na katerih razso-

jamo o vrednosti dejanj odraslih. Čeprav torej otroški svet ni le predpriprava na svet odraslih, ga obvladujejo iste temeljne zakonitosti kot svet odraslih. Zato je napak, če vsak poseg odraslih v igro otrok vnaprej klasificiramo kot motnjo, ker krni otroško spontanost. Spontanost je prido-dan pozitivni vrednostni predznak, kar je po mojem mišljenju napak.

Kljub številnim opozorilom teoretikov, da odrasli otroško igro navadno samo skaze, se je vendarle našlo na dubrovniškem posvetu o igri kar lepo število udeležencev, ki so si upali govoriti o uporabi igre v institucionaliziranih okvirih.

Prvo večjo skupino, ki se je lotila teh neobetavnih poskusov, so predstavljale tovarišice, ki se ukvarjajo z umetnostno in estetsko vzgojo. Za vse je tudi značilno, da delajo v različnih vzgojnih ustanovah, v katere prihaja mladina prostovoljno, tako da smemo računati na zmanjšan vpliv institucionalizacije.

D. Belamaričeva je govorila o vlogi igre pri likovnem ustvarjanju. Ustvarjalni je bil zanj tisti otrok, ki »ne zna, pa vendar zmore«. Po njej se ustvarjalnost razvije lahko samo v popolni svobodi, ki vključuje celo svobodo od cilja. Svojim varovancem svetuje, naj se jim roka sprehaja po papirju. Oblike, ki jih tako dobe, imajo po njenem največjo vrednost. Za zgled smo si lahko ogledali otroške stvari-ve na temo »razočaranje«, ki so jo otroci prikazali kot razpadanje, raztapljanje neke celote.

Muzikologinja E. Bašičeva se je lotila problema umetnosti kot komunikacije. Poskušala je razrešiti paradoks, da se možnosti sporazumevanja povečujejo, čim konvencionalnejša sredstva uporabljamo v ta namen, umetniška ustvarjalnost pa tem bolj ple-nja, čim manj je ukleščena v konvencionalne okvire. Opisala je svoje bridke izkušnje ob opazovanju učiteljev, ki so njene nekonvencionalne metode glas-bene vzgoje prek igre poskušali prenesti v razred in približati: »Vzgoja amputira spontanost«. Umetniški ustvarjalci so po njenem mišljenju tisti, ki so sponta-

nost otroštva usmerili na tir konvencionalne komunikacije.

O. Tasičeva je poslušalcem nadrobila pravo obilje iger, ki spodbujajo otrokovo literarno ustvarjalnost: besedne nanizanke, homonimi, sinonimi, epiteti, metafore. Otroci so pri takšnih igrah poimenovali potok Potrčko Šaputovič, srce pa jim je bilo Zaljubljenko Voletič. Zahtevnejši so spisi na temo: Kaj bi bilo, če bi... Neko dekletce je zapisalo: »Če bi bila jaz objem bi bila splet človeških rok — dolgih, kratkih, suhih, debelih, nežnih, žuljastih, črnih, starih, mladih.« V vprašanih »zakaj« otroci izražajo svoje začudenje: »Zakaj so dnevi tako dolgi, leta pa tako hitro tečejo?« »Zakaj se fantje zaljubljujejo v čop moje najboljše prijateljice?« Nato pridejo na vrsto pripovedne igre iz danih besed, ki opredeljujejo junake, čas in še kaj, a so lahko napete, poetične, šaljive, fantastične, avanturistične... Pa igre, pri katerih otroci prelijejo v besede svoja doživlja ob glasbi, sliki, prizoru iz narave, prebiranju knjige in tako naprej.

O dramskih variacijah na podobne teme je govorila Z. Ladi-ka. Poudarjala je zlasti pomen spontanosti. Le spontano sproščen otrok se lahko v prizoru brez besed identificira z odvrženo škaflo, s kamnom, s črnim konjičem in s slapom. Besede naj se vpletajo v igro zlagoma in nevsiljivo, tako da se bo besedilo porodilo iz otroške igre in ne narebo.

Za vse poročevalke, ki so govorile o umetnosti in estetski vzgoji, je bilo značilno, da so dvomile v kakršnokoli možnost, da je z umetniško ustvarjalno igro sploh mogoče prodreti v »okosteno organizacijo« šole. Menile so, da šola otroško ustvarjalnost duši. S takim mnenjem so podprle tiste teoretike, ki so kakršnokoli vpletanje odraslih v otroško igro smatrali za motnjo. Kljub globoki čustveni angažiranosti vseh, ki so zagovarjali takšne teze, moram reči, da me njihove utemeljitve niso kaj prida ganile. Videti je, da sem še naprej ostal Kranjec, ki mu je »utile zrno«, dulce pa sicer več kot pleva, vendar zaradi

njege utilitarnih možnosti iger ne bi zavrgel. Zdi se, da sem imel ob teh občutjih precej številno družbo, sestavljeno predvsem iz Kranjcev in Kranjic.

Prvi, ki sta predstavili igro kot sredstvo za dosego nečesa drugega, sta bili A. Kristančičeva in I. Kovačičeva iz Pionirskega centra v Ljubljani. Igro sta prikazali kot možnost za razvoj zavrtih komunikacijskih sposobnosti. Medsebojni sporazumevanje je pa sta obravnavali kot potrebni pogoj za socializacijo. Zanimivo je, da sta tudi ti dve avtorici uporabljali igro kot korektiv za tisto, kar je skazila šola. Ugotavljata namreč, da so otrokove sporazumevalne sposobnosti okrnjene predvsem zaradi podrejenosti staršev ali učiteljev. V tej vlogi se od njega pričakuje le, da bo odgovarjal na vprašanja. Za dalj časa mu namenijo tako obrobno komunikativno vlogo, otrok postane nesposoben izražati svoje misli in čustva. Igra mu da priliko, da sodeluje v pogovoru kot enakopraven udeleženec — govorci ali poslušalec.

Spodbudno je še, da sta avtorici svoj korektivni program vendarle organizacijsko izpeljali v šolah; iz tega lahko sklepamo vsaj to, da je uporaba iger v učno vzgojne namene v šolah možna, če že ravno ne lahka.

O uporabi iger v terapevtske namene sta poročala A. Kobol-tova in P. Umek. Igre sta uporabila v terapevtskih skupinah otrok v zavodu za vedenjsko in čustveno moteno mladino. Ti otroci imajo hud odpor do šolskega dela in vsake aktivne dejavnosti nasploš. Z igrami sta si pomagala, da sta motene otroke preusmerila iz začaranega kroga negativnega potrjevanja. Ob igri se je delno socializirala njihova agresivnost, otroci pa so postali tudi dejavnejši. Ob igri so se tudi najbolj zavrti sprostili toliko, da so se prebili skozi illepramu in si upali pred drugimi pokazati svoja čustva. Vse to pa so elementi, ki pripomorejo k socializaciji motenih otrok.

Igra ima pomembno terapevtsko vlogo tudi v najranjajši mladosti. Takšnega mnenja je bila

V. Sterletova iz ljubljanskega svetovalnega centra. Izhajajoč iz teoretičnih osnov psihoanalize, je prikazala, kako otrok prek iger zmore obvladati svoj strah.

Strah je pasivna reakcija na neugodno dražljaje. Igra je zdravilo za strah predvsem zaradi tega, ker je otrok v njej aktiven in ker je igra ponovljiva. Odrasli simbolično podoživljamo nevarne situacije pogosto le v mislih ali v govoru. Edina otroku dostopna simbolika, ki mu omogoča ponavljanje simbolično predstavljene nevarnosti, pa je igra. Sterletova je našla več zgledov za specifične otroške igre, ki so zdravilo za specifične strahove. Tako je po njenem skrivnan otrok v hišice otrokov način za obvladane strahu in neprijetnosti, povezanih z rojstvom. Strahu pred zapustitvijo se otrok znebi z igro »kuku, ni-ni« in s skrivnanjem. Težave, ki so povezane z navajanjem na telesno čistočo, otrok lažje premaga, če ima dovolj prilike za igre z vodo, peskom in blatom. Občutek, da je popolnoma nemočen v rokah odraslih, pa mu izginje, ko se igra s punčkami, medvedki in lutkami. Pri petih letih okuša svojo nepomembnost v svetu odraslih: učiteljice, zdravnika, pilota.

Zdi se, da človek lahko pritrdi Sterletovi, četudi ne priznava psihoanalize kot teoretične osnove za razlago med povezavo iger s postopnim obvladovanjem čustev. Razpravljanje o tem pa bi nas zapeljalo predaleč.

Posebno odzivnost med poslušalci je dosegla D. Gobčeva iz ljubljanskega pedagoškega inštituta. Govorila je o praznovanju, ki naj bodo sad otroške ustvarjalnosti. Praznovanja so po njenem socialna komunikacija, prek katere poteka poistenje posameznika s skupino in njegovo vključevanje v skupino. Tako vključitev pa je možna le ob skupni dejavnosti. Zato bodo praznovanja omogočila vdruževanje otroka le, če se bo vanje lahko vključil dejavno. Za dejavno vključitev pa morajo biti praznovanja tem bolj omejene glede števila sodelujočih, čim manjši so otroci. Razen tega morajo biti vezane na dogodka, ki so otroku razumljivi. Zato kaže organizirati praznovanja razen ob državnih praznikih še ob kakih drugih priložnostih, ki so otrokom doživljajsko blizu. Tako bi bilo mogoče prirediti praznik igrač, začetek spomladi, trgatve

in žetve. Posebej pozorno treba pripraviti tista praznovanja, ki otroke uvajajo v družbo starejših: sprejem v pionirski mladinski organizaciji, praznik rdečega križa ipd.

Da bi praznovanja zares postala svoja socializacijsko sredstvo naj bi otroci povabili na ob različnih priložnostih razne udeležence. Priporočila so proslave paralele, gostovanje višjih razredih, povabilo otroke iz vrta, vabilo staršev obisk odraslih v različnih oblikih.

Različne oblike praznovanja kot so pogostitev, svečana proslava, komemoracija, poka, razstava, komorna prireditev dajejo otrokom možnosti različne oblike izražanja, oblikovanja in igranje različnih vlog. Običajne šolske proslave pogosto preveč množične, čina otrok je potisnjena v pasivnih opazovalcev. Manj nastopajočih pa je večkrat le sredstvo za uresničitev nastitih odraslih, ki so si zamislili praznovanje.

Asociacije, ki se človeku ob pedagoško utemeljenih zmišljanjih tovarišice Gobčole potrjujejo njen prav. Ko nas še ni imel občutka, da otroci v velikih pevskih ali tatarskih skupinah pogosto »spremenjeni« predvsem v silce belih majic in rdečih rokavov. Otroci doživijo to ponizanje, če ga učitelj izključi iz skupine, ker je bilo majico popolnoma na poti v šolo. Njegov prispevek je torej nepomemben, zlasti pogrešljiv. Njegova veljavna sodelovanje, ki jo izražajo v prošnji, nista nič v prirodi ljevih očeh, ki potrebuje belih puljcev, ki sočasno odprta in dvigajo roke za voljstvo organizatorja in poka. Nič čudnega, če kateri belih puljcev poslušalstvo v jeziku in se na tak nekoliko stven način dvigne nad snežnebele brezumnosti.

In kako prepoznamo, če je praznovanje uspešno? Priznava. Na isti način kot pri igri so otroci našli zadovoljstvo srečo v dejavnosti sami. V šajmo torej njih!

Beseda je nato tekla še o rabi igrač in iger pri rednem vzgojnih ustanovah in šolah ta namen je treba spregovoriti prostor za igro in o izboru Ta tematika pa zasluži posebno obravnavo.

MAG. JANEZ FERBAR

IZOBRAŽEVALNA SKUPNOST SLOVENIJE

Ustanovitev posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev

gradivo za ustanovitev in prvo sejo skupščine

VSEBINA

1. SAMOUPRAVNI SPORAZUM O USTANOVITVI POSEBNE IZOBRAŽEVALNE SKUPNOSTI ZA PEDAGOŠKO USMERITEV V SOCIALISTIČNI REPUBLIKI SLOVENIJI
2. Obrazložitev predloga samoupravnega sporazuma
3. Statutarni sklep
4. Obrazložitev predloga statutarnega sklepa
5. Poročilo iniciativnega odbora
6. Vzorec samoupravnega sporazuma
7. Vzorec sklepa
8. Vzorec pooblastila delegata za zbor izvajalcev
9. Vzorec pooblastila delegata za zbor uporabnikov

Delavci

vzgojnoizobraževalnih, vzgojnovarstvenih, telesno-kulturnih in drugih organizacij, zainteresiranih za izobraževanje v pedagoški usmeritvi

Objavljamo predlog samoupravnega sporazuma o ustanovitvi posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev in vas vabimo, da ga na svojih zbiorih obravnavate in sprejmete.

Ob besedilu predloga objavljamo tudi kratko obrazložitev, zraven pa še predlog statutarnega sklepa (z obrazložitvijo) kot prilogo samoupravnemu sporazumu ter poročilo iniciativnega odbora.

Po akcijskem programu za ustanovitev posebne izobraževalne skupnosti bo prva seja skupščine 30. septembra 1980, zato hkrati že objavljamo njen sklic.

Obravnavanje omenjenih predlogov in sklepanje o njih na zbiorih delavcev bi morali torej opraviti vsaj do 25. septembra.

Organi upravljanja tistih organizacij, ki oblikujejo konferenco delegacij, se bodo morali že prej sporazumeti o tem, kako bo konferenca oblikovana in kako bo

delovala, da se bodo v času, ki preostane do 29. septembra, lahko sestale delegacije v temeljnih organizacijah in skupnostih ter določile delegate za konferenco delegacij, nato pa konference delegacij izbrale delegate za sejo skupščine.

Sveti organizacij izvajalcev pa se bodo v tem času morali dogovoriti tudi o tem, kako bodo med svojimi delegati zagotovili potrebno število učencev in študentov.

Sklepe o sprejetju samoupravnega sporazuma zbirajo občinske izobraževalne skupnosti in jih do 27. septembra pošljejo iniciativnemu odboru s popisom vseh organizacij in skupnosti, ki so na njihovem območju povabljene k sklenitvi tega sporazuma, tudi tistih, ki ga ne bi sprejele.

Kot pripomoček pri oblikovanju aktov, ki jih je treba sprejeti, objavljamo vzorce:

— sklepa o sprejetju samoupravnega sporazuma o ustanovitvi PIS

— samoupravnega sporazuma o oblikovanju konference delegacij

— pooblastila delegatu za sejo zbora skupščine.

Samoupravni sporazum

o ustanovitvi posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev v socialistični republiki Sloveniji

Delavci v vzgojnoizobraževalnih, vzgojnovarstvenih in drugih temeljnih organizacijah združenega dela ter delovnih skupnostih na območju SR Slovenije, ki potrebujejo za opravljanje svojih dejavnosti usmerjeno izobraževanje v pedagoški poklicni usmeritvi, in delavci v vzgojnoizobraževalnih organizacijah, ki z izvajanjem vzgojnoizobraževalnih programov pedagoške usmeritve pridobivajo dohodek s svobodno menjavo dela, sklenemo na podlagi 35. člena zakona o svobodni menjavi dela na področju vzgoje in izobraževanja (Uradni list SRS št. 1/1980)

SAMOUPRAVNI SPORAZUM O USTANOVITVI IZOBRAŽEVALNE SKUPNOSTI ZA PEDAGOŠKO USMERITEV V SOCIALISTIČNI REPUBLIKI SLOVENIJI

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Udeleženci tega sporazuma ustanavljamo posebno izobraževalno skupnost za pedagoško usmeritev v SR Sloveniji (v nadaljnjem besedilu: Skupnost), da bi v skladu z zakonom v njej s svobodno menjavo dela uresničevali svoje posamične in skupne ter širše družbene potrebe in interese na področju usmerjenega izobraževanja v pedagoški usmeritvi ter usklajevali dejavnosti na tem področju z našimi skupnimi in širšimi družbenimi potrebami in možnostmi.

2. člen

Delavci v vzgojnoizobraževalnih, vzgojnovarstvenih in drugih temeljnih organizacijah združenega dela ter delovnih skupnostih na območju SR Slovenije, ki potrebujejo za opravljanje svojih dejavnosti usmerjeno izobraževanje v pedagoški poklicni usmeritvi, smo v Skupnosti uporabniki vzgojnoizobraževalnih storitev (v nadaljnjem besedilu: uporabniki).

Delavci v izobraževalnih temeljnih organizacijah združenega dela na območju SR Slovenije, ki izvajajo vzgojnoizobraževalne programe za pridobitev oziroma izpopolnjevanje strokovne izobrazbe v pedagoški poklicni usmeritvi, smo v Skupnosti izvajalci vzgojnoizobraževalnih storitev (v nadaljnjem besedilu: izvajalci).

Izvajalci v Skupnosti so lahko tudi delovni ljudje in občani, organizirani v družbenih organizacijah in društvih, ki s svojo dejavnostjo sodelujejo pri vzgojnoizobraževalni dejavnosti oziroma pri zagotavljanju pogojev za njeno opravljanje.

3. člen

V Skupnosti bomo uporabniki in izvajalci skupaj in enakopravno:

- ugotavljali in usklajevali vse svoje kadrovske izobraževalne potrebe,
- sprejemali programe za uresničevanje skupnih interesov oziroma za zadovoljevanje skupnih potreb,
- načrtovali dejavnost usmerjenega izobraževanja pedagoške usmeritve, usmerjali razvoj organizacij združenega dela iz te dejavnosti in po potrebi ustanavljali nove v skladu s samoupravnim sporazumom o temeljih plana Skupnosti,
- sodelovali z uporabniki in izvajalci v drugih posebnih izobraževalnih skupnostih ter v občinskih izobraževalnih skupnostih pri sprejemanju programov in planov skupnega pomena,
- sprejemali vzgojnoizobraževalne programe pedagoške usmeritve in sodelovali pri oblikovanju drugih vzgojnoizobraževalnih programov, ki so pomembni za zadovoljevanje naših kadrovske-izobraževalnih potreb,
- sprejemali samoupravne sporazume o temeljih planov in plane skupnosti,
- uresničevali svobodno menjavo dela,
- združevali delo in sredstva za izvedbo dogovorjenih planov oziroma programov,
- urejali druge zadeve skupnega pomena za uporabnike in izvajalce v Skupnosti.

4. člen

Medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti v družbenoekonomskih in drugih samoupravnih odnosih v Skupnosti bomo urejali s samoupravnim sporazumevanjem, z družbenim dogovarjanjem in z drugimi oblikami samoupravnega odločanja v skladu s tem sporazumom in zakonom.

5. člen

Svoje posamične in skupne potrebe in interese na področju usmerjenega izobraževanja bomo zadovoljevali v svobodni menjavi dela bodisi neposredno, bodisi v okviru Skupnosti ali prek nje.

6. člen

Uporabniki bomo svoje posamične in skupne izobraževalne potrebe v drugih usmeritvah, razen pedagoških, zadovoljevali v svobodni menjavi z izvajalci v drugih posebnih izobraževalnih skupnostih neposredno ali po Skupnosti.

Izvajalci bomo v svobodni menjavi dela z uporabniki v drugih posebnih izobraževalnih skupnostih zadovoljevali njihove izobraževalne potrebe v pedagoški usmeritvi neposredno ali po Skupnosti.

Tiste potrebe in interese, ki so na področju vzgoje in izobraževanja skupni uporabnikom oziroma izvajalcem v vseh posebnih ali tudi občinskih izobraževalnih skupnostih, bomo zadovoljevali v svobodni menjavi dela po Skupnosti v okviru Izobraževalne skupnosti Slovenije.

7. člen

Delavci v organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih uresničujejo samoupravljanje v Skupnosti po načelih enakopravnosti, vzajemne odgovornosti in solidarnosti tako, kot je to določeno s tem samoupravnim sporazumom, z drugim samoupravnim splošnim aktom in z zakonom:

- z odločanjem na svojih zborih, z referendumom in drugimi oblikami neposrednega izjavljanja,
- z odločanjem po svojih delegatih v organih upravljanja temeljnih organizacij združenega dela oziroma delovnih skupnosti,
- z odločanjem po delegatih v organih Skupnosti in njenih enot, Izobraževalne skupnosti Slovenije in zvez oziroma združenj, v katere se vključijo Skupnosti,
- s kontrolo nad izvrševanjem odločitev, ki jih delavci oziroma njihovi organi sprejemajo pri uveljavljanju svoje pravice odločanja, in nad delom organov in služb v Skupnosti.

II. URESNIČEVANJE SVOBODNE MENJAVE DELA

8. člen

Predmet svobodne menjave dela v okviru in po Skupnosti so storitve, potrebne za izvedbo posameznega vzgojnoizobraževalnega programa v skladu z zakonom, pa tudi posamične vzgojnoizobraževalne in druge storitve, s katerimi se zadovoljujejo potrebe in interesi uporabnikov.

V programih vzgojnoizobraževalnih storitev morajo biti vrste, obseg in zahtevnost vzgojnoizobraževalnega dela ter pričakovani rezultati tega dela usklajeni:

- s skupnimi in celotnimi družbenimi kadrovskeizobraževalnimi potrebami,
- s samoupravno dogovorjenimi standardi in normativi,
- z materialnimi možnostmi uporabnikov, da zagotovijo izvajalcem povračila v skladu s tem sporazumom.

9. člen

Programe vzgojnoizobraževalnih storitev sprejemamo v Skupnosti praviloma za petletno ali daljše obdobje.

Za obdobje, krajše od pet let, sprejemamo programe vzgojnoizobraževalnih storitev za zadovoljevanje specifičnih potreb in interesov ali za pokritje primanjkljaja kadrov v določenem poklicu.

Programe, katerih izvajanje traja več let, za vsako leto prilagajamo z usklajevanjem po 2. odstavku 8. člena tega sporazuma.

10. člen

Programe vzgojnoizobraževalnih storitev v svobodni menjavi dela vrednotimo s samoupravno dogovorjenimi cenami za enote teh storitev.

Pri opredeljevanju enot vzgojnoizobraževalnih storitev upoštevamo posebnosti ugotavljanja rezultatov dela po posameznih vrstah vzgojnoizobraževalnih programov.

Za vrednotenje programov vzgojnoizobraževalnih storitev uporabljamo osnove in merila, določene s tem samoupravnim sporazumom.

11. člen

Povračilo za opravljen program storitev v predvidenem obsegu in s predvidenim rezultatom, mora temeljni organizaciji združenega dela izvajalcev zagotoviti celotni prihodek v takšni višini, da delavci iz njega lahko:

1. pokrijejo materialne stroške, potrebne za opravljanje teh storitev,
2. pokrijejo stroške amortizacije osnovnih sredstev, potrebnih za opravljanje teh storitev,
3. ustvarijo dohodek, ki jim zadošča
 - a) da poravnajo obveznosti iz dohodka za zadovoljevanje določenih skupnih in splošnih družbenih potreb ter druge določene obveznosti in izdatke iz dela dohodka, ustvarjenega s povračilom,
 - b) da oblikujejo sredstva za osebne dohodke in skupno porabo delavcev, udeleženih pri opravljanju storitev,
 - c) da oblikujejo sredstva rezerv v višini, predpisani z zakonom, upoštevaje tisti del dohodka, ki je ustvarjen s povračilom.

Sredstva, ki jih delavci potrebujejo za širitev materialne osnove dela, vračunamo v povračilo, če je tako določeno s samoupravnim sporazumom o temeljih plana.

12. člen

Materialne stroške vračunamo v povračilo po tržnih cenah proizvodov in storitev, predvidenih v normativih potroškov za ustrezno vrsto storitev.

Normative potroškov določamo s samoupravnim sporazumom.

Če ni mogoče določiti normativa potroška določenih proizvodov oziroma storitev, s samoupravnim sporazumom normiramo pavšalno vrednost takšnih proizvodov oziroma storitev.

13. člen

Amortizacijske stroške vračunamo v povračilo na podlagi samoupravno dogovorjenih normativov šolskega prostora in standardov opreme za posamezno zvrst storitev.

Višino amortizacijskih stroškov ugotavljamo po amortizacijskih stopnjah, ki jih za posamezne skupine osnovnih sredstev določa zakon kot najnižje, ali po višjih stopnjah, določenih s samoupravnim sporazumom o temeljih plana, na vrednost normiranih površin oz. standardne opreme po tržnih cenah.

14. člen

Za program storitev, ki je opravljen v dogovorjenem obsegu, toda z boljšim rezultatom od predvidenega, je povračilo ustrezno višje.

Za program storitev, ki je opravljen v manjšem obsegu od samoupravno dogovorjenega, ali s slabšim rezultatom od predvidenega, je povračilo ustrezno nižje.

15. člen

Če temeljna organizacija združenega dela izvajalcev opravlja storitve po dveh ali več vzgojnoizobraževalnih programih, oblikujemo povračilo za vsak program posebej.

16. člen

Višino povračila dokončno ugotavljamo, ko so storitve opravljene.

Za storitve, opravljene po programih, katerih izvajanje traja več kot eno leto, ugotavljamo višino povračila po poteku vsakega leta za tisti del, ki je bil v tem letu opravljen.

Izvajalci imajo med letom pravico do akontacij na plansko vrednost programa storitev. Razlike med prejetim zneskom akontacij in ugotovljeno višino povračila poravnamo po poteku leta.

III. ZDRUŽEVANJE DELA IN SREDSTEV

17. člen

Uporabniki združujemo v Skupnosti po enakih merilih sredstva za izvajanje vzgojnoizobraževalnih programov za pridobitev strokovne izobrazbe.

Če s samoupravnim sporazumom ne določimo drugače, združujemo prispevke za izvajanje vzgojnoizobraževalnih programov za pridobitev strokovne izobrazbe drugih usmeritev v ustreznih drugih posebnih izobraževalnih skupnostih po Skupnosti.

18. člen

Uporabniki v Skupnosti združujemo tudi sredstva za izvajanje drugih programov, ki omogočajo uresničevanje kadrovskoizobraževalnih interesov delavcev in drugih delovnih ljudi v sami Skupnosti ali po njej v drugi izobraževalni skupnosti oziroma v Izobraževalni skupnosti Slovenije.

19. člen

Med letom plačujemo obveznosti na račun prispevkov v višini in v rokih, določenih s samoupravnim sporazumom.

Če bi sredstva, vplačana na račun prispevkov, med letom očitno presegala dogovorjene zneske združenih sredstev, bomo ustrezno znižali obveznosti za preostali del leta.

Z zaključnim računom ugotovljeni presežek združenih sredstev nad samoupravno dogovorjenim zneskom se uporabnikom vrne ali pa se jim poračuna pri obveznostih za naslednje leto. To velja tudi za presežek, ki nastane, če niso izvedeni vsi samoupravno dogovorjeni programi ali če posamezni programi niso izvedeni v predvidenem obsegu in s predvidenim rezultatom.

20. člen

Če temeljna organizacija združenega dela uporabnikov uvede sanacijski postopek zaradi nekritične izgube in zahteva od Skupnosti sodelovanje pri sanaciji, sprejmejo uporabniki in izvajalci v Skupnosti ukrepe, ki so nujni za uspešno sanacijo.

Ti ukrepi so lahko:

1. odpis terjatev iz naslova določenih prispevkov v letu, v katerem je izkazana nekritična izguba,
2. oprostitev ali znižanje določenih prispevkov za čas odplačevanja sanacijskih kreditov,
3. odlog plačila določenih prispevkov, dospelih v času odplačevanja sanacijskih posojil, največ za dobo petih let po odplačilu sanacijskih posojil.

21. člen

Če temeljna organizacija združenega dela izvajalcev uvede sanacijski postopek zaradi nekritične izgube, lahko Skupnost prevzame sanacijo sama ali skupaj z drugimi prevzemniki sanacije tako, da uporabniki in izvajalci zagotovijo določen znesek za kritje izgube kot sanacijsko posojilo ali brez obveznosti vračila oziroma kot odpis terjatev.

Sredstva brez obveznosti vračila ali odpis terjatev je mogoče zagotoviti samo za kritje izgube, nastale pri izvajanju programov vzgojnoizobraževalnih storitev.

Sanacijsko posojilo se lahko da največ za dobo petih let.

Skupnost ne prevzame sanacije, če uporabniki in izvajalci ugotovijo, da dejavnost temeljne organizacije združenega dela, ki je v sanacijskem postopku, ni bistvenega pomena za uresničevanje dogovorjenih programov Skupnosti.

22. člen

Če se s posebnim samoupravnim sporazumom ne dogovorimo drugače, prispevajo sredstva za sanacijo v primerih iz 20. in 21. člena tega sporazuma uporabniki oziroma izvajalci solidarno, in sicer:

- uporabniki v sorazmerju z višino svojih prispevkov za programe Skupnosti,
- izvajalci v sorazmerju z višino povračila za opravljene vzgojnoizobraževalne storitve, po programih Skupnosti.

Temeljne organizacije združenega dela in delovne skupnosti, ki so prispevale sredstva za sanacijo, imajo pravico do vrnitve sredstev, namenjenih za kritje odloga plačila prispevkov oziroma za sanacijsko posojilo.

23. člen

Če Skupnost v zaključnem računu izkaže nekritične odhodke, sprejmejo uporabniki in izvajalci program ukrepov za uskladitev obsega in pogojev nadaljnje svobodne menjave dela ter obsega odhodkov z razpoložljivimi sredstvi.

Med ukrepi iz prejšnjega odstavka so lahko: zmanjšanje obsega programov, ukinitve določenih programov, znižanje povračil izvajalcem in povečanje prispevkov uporabnikov.

Če za kritje izkazanih nekritičnih odhodkov v roku, določenem z zakonom, Skupnost ne more dobiti sanacijskega posojila ali sredstev brez obveznosti vračila, ji sredstva zagotovijo uporabniki z vnaprejšnjim plačilom še ne dospelih obveznosti na račun dogovorjenih prispevkov v tekočem letu, izvajalci pa z odložitvijo svojih dospelih terjatev najdlje do konca tekočega leta.

24. člen

Izvajalci se v okviru Skupnosti samoupravno sporazumujemo o združevanju sredstev za uresničevanje določenih skupnih interesov, kot so:

- skupne rezerve
- skupne naložbe v obnavljanje in razširitev materialne osnove dela
- strokovno izpopolnjevanje delavcev in štipendiranje
- in drugi skupni interesi ali skupne naloge izvajalcev.

Za uresničevanje skupnih interesov oziroma nalog iz prejšnjega odstavka združujemo sredstva temeljnih organizacij združenega dela tako, kot to določimo s samoupravnim sporazumom o združevanju sredstev.

S samoupravnim sporazumom iz prejšnjega odstavka poleg namena združevanja sredstev in višine obveznosti udeležencev določimo tudi način upravljanja z združenimi sredstvi in pogoje za njihovo porabo.

25. člen

Zoper temeljno organizacijo združenega dela oziroma delovno skupnost, ki ne izpolnjuje svojih obveznosti glede plačevanja prispevkov po tem ali drugem samoupravnem sporazumu, nastopi Skupnost z ukrepi na izterjavo.

Če temeljna organizacija združenega dela oziroma delovna skupnost ne plača svojega prispevka pravočasno, je dolžna plačati zamudne obresti po obrestni meri, določeni s samoupravnim sporazumom.

IV. PLANIRANJE

26. člen

Nosilci planiranja v Skupnosti so delavci v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih.

Planiranje v Skupnosti mora biti v skladu z dohodkom, ki je kot rezultat skupne družbene produktivnosti planiran v temeljnih organizacijah združenega dela uporabnikov. V tem pogledu plane Skupnosti usklajujemo v skupščini Izobraževalne skupnosti Slovenije.

Plani skupnosti temeljijo na samoupravnih sporazumih o temeljih planov.

S planom Skupnosti ni mogoče določiti programov in obveznosti za njihovo izvedbo, če ti programi in njim ustrezne obveznosti niso opredeljeni s samoupravnim sporazumom o temeljih planov Skupnosti.

27. člen

S samoupravnim sporazumom o temeljih plana uskladimo medsebojne odnose pri pridobivanju in razporejanju dohodka in druge medsebojne odnose v družbeni reprodukciji tako, da za zadovoljevanje dogovorjenih potreb in interesov določimo programe, ki so jih izvajalci glede na svoje planirane kadrovske in materialne zmogljivosti zmožni izvesti, in so uporabniki glede na svoj planirani dohodek in druge materialne možnosti zmožni zagotoviti sredstva zanje.

V postopku priprave samoupravnega sporazuma o temeljih plana uskladimo z drugimi posebnimi in z občinskimi izobraževalnimi skupnostmi v Izobraževalni skupnosti Slovenije vsebinske in razvojne usmeritve, celotne družbene potrebe za izobraževanje po programih za pridobitev strokovne izobrazbe v pedagoški usmeritvi, razmestitev izvajanja teh programov ter uvajanje novih programov oziroma ustanavljanje novih izobraževalnih organizacij.

28. člen

Skupščina Skupnosti je dolžna spremljati izvajanje samoupravnih sporazumov o temeljih planov in izvajanje planov ter najmanj enkrat letno poročati o tem delavcem v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnosti uporabnikov in izvajalcev.

29. člen

Zaradi uresničevanja načela sočasnega planiranja in usklajevanja planov ter usklajenega spremljanja izvajanja samoupravnih sporazumov o temeljih planov se z drugimi izobraževalnimi skupnostmi dogovarjamo in v Izobraževalni skupnosti Slovenije sprejemamo enotno metodologijo planiranja in enotni sistem elementov za pripravo samoupravnih sporazumov o temeljih planov in na njih zasnovanih planov.

Plane Skupnosti usklajujemo z drugimi posebnimi izobraževalnimi skupnostmi, v katerih uporabniki izkazujejo svoje kadrovske izobraževalne potrebe tudi v pedagoških usmeritvah.

V Skupnosti sodelujemo z drugimi posebnimi izobraževalnimi skupnostmi pri oblikovanju njihovih planov, s katerimi se zagotavlja uresničevanje naših kadrovske izobraževalnih potreb v nepedagoških usmeritvah.

V. POGOJI ZA ORGANIZIRANJE V ENOTNE SKUPNOSTI

30. člen

V enoto Skupnosti se lahko organizirajo delavci v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih uporabnikov, ki z uresničevanjem določenega vzgojnoizobraževalnega programa zadovoljujejo svoje določene kadrovske izobraževalne potrebe in interese, in delavci v organizaciji združenega dela izvajalcev, ki ta program uresničujejo.

Če organizacija združenega dela izvajalcev zadovoljuje kadrovske izobraževalne potrebe istega kroga uporabnikov z izvajanjem dveh ali več sorodnih vzgojnoizobraževalnih programov, se enota Skupnosti lahko oblikuje ob celoti teh programov.

Če organizacija združenega dela izvajalcev uresničuje vzgojnoizobraževalni program v sodelovanju z drugo organizacijo združenega dela izvajalcev na podlagi združevanja dela in sredstev, se v enoto Skupnosti ob tem programu lahko poveže tudi ta druga organizacija izvajalcev.

31. člen

Temeljna organizacija združenega dela in delovna skupnost uporabnikov se lahko poveže z drugimi uporabniki in z izvajalci v več enotah Skupnosti.

Temeljna organizacija združenega dela izvajalcev, ki z izvajanjem različnih vzgojnoizobraževalnih programov zadovoljuje kadrovske izobraževalne potrebe različnih krogov uporabnikov, se lahko poveže s temi uporabniki v več enotah Skupnosti.

32. člen

Pobudo za organiziranje v enoto Skupnosti lahko da organ upravljanja vsake temeljne organizacije združenega dela, ki je članica Skupnosti. Organi več takšnih organizacij lahko v ta namen ustanovijo iniciativni odbor.

Pobudniki oziroma njihov iniciativni odbor predlagajo vsem temeljnim organizacijam združenega dela in delovnim skupnostim, ki se po določbah tega sporazuma lahko organizirajo v določeno enoto Skupnosti, naj se vključijo v postopek samoupravnega sporazumevanja in delegirajo svoje delegate v iniciativni odbor ali drug skupen organ.

Skupni organ iz prejšnjega odstavka ugotovi udeležence samoupravnega sporazumevanja, pripravi osnutek samoupravnega sporazuma in ga da udeležencem v obravnavo; zanj določi čas najmanj 30 dni. Na podlagi rezultatov obravnave osnutka določi predlog samoupravnega sporazuma in ga predloži v sprejem vsem udeležencem.

33. člen

Samoupravni sporazum o organiziranju v enoto Skupnosti je sklenjen, ko ga sprejmejo večina temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti uporabnikov in organizacije združenega dela izvajalcev, ki se po določbah sporazuma lahko povežejo v to enoto Skupnosti.

K samoupravnemu sporazumu iz prejšnjega odstavka lahko pozneje pristopijo tudi članice Skupnosti, ki niso sodelovale pri njegovem sprejemanju, če se po določbah sporazuma lahko povežejo v to enoto Skupnosti.

34. člen

S samoupravnim sporazumom o organiziranju v enoto Skupnosti in z drugimi samoupravnimi akti enote ni mogoče določiti ničesar, kar bi bilo v nasprotju s samoupravnim sporazumom o ustanovitvi Skupnosti ali z drugimi samoupravnimi splošnimi akti Skupnosti.

VI. ODLOČANJE V SKUPNOSTI

a) Oblike odločanja

35. člen

Delavci v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih, ki so članice Skupnosti, odločajo na svojih zbiorih, z referendumom ali drugo obliko neposrednega izjavljanja:

- o sklenitvi tega samoupravnega sporazuma ter njegovih sprememb in dopolnitvah,
- o sklenitvi samoupravnega sporazuma o organiziranju v enoto Skupnosti,

- o elementih za samoupravne sporazume o temeljnih planih Skupnosti,
- o drugih vprašanjih, določenih s samoupravnim splošnim aktom Skupnosti ali njene enote oziroma z zakonom.

Če s samoupravnim splošnim aktom ali z zakonom ni določena druga oblika neposrednega izjavljanja delavcev, sprejemajo delavci odločitve iz prejšnjega odstavka na svojih zbiorih z večino glasov vseh delavcev.

36. člen

Po svojih delegatih v organih upravljanja temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti sklepajo delavci samoupravne sporazume:

- o temeljnih planih Skupnosti
- o programih storitev ter o prevzemanju obveznosti za njihovo uresničevanje,
- o združevanju sredstev za skupne rezerve, za naložbe v obnavljanje in širitev materialne osnove vzgojnoizobraževalnega dela in za druge skupne interese oziroma naloge,

- o združevanju Skupnosti v zvezo samoupravnih interesnih skupnosti za določeno širše področje,

- o drugih vprašanjih, določenih s samoupravnim splošnim aktom Skupnosti ali njene enote oziroma z zakonom.

37. člen

Po svojih delegatih v skupščini enote Skupnosti ter v skupščini Skupnosti sprejemajo delavci odločitve, ki so potrebne:

- za delovanje enote oziroma Skupnosti in njihovih organov,
- za začetek in potek samoupravnega sporazumevanja ter za ugotovitve, da so sklenjeni samoupravni sporazumi, ki jih sklepajo delavci v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih,
- za izvajanje samoupravnih sporazumov.

38. člen

Skupščina Skupnosti:

- sprejema statut Skupnosti, poslovnik o svojem delu in programe svojega dela,

- obravnava pobude za samoupravno sporazumevanje v okviru Skupnosti, sprejema osnutke takšnih samoupravnih sporazumov in jih daje v obravnavo temeljnim organizacijam združenega dela in delovnim skupnostim oziroma enotam Skupnosti, določa predloge samoupravnih sporazumov in ugotavlja, kdaj so sklenjeni,

- sprejema programsko zasnovo za oblikovanje programov za pridobitev izobrazbe ter za izpopolnjevanje izobrazbe pedagoške usmeritve,

- sprejema plane Skupnosti in ukrepe za njihovo uresničevanje v skladu s samoupravnim sporazumom o temeljnih plana,

- sprejema samoupravne splošne akte in ukrepe za uresničevanje programov Skupnosti v skladu s sklenjenimi samoupravnimi sporazumi,

- sklepa samoupravne sporazume z drugimi izobraževalnimi skupnostmi, s samoupravnimi interesnimi skupnostmi ter z drugimi samoupravnimi organizacijami in skupnostmi o medsebojnem sodelovanju v vprašanjih, ki so skupnega pomena, o usklajevanju osnov in meril v svobodni menjavi dela, o združevanju dela in sredstev ali o izvajanju drugih ukrepov za doseg skupnih ciljev,

- sklepa samoupravni sporazum o ustanovitvi Izobraževalne skupnosti Slovenije,

- zavzema stališča v vprašanjih, o katerih sprejema odločitve skupščina Izobraževalne skupnosti Slovenije,

- sprejema ukrepe na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite,

- voli in razrešuje predsednika in podpredsednika skupščine,

- oblikuje skupne izvršilne organe in delegatska delovna telesa ter voli in razrešuje njihove člane,

- imenuje in razrešuje člane strokovnega sveta,

- delegira delegate v organe upravljanja organizacij združenega dela ter delegate v skupne organe, kadar je tako določeno s samoupravnim sporazumom,

- sprejema druge odločitve, kadar je za to pooblaščen s samoupravnim sporazumom ali z zakonom.

39. člen

Zbor uporabnikov in zbor izvajalcev skupščine Skupnosti lahko samostojno obravnavata vsa vprašanja z delovnega področja skupščine, zavzemata stališča do teh vprašanj in dajeta pobude za njihovo reševanje.

Vsak zbor samostojno:

- voli in razrešuje predsednika zbora in njegovega namestnika,
- oblikuje organe in delovna telesa zbora ter voli in razrešuje njihove člane,

- delegira delegate v ustrezni zbor Skupščine Izobraževalne skupnosti Slovenije.

Zbor uporabnikov samostojno delegira delegate v svete vzgojnoizobraževalnih organizacij ter odloča o načinu vrnitve presežka združenih sredstev po zaključnem računu (tretji odstavek 19. člena tega sporazuma) in o drugih vprašanjih, kadar je za to pooblaščen s posebnim samoupravnim sporazumom, ki ga v skladu s tem sporazumom sklenejo organizacije in skupnosti uporabnikov.

Zbor izvajalcev samostojno odloča, kadar je za to pooblaščen s posebnim samoupravnim sporazumom, ki ga v skladu s tem sporazumom sklenejo organizacije in skupnosti izvajalcev.

b) Način odločanja delavcev in drugih delovnih ljudi po delegatih v skupščini

40. člen

Skupščina enot in skupščina Skupnosti sprejemajo odločitve z usklajevanjem stališč do vprašanj, ki sodijo v njihovo delovno področje.

Ko delegati v skupščini obravnavajo posamezna vprašanja, izražajo stališča delavcev, ki so jih izvolili, in stališča delegacij oziroma delegatskih organov, ki so jih delegirali. Delegati v mejah prejetih pooblastil usklajujejo različna stališča, da bi našli rešitev, ki najbolj ustreza utemeljenim posamičnim, skupnim in širšim družbenim potrebam in interesom.

Pri usklajevanju stališč v skupščini lahko vedno sodelujejo predstavniki družbenopolitičnih skupnosti, družbenopolitičnih in družbenih organizacij ter združenj, katerih dejavnost prispeva k uresničevanju določenih vzgojnoizobraževalnih smotrov. S statutom in s poslovnikom se zagotovi možnost udeležbe teh predstavnikov pri delu skupščine.

Pod pogoji, določenimi s poslovnikom, lahko v obravnavanju posameznih vprašanj sodelujejo tudi delegati temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti, ki niso bili delegirani na sejo, in povabljeni predstavniki organizacij združenega dela, ki zaradi posebne zainteresiranosti za obravnavano vprašanje lahko pomembno prispevajo k oblikovanju ustrezne rešitve.

41. člen

Skupščina Skupnosti oziroma njene enote sprejema odločitve na svojih zasedanjih.

Skupščina zaseda na sejah zborov, ki so lahko tudi skupne.

Zbor skupščine ima lahko sejo izven zasedanja skupščine zaradi usklajevanja stališč med delegati v zboru do posameznih vprašanj z delovnega področja skupščine ali zaradi odločanja v zadevah, o katerih zbor lahko samostojno odloča.

Postopek sklica in poteka sej zborov urejata statut in poslovnik.

42. člen

Če v zboru ni mogoče doseči soglasja vseh navzočih delegatov, se delegati osebno izjavljajo o predlaganih rešitvah. V tem primeru je sprejeta tista rešitev, za katero se izjavi več kot polovica delegatov od skupnega števila delegatskih mest v zboru.

Kadar med delegati v zboru ni soglasja o zadevah, ki jih ureja poslovnik, je sprejeta rešitev, za katero se izjavi večina navzočih delegatov.

Če je ob volitvah v zboru na kandidatni listi več kandidatov, kot jih je treba izvoliti, so izvoljeni tisti, za katere je glasovalo največ delegatov.

Če niti z osebnim izjavljanjem delegatov v zboru ni sprejeta nobena od predlaganih rešitev, si delegati prizadevajo najti ustrezno rešitev z usklajevanjem stališč v nadaljnji razpravi na isti seji. Če v tem ne uspejo, preloži sprejemanje odločitve, da bi nerešena vprašanja ponovno obravnavali najprej v svojih delegacijah oziroma v konferencah delegacij.

43. člen

V skupščini Skupnosti oziroma njene enote je odločitev sprejeta, ko je sprejeta v enakem besedilu v obeh zborih.

Kadar ni soglasja med zboroma, delegati usklajujejo razlike v stališčih po postopku, določenem s statutom in poslovníkom.

Kadar na skupni seji zborov ni soglasja med zboroma v zadevah, ki jih ureja poslovnik, je sprejeta odločitev, za katero se izjavi večina navzočih delegatov.

c) Sistem delegiranja

44. člen

Za delegiranje skupnih delegatov v zbor uporabnikov skupščine Skupnosti se na podlagi zakona izvoljene delegacije v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih uporabnikov združujejo v konference delegacij po področjih interesov in območjih.

S statutom Skupnosti bo določeno število delegatskih mest v zboru uporabnikov ter območja, po katerih se na posameznih področjih interesov oblikujejo konference delegacij.

Če se konferenca delegacij oblikuje za območje enote Skupnosti, se s samoupravnim sporazumom o organiziranju v enoto Skupnosti lahko določi, da je zbor uporabnikov v skupščini enote hkrati tudi konferenca delegacij.

45. člen

Delegati v zbor izvajalcev skupščine Skupnosti delegirajo organi upravljanja temeljnih organizacij združenega dela izvajalcev oziroma njihove v ta namen izvoljene delegacije. Če ima več temeljnih organizacij skupno delegatsko mesto, delegira skupnega delegata njihov skupni organ, določen s samoupravnim sporazumom.

S statutom Skupnosti bo določeno število delegatskih mest v zboru izvajalcev tako, da bo vsaki temeljni organizaciji združenega dela, ki samostojno izvaja vzgojnoizobraževalni program pedagoške usmeritve, zagotovljeno vsaj eno delegatsko mesto, temeljnimi organizacijam združenega dela, ki skupno uresničujejo vzgojnoizobraževalni program s sodelovanjem v okviru delovne organizacije ali druge oblike združevanja dela in sredstev, pa vsaj eno skupno delegatsko mesto.

Organi oziroma delegacije, ki delegirajo delegate v zbor izvajalcev, morajo zagotoviti, da bodo med njihovimi delegati ustrezno zastopani tudi učenci oziroma študenti.

S statutom Skupnosti bo družbenim organizacijam in društvom, ki s svojo dejavnostjo sodelujejo pri vzgojnoizobraževalni dejavnosti oziroma pri zagotavljanju pogojev za njeno opravljanje, v zboru izvajalcev zagotovljeno vsaj eno skupno delegatsko mesto.

d) Organi skupščine Skupnosti in njenih zborov

46. člen

Skupščina oblikuje skupne izvršilne organe za izvrševanje določenih, v skupnosti sprejetih odločitev, in za pripravo osnutkov oziroma predlogov samoupravnih splošnih aktov, sklepov, stališč, priporočil in drugih odločitev, ki jih sprejema skupščina.

Skupščina in njena zbor lahko oblikujejo svoja stalna ali občasna delovna telesa za obravnavanje določenih vprašanj z delovnega področja skupščine in za pripravo stališč do teh vprašanj.

Način oblikovanja izvršilnih organov in delovnih teles ter njihova pooblastila, obveznosti in odgovornosti določa statut Skupnosti, način njihovega dela pa ureja poslovnik.

V izvršilne organe in delovna telesa je lahko izvoljen, kdor je lahko delegiran v skupščino Skupnosti.

V izvršilnih organih in delovnih telesih skupščine mora biti enako število članov iz vrst delegatov uporabnikov in iz vrst delegatov izvajalcev, med delegati izvajalcev pa morajo biti glede na delovno področje ustrezno zastopani tudi delegati iz vrst učencev oziroma študentov.

47. člen

Strokovni svet Skupnosti, kot skupen organ uporabnikov in izvajalcev:

— pripravlja predloge vzgojnoizobraževalnih programov za pridobitev in

za izpopolnjevanje strokovne izobrazbe pedagoške usmeritve v sodelovanju z uporabniki in izvajalci ter z ustreznimi reziskovalnimi organizacijami,

— obravnava pomembnejša strokovna vprašanja v zvezi z načrtovanjem in uresničevanjem usmerjenega izobraževanja, ki se uresničuje v okviru Skupnosti, in daje predloge skupščini Skupnosti in njenim organom.

Skupščina Skupnosti v skladu s statutom določi število članov strokovnega sveta ter imenuje njegove člane izmed uporabnikov in izvajalcev v Skupnosti, izmed porabnikov iz drugih zainteresiranih posebnih izobraževalnih skupnosti ter izmed znanstvenih in družbenopolitičnih delavcev, učencev in študentov.

VII. SAMOUPRAVNA DELAVSKA KONTROLA

48. člen

Delavci v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnosti uresničujejo samoupravno delavsko kontrolo v Skupnosti neposredno, po svojih delegatih v organih Skupnosti ter njenih enot in temeljnih skupnosti in po svojih delegatih v odboru samoupravne delavske kontrole.

Način, kako se delavci seznanjajo s plani in programi Skupnosti, z uresničevanjem svobodne menjave dela in drugih družbenoekonomskih odnosov ter z delom organov Skupnosti, urejajo statut in drugi samoupravni splošni akti Skupnosti.

S samoupravnimi splošnimi akti iz prejšnjega odstavka se delavcem v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnosti ter njihovim organom samoupravne delavske kontrole zagotovi tudi uresničevanje pravice do vpogleda v listine, spise in poročila ter v poslovanje z združenimi sredstvi.

49. člen

Skupščina Skupnosti nadzoruje delo svojih izvršilnih organov in strokovnih služb ter delavcev, ki opravljajo strokovna in administrativnotehnična opravila ali naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi. V nadzorovanju njihovega dela jim skupščina daje smernice in navodila, da bi odpravili ugotovljene nepravilnosti.

50. člen

Odbor samoupravne delavske kontrole nadzoruje izvajanje samoupravnih sporazumov, družbenih dogovorov in drugih v Skupnosti sprejetih samoupravnih splošnih aktov zlasti glede uveljavljanja pravic, izpolnjevanje obveznosti in uresničevanje odgovornosti delavcev, njihovih temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti, skupščine Skupnosti in njenih organov kot tudi strokovnih služb in delavcev, ki zanjo opravljajo strokovna in administrativnotehnična opravila ali naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi.

Odbor samoupravne delavske kontrole posebno skrbno nadzoruje poslovanje z združenimi sredstvi in uporabo teh sredstev.

S statutom in drugimi samoupravnimi splošnimi akti Skupnosti se uredi obveznost organov, strokovnih služb in delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi, da sproti obveščajo odbor samoupravne delavske kontrole o odločitvah, ki so pomembne za njegovo delo, in da mu dajo na voljo podatke, ki jih potrebuje za delo.

51. člen

Skupščina Skupnosti je dolžna obravnavati poročila in predloge odbora samoupravne delavske kontrole ter odpraviti nepravilnosti oziroma obvestiti ta odbor o ugotovljenem stanju, sprejetih ukrepih ali stališču v zvezi s posameznim vprašanjem.

Če pride do nesoglasja med skupščino in odborom samoupravne delavske kontrole, odločijo o spornem vprašanju delavci po svojih delegatih v organih upravljanja temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti.

52. člen

Odbor samoupravne delavske kontrole šteje sedem članov, ki jih volimo za čas, kolikor traja mandatna doba delegatov.

Člani odbora samoupravne delavske kontrole ne morejo biti odpoklicani pred potekom mandatne dobe, razen v primerih, ki jih določa zakon.

53. člen

Možne kandidate za člane odbora samoupravne delavske kontrole predlagajo delavci v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih na kandidacijskih konferencah, ki jih sklicujejo organizacije sindikata.

Predlog možnih kandidatov usklajujejo delegati na konferencah delegacij oziroma v skupščinah enot ter v skupščini Skupnosti.

54. člen

Za člana odbora samoupravne delavske kontrole ne more biti kandidiran, kdor po zakonu ne more biti izvoljen v delegacije za samoupravne interesne skupnosti, in tudi ne delavec, ki opravlja strokovna in administrativnotehnična opravila ali naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi za Skupnost ali njeno enoto.

Nihče ne more biti več kot dvakrat zaporedoma izvoljen za člana odbora samoupravne delavske kontrole.

Kdor je izvoljen v odbor samoupravne delavske kontrole, ne more biti delegiran v skupščino Skupnosti in ne izvoljen v njene organe.

VIII. DRUGA SAMOUPRAVNA RAZMERJA V SKUPNOSTI

55. člen

Skupnost in njene enote so kot družbene pravne osebe samostojne v pravicah, obveznostih in odgovornostih, ki jih imajo po tem sporazumu, po svojih samoupravnih splošnih aktih in po zakonu.

Skupnost in njene enote sodelujejo med seboj in z drugimi samoupravnimi organizacijami in skupnostmi, kadar je to potrebno zaradi usklajevanja stališč

o zadevah, ki so skupnega pomena, usklajevanja programov, usklajevanja osnov in meril v svobodni menjavi dela ali dogovarjanja o ukrepih za doseg skupnih ciljev.

Skupnost lahko ustanavlja skupne organe z drugimi samoupravnimi interesnimi skupnostmi za sodelovanje z njimi.

Skupnost se za sodelovanje z drugimi samoupravnimi interesnimi skupnostmi lahko poveže z njimi v zvezo samoupravnih interesnih skupnosti za določeno širše področje.

Skupnost se z drugimi izobraževalnimi skupnostmi združuje v Izobraževalno skupnost Slovenije, da bi v njej usklajevali politiko na vzgojnoizobraževalnem področju in urejali druge zadeve skupnega pomena.

56. člen

S statutom Skupnosti se v skladu s tem sporazumom podrobneje uredijo vprašanja, ki so pomembna za delovanje Skupnosti, kot so:

- natančnejši pogoji za organiziranje in načela za samoupravno organiziranje enot Skupnosti,
- v katerih primerih, razen primerov, ki jih določa ta sporazum, sprejemajo odločitve delavci z neposrednim izjavljanjem ali po svojih delegatih v organih upravljanja temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti,
- število delegatskih mest v skupščini Skupnosti,
- usklajevalni postopek za primer, da med zboroma skupščine ni soglasja,
- delovno področje, pooblastila, obveznosti in odgovornosti delegatov s stalnimi funkcijami v skupščini in njenih zborih ter njihovih organih in način njihove izvolitve in razrešitve,
- načela za oblikovanje izvršilnih organov in delovnih teles skupščine in njenih zborov, njihova pooblastila, obveznosti in odgovornosti, način izvolitve in odpoklica članov ter njihove pravice, obveznosti in odgovornosti,
- sestava strokovnega sveta in njegove naloge pri pripravljanju vzgojnoizobraževalnih programov, opravljanje strokovnih nalog v zvezi z njihovo pripravo, postopek usklajevanja predlogov z drugimi zainteresiranimi posebnimi izobraževalnimi skupnostmi,
- postopek sprejemanja vzgojnoizobraževalnih programov,
- naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi delavcev, ki jih opravljajo,
- sedež Skupnosti,
- zastopanje in predstavljanje Skupnosti,
- odgovornost Skupnosti v pravnem prometu,
- načela za ureditev vprašanj, ki se urejajo s poslovníkom skupščine,
- druga vprašanja, določena s tem sporazumom ali z zakonom.

57. člen

Za opravljanje administrativno-strokovnih, pomožnih in tem podobnih del, ki omogočajo delavcem v organizacijah uporabnikov in izvajalcev, da v Skupnosti samoupravno sprejemajo in uresničujejo odločitve, razen za dela, ki jih lahko opravljajo strokovne službe teh organizacij ali upravni organi, ustanovi Skupnost skupaj z drugimi posebnimi izobraževalnimi skupnostmi in Izobraževalno skupnostjo Slovenije skupno strokovno službo.

58. člen

Za reševanje sporov, ki nastanejo v družbenoekonomskih in drugih samoupravnih odnosih v Skupnosti, je pristojno Sodišče združenega dela za področje izobraževalnih skupnosti v SR Sloveniji v mejah svoje stvarne pristojnosti.

Ne glede na prejšnji odstavek se stranke v sporu lahko sporazumejo, da spor reši arbitražna, ki so jo ustanovile s samoupravnim sporazumom.

IX. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

59. člen

Določbe tega samoupravnega sporazuma, ki se nanašajo na uresničevanje svobodne menjave dela, na združevanje dela in sredstev ter na planiranje, kolikor niso takoj uresničljive na doseženi stopnji razvoja ter odnosov v družbeni skupnosti in posebej v okviru Izobraževalne skupnosti Slovenije, bomo postopno uveljavili najpozneje do začetka leta 1981.

Skupnost bo vse pravice, obveznosti in odgovornosti na svojem delovnem področju prevzela od Izobraževalne skupnosti Slovenije najpozneje v 60 dneh po konstituiranju skupščine.

60. člen

Da bi se skupščina Skupnosti lahko konstituirala in delovala do sprejetja statuta, udeleženci tega sporazuma začasno urejamo vprašanja v zvezi z oblikovanjem in delovanjem skupščine oziroma njenih zborov ter njihovih organov s statutarim sklepom, ki je sporazumu priložen.

61. člen

Prvo sejo zborov skupščine Skupnosti pripravi in skliče iniciativni odbor, ki je sprožil postopek samoupravnega sporazumevanja in po javni obravnavi osnutka določil predlog tega samoupravnega sporazuma.

Prvo sejo zbora začne predsednik ali član iniciativnega odbora, ki ga določi ta odbor, in jo vodi do izvolitve predsednika zbora.

Ko zbora ugotovita, da je ta samoupravni sporazum sklenjen, izvedeta volitve organov zborov in skupščine.

62. člen

Ta sporazum je sklenjen, ko ga sprejmejo zbori delavcev večine temeljnih organizacij združenega dela, ki so po tem sporazumu lahko uporabniki in večine temeljnih organizacij združenega dela, ki so po tem sporazumu lahko izvajalci, in to dejstvo ugotovi skupščina Skupnosti.

K sklenjenemu sporazumu lahko pristopi vsaka temeljna organizacija združenega dela oziroma delovna skupnost, ki je lahko uporabnik ali izvajalec vzgojnoizobraževalnih storitev po tem sporazumu, kot tudi družbena organizacija oziroma društvo, ki je po tem sporazumu lahko izvajalec vzgojnoizobraževalnih storitev.

Seznam udeležencev se priloži izvirniku tega sporazuma.

63. člen

Ta samoupravni sporazum začne veljati osmi dan po tem, ko bo v Uradnem listu SR Slovenije objavljeno njegovo besedilo, ugotovitveni sklep skupščine, da je samoupravni sporazum sklenjen, in soglasje Skupščine SR Slovenije.

Obrazložitev

predloga samoupravnega sporazuma

Zakon o svobodni menjavi dela na področju vzgoje in izobraževanja v svojem 35. členu določa, da uporabniki, ki so trajneje zainteresirani za usmerjeno izobraževanje določene usmeritve ali več sorodnih usmeritev, ustanovijo skupaj z izvajalci ustreznih vzgojnoizobraževalnih programov posebno izobraževalno skupnost. Iz te in drugih določb omenjenega zakona je razvidno:

— da se interesi uporabnikov in izvajalcev usmerjenega izobraževanja usklajujejo v posebnih izobraževalnih skupnostih

— da se posebne izobraževalne skupnosti oblikujejo za posamezno usmeritev ali za več sorodnih usmeritev usmerjenega izobraževanja

— da se uporabniki vključujejo v posebne izobraževalne skupnosti glede na svoje pretežne interese za usmerjeno izobraževanje v določenih usmeritvah, najmanj pa v eno posebno izobraževalno skupnost.

Delavci, ki v vzgojnoizobraževalnih, vzgojnoizobraževalnih, telesno-kulturnih in drugih organizacijah izvajajo vzgojnoizobraževalne programe, so kot uporabniki nedvomno zainteresirani v prvi vrsti za usmerjeno izobraževanje v pedagoški usmeritvi. Sorazmerno veliko število pedagoških delavcev v SR Sloveniji (nad 30.000) in veliko število njihovih organizacij združenega dela ter veliko število smeri v pedagoški usmeritvi usmerjenega izobraževanja pa govore v prid ustanovitvi posebne izobraževalne skupnosti izključno za pedagoško usmeritev, saj bi v širši skupnosti za pedagoško in druge sorodne usmeritve težje prišli do izraza vsi posamični in skupni izobraževalni interesi pedagoških delavcev.

Zato je predložena ustanovitev posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev.

Predlog samoupravnega sporazuma o ustanovitvi te skupnosti vsebuje sestavine, ki jih določa zakon. V predlogu so posamezna vprašanja medsebojnih odnosov v skupnosti rešena v skladu s stališči, oblikovanimi v postopku samoupravnega sporazumevanja ter v skladu z zakonom.

V splošnih določbah so opredeljeni namen ustanovitve posebne izobraževalne skupnosti in načela za urejanje medsebojnih odnosov v njej. Kot uporabniki se v skupnost lahko vključijo tudi zainteresirane organizacije združenega dela s področja materialne proizvodnje in drugih družbenih dejavnosti, tako da skupnost nima ozkega »cehovskega« obseja. Skupnost pa je odprta tudi za sodelovanje z uporabniki in izvajalci v drugih posebnih izobraževalnih skupnostih, saj n.p. v izobraževalnih organizacijah niso potrebni izključno delavci s pedagoško izobrazbo prav tako kot so marsikateri organizaciji drugih dejavnosti potrebni tudi pedagoški delavci.

V II. poglavju so konkretizirana načela, ki jih glede svobodne menjave dela določa zakon. Določbe o oblikovanju in vrednotenju programov storitev ter o povračilih izvajalcem teh programov odražajo namen, da bi dokončno odpravili ostanke sistema financiranja izobraževalnih organizacij kot proračunskih institucij in uveljavili načela svobodne menjave dela, po katerih je povračilo izvajalcem ekvivalent za njihovo delo, opravljeno kot segment celotne družbene reprodukcije v skladu z družbeno delitvijo dela. Zato se tudi cene storitev oziroma povračila oblikujejo po načelu enakega plačila za enako delo. Ker je ta samoupravni sporazum trajne narave, lahko ureja samo trajna načela, o konkretnih merilih pa se bodo uporabniki in izvajalci občasno sporazumevali posebej, zlasti še ob sporazumevanju o temeljnih planov skupnosti.

V III. poglavju so predvidene možne oblike združevanja dela in sredstev v skupnosti. Upabniki v načelu vsi združujejo sredstva za izvajanje programov za pridobitev strokovne izobrazbe in drugih dogovorjenih programov.

Da tudi delavci družbenih dejavnosti kot uporabniki storitev usmerjenega izobraževanja sami zagotavljajo sredstva za te storitve in to s prispevki iz dohodka svojih temeljnih organizacij oziroma delovnih skupnosti, je nujno, ker se sicer ne bi mogli uveljavljati kot enakovredni udeleženci v procesu družbene reprodukcije. Spremenjeni sistem financiranja splošne in skupne porabe (uveljavljen bo z letom

1981) bo tudi uporabnikom s področja družbenih dejavnosti priznal pravico, da v ceno svojih storitev vračunajo še izdatke za kadrovske reprodukcije. Tako povečani dohodek njihovih temeljnih organizacij in skupnosti pa jim bo omogočil združevanje sredstev v posebnih izobraževalnih skupnostih.

V tem poglavju so predvideni tudi ukrepi za primer, da se posamezna organizacija uporabnikov oziroma izvajalcev ali pa sama skupnost znajde v ekonomskih težavah. Predvideni ukrepi temeljijo na načelu solidarnosti: vsakdo naj po svojih močeh pomaga prebroditi težave, ki ogrožajo uresničevanje skupnih ciljev.

V IV. poglavju so razdelane zakonske določbe o planiranju.

V V. poglavju so podrobneje kot v zakonu opredeljeni pogoji, ki morajo biti izpolnjeni, da bi se uporabniki in izvajalci znotraj posebne izobraževalne skupnosti lahko organizirali v enoto te skupnosti. Pogoj je tudi določen, čeprav kar se da preprost postopek organiziranja.

V VI. poglavju so obdelana vprašanja v zvezi z odločanjem v skupnosti. Zakon je v tem pogledu dokaj skop, zato je treba v samoupravnem sporazumu urediti vrsto konkretnih vprašanj, da se izognemo morebitnim sporom, ki lahko zavrejo delovanje skupnosti.

V oddelku »a) oblike odločanja« je izražena ideja, da o vseh vprašanjih v skupnosti odločajo delavci in to: o temeljnih vprašanjih z neposrednim izjavljanjem, o vprašanjih globalne politike pa po svojih delegatih v organih svojih temeljnih organizacij oziroma delovnih skupnostih. Skupščina skupnosti je predvsem mesto, kjer delegati usklajujejo stališča delavcev v procesu samoupravnega sporazumevanja. Skupščina sama sprejema le takšne samoupravne akte, ki so potrebni za izvajanje samoupravnih sporazumov, razen tega pa še odločitve, s katerimi se ureja delo skupnosti in njenih organov. O nekatereh od teh vprašanj odloča vsak zbor skupščine samostojno.

V oddelku »b) Način odločanja delavcev in drugih delovnih ljudi po delegatih v skupščini« je izražena tendenca, naj bi delegati usklajevali stališča do te mere, da dosežejo popolno soglasje. Samo kot izhod v sili, da zaradi nepopustljivih stališč manjšine ne bi bilo ohromljeno delo skupščine oziroma zbora, je mogoče odločati tudi s preglasovanjem. Glasovanje pa je predvideno kot pravilo ob volitvah, če je več kandidatov, kot jih je treba izvoliti. Nadalje je predvideno, da skupščina sprejema vsako odločitev tako, da jo v enakem besedilu sprejmeta oba zbora. Izjema so le proceduralna vprašanja, o katerih zbor na skupni seji ne dosežeta soglasja. V takem primeru obvelja opredelitev večine navzočih delegatov iz obeh zborov skupaj. Takšna rešitev je predlagana zato, da delegati v skupščini ne bi bili primorani posvečati preveč energije proceduralnim vprašanjem na škodo vsebinskih vprašanj. Določbe o oblikah odločanja in o načinu odločanja v skupščini se nanašajo tudi na odločanje v enotah skupnosti.

Po določbah oddelka »c) Sistem delegiranja« se zbor uporabnikov oblikuje tako, da delegate vanj pošiljajo konference delegacij. Zaradi velikega števila delegacij namreč ni mogoče, da bi vsaka pošiljala svojega delegata neposredno v skupščino skupnosti. Iz tega razloga bodo celo za zbere uporabnikov enot morali marsikje združevati delegacije v konference zaradi delegiranja skupnih delegatov.

V zboru izvajalcev je predvideno vsaj po eno delegatsko mesto za vsako izvajalsko organizacijo, ki samostojno izvaja določen izobraževalni program pedagoške usmeritve, oziroma za vsako skupino izvajalskih organizacij, ki skupno izvajajo takšen program. Med delegati izvajalcev mora biti tudi ustrezno število učencev in študentov. Najmanj eno delegatsko mesto v zboru izvajalcev pa je zagotovljeno tudi družbenim organizacijam in društvom.

V oddelku c) je določeno, da skupščina oblikuje skupne izvršilne organe, po potrebi tudi stalna ali občasna delegatska delovna telesa, obvezno pa strokovni svet, kot je to predpisano v zakonu.

VII. poglavje je posvečeno samoupravni delavski kontroli in posebni odboru samoupravne delavske kontrole, ki bo imel 7 članov.

V VIII. poglavju je poudarjeno načelo samostojnosti skupnosti in njenih enot kot družbenih pravnih oseb (v odnosih med njimi ni hierarhije) in obveznost sodelovanja med njimi ter z drugimi samoupravnimi interesnimi skupnostmi. Nadalje je določeno, katera vprašanja iz tega sporazuma bodo podrobneje urejena s statutom skupnosti. Za reševanje morebitnih sporov v družbeno-ekonomskih in drugih samoupravnih odnosov v skupnosti pa je določena pristojnost posebnega sodišča združenega dela, ki so ga ustanovile doslej ustanovljene izobraževalne skupnosti.

V prehodnih in končnih določbah je predvideno, da skupnost prevzame pravice, obveznosti in odgovornost na svojem področju od izobraževalne skupnosti Slovenije najpozneje v 60 dneh po konstituiranju svoje skupščine.

Predlog samoupravnega sporazuma ureja družbeno-ekonomske odnose v skladu z zakonom, ki pa za ustrezno preobrazbo sedanjih odnosov v izobraževalnih skupnostih dopušča prehodno obdobje do konca leta 1980. V tem času bo predvidoma z zakonom urejena tudi možnost ustreznega povečanja cen storitev družbenih dejavnosti, da bi lahko delavci v teh dejavnostih sami zagotavljali sredstva za usmer-

jeno izobraževanje, ki ga potrebujejo. Zato tudi predlog samoupravnega sporazuma omogoča postopno uveljavljanje družbeno-ekonomskih odnosov do začetka leta 1981.

Predlog vsebuje tudi določbe, ki so potrebne, da bi lahko sklicali prvo zasedanje skupščine. Ker način oblikovanja in dela skupščine ureja statut, le-tega pa sprejme skupščina, je začetek dela skupščine in njeno delo do sprejetja statuta nujno urediti z začasnim aktom, statutarnim sklepom, kot prilogo samoupravnemu sporazumu.

PREDLOG

Statutarni sklep

IZOBRAŽEVALNA SKUPNOST SLOVENIJE

— Iniciativni odbor za ustanovitev PIS
za področje vzgojnoizobraževalnih
dejavnosti

STATUTARNI SKLEP O OBLIKOVANJU IN DELU SKUPŠČINE POSEBNE IZOBRAŽEVALNE SKUPNOSTI ZA PEDAGOŠKO USMERITEV

UVODNA DOLOČBA

1. člen

S tem statutarnim sklepom udeleženci samoupravnega sporazuma o ustanovitvi Posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev začasno urejajo nekatera statutarna vprašanja, ki so pomembna za začetek delovanja skupnosti in za njeno delovanje v času, dokler ne bo sprejet in uveljavljen njen statut.

SESTAVA SKUPŠČINE

2. člen

V zboru uporabnikov je 33 delegatskih mest.
V zboru izvajalcev je 20 delegatskih mest.

3. člen

Delegacije, izvoljene v skladu z zakonom v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih uporabnikov, se za delegiranje skupnih delegatov v zbor uporabnikov združujejo v konference delegacij.

Konferenco delegacij oblikujejo:

a) delegacije organizacij za predšolsko vzgojo in varstvo, ki svoje pretežne potrebe po izobraževanju za poklic vzgojitelja zadovoljujejo v isti vzgojiteljski soli.

b) delegacije osnovnih šol, ki svoje pretežne potrebe po izobraževanju za poklic učitelja razrednega pouka in za poklic predmetnega učitelja zadovoljujejo v isti enoti pedagoške akademije.

c) delegacije organizacij za usmerjeno izobraževanje, ki so združene v isti posebni izobraževalni skupnosti,

d) delegacije izobraževalnih organizacij, ki so združene v Zvezi delavskih univerz Slovenije,

e) delegacije telesnokulturnih organizacij, ki so združene v Zvezi telesnokulturnih organizacij Slovenije.

4. člen

V skladu s 3. členom tega sklepa se za delegiranje delegatov v zbor uporabnikov oblikujejo:

a) konference delegacij organizacij za predšolsko vzgojo in varstvo:

1. za okoliš vzgojiteljske šole Celje
2. za okoliš vzgojiteljske šole Idrija
3. za okoliš vzgojiteljske šole Koper
4. za okoliš vzgojiteljske šole Ljubljana
5. za okoliš vzgojiteljske šole Maribor

b) Konference delegacij osnovnih šol:

1. za okoliš pedagoške akademije — agota Celje
2. za okoliš pedagoške akademije — enota Koper
3. za okoliš pedagoške akademije — enota Ljubljana
4. za okoliš pedagoške akademije — enota Maribor
5. za okoliš pedagoške akademije — enota Nova Gorica
6. za okoliš pedagoške akademije — enota Novo mesto

c) Konference delegacij organizacij za usmerjeno izobraževanje v posebnih izobraževalnih skupnostih:

1. za agroživilstvo
2. za gozdarstvo
3. za tekstilno stroko
4. za kemijo, farmacijo in nekovine
5. za usnjarsko in usnjarsko-predelovalno stroko
6. za pomorstvo, pomorski promet in špedicijo
7. za lesarstvo
8. za gradbeništvo
9. za izobraževanje in vzgojo delavcev gostinskih in turističnih poklicev

10. za blagovni promet
 11. za tisk in papir
 12. za elektro stroko
 13. za metalurgijo
 14. za kovinsko predelovalno industrijo
 15. za promet in zveze
 16. za rudarstvo in geologijo
 17. za zdravstveno varstvo
 18. za družboslovno usmeritev
 19. za kulturo
 20. v izobraževalni skupnosti Slovenije organizacije za usposabljanje in druge izobraževalne organizacije, ki v njej menjujejo delo;
 - c) Konferenca delegacij izobraževalnih organizacij, združenih v zvezi delavskih univerz Slovenije;
 - d) Konferenca delegacij telesnokulturnih organizacij, združenih v Zvezi telesno-kulturnih organizacij Slovenije.
- Vsaka konferenca delegacij iz prejšnjega odstavka ima v zboru uporabnikov eno delegatsko mesto.

5. člen

V konferenco delegacij za delegiranje skupnega delegata v zbor uporabnikov delegira vsaka delegacija praviloma po enega delegata. S samoupravnim sporazumom o oblikovanju konference pa je mogoče določiti tudi:

- da delegacije temeljnih organizacij z večjim številom delavcev delegirajo v konferenco dva ali več delegatov,
- da delegacije temeljnih organizacij in delovne skupnosti v okviru iste delovne organizacije ali iste samoupravne interesne skupnosti delegirajo v konferenco enega skupnega delegata.

Konferenci delegacije v okviru Zveze delavskih univerz in Zveze telesnokulturnih organizacij se lahko oblikujeta na enak način, kot se oblikujeta skupščini teh zvez.

6. člen

V zbor izvajalcev delegirajo delegate organi upravljanja izobraževalnih temeljnih organizacij združenega dela, katerih pretežen del dejavnosti je namenjen izvajanju vzgojnoizobraževalnih programov pedagoške usmeritve, ter temeljne organizacije, ki edine izvajajo takšen program določene smeri.

Družbene organizacije in društva, ki s svojo dejavnostjo sodelujejo pri vzgojnoizobraževalni dejavnosti pedagoške usmeritve oziroma pri zagotavljanju pogojev za opravljanje te dejavnosti, delegirajo v zbor izvajalcev skupnega delegata in v ta namen oblikujejo konferenco delegacij.

7. člen

V skladu s 6. členom tega sklepa so delegatska mesta v zboru izvajalcev razporejena takole:

1. Vzgojiteljska šola Ljubljana	1
2. Pedagoška šola Maribor in druge pedagoške srednje šole na tem območju	1
3. Pedagoška šola Celje	1
4. Gimnazija pedagoške smeri Ljubljana in druge pedagoške šole na tem območju	1
5. Pedagoška akademija Ljubljana (smeri razredni pouk, predmetni pouk in specialna pedagogika s svojimi enotami)	2
6. Pedagoška akademija Maribor — TOZD raz. pouk s svojimi enotami	1
7. Pedagoška akademija Maribor — TOZD predmetni pouk	1
8. Filozofska fakulteta Ljubljana (smeri: jezikoslovje, družboslovje ter pedagogika in psihologija)	3
9. Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo Ljubljana — TOZD matematika in mehanika	1
10. Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo Ljubljana — TOZD fizika	1
11. Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo Ljubljana — TOZD kemija in kemijska tehnologija	1
12. Biotehniška fakulteta Ljubljana — TOZD biološki oddelek	1
13. Fakulteta za sociologijo, politične vede in novinarstvo Ljubljana (smer splošna ljudska obramba in marksistični center)	2
14. Visoka šola za telesno kulturo, Ljubljana (pedagoška smer)	1
15. Visoka šola za organizacijo dela Kranj (organizacijsko kadrovsko izobraževalna smer)	1
16. Družbene organizacije in društva	1

8. člen

Organi upravljanja izobraževalnih organizacij iz 7. člena usklajujejo delegiranje delegatov v zbor izvajalcev med seboj tako, da so v zbor vedno delegirani: vsaj en učenec srednje šole, vsaj en študent pedagoške akademije in vsaj dva študenta fakultete oziroma visoke šole.

DELO SKUPŠČINE

9. člen

Zasedanje skupščine se sklicuje tako, da so seje obeh zborov z istim dnevnim redom po možnosti v istem času in istem kraju.

Seje zborov istega zasedanja so lahko skupne v določenih ali v vseh točkah dnevnega reda.

10. člen

Sklic seje zborov in gradivo zanje mora biti poslano konferencam delegacij in organom, ki delegirajo delegate v skupščino, najmanj 21 dni pred dnem, določenim za sejo.

Vabilo na sejo z gradivom se pošlje tudi svetu za vzgojo in izobraževanje Republiške konference SZDL, Republiškemu odboru Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanje in znanosti in Republiški konferenci ZSM ter Republiškemu komiteju za vzgojo, izobraževanje in telesno kulturo.

11. člen

Seja zborov je sklepčna, če je na njej navzočih več kot polovica delegatov.

12. člen

Skupščina sprejema odločitve z usklajevanjem stališč med delegati tako, kot je to določeno s samoupravnim sporazumom o ustanovitvi skupnosti.

Kadar ni soglasja med zboroma, razen v zadevah, ki jih ureja poslovnik, oblikujeta zbor skupno komisijo z nalogo, da pripravi predlog za takšno rešitev spornih vprašanj, ki bi bila lahko sprejemljiva za oba zborov.

V skupno komisijo imenuje vsak zbor enako število delegatov. Skupščina lahko povabi predstavnike organizacije oziroma organov iz 2. odstavka 10. člena tega statuta, naj sodelujejo pri delu komisije.

Če zaradi zapletenosti spornih vprašanj skupna komisija ne more pripraviti predloga, dokler trajata seji zborov, zbor prekineta obravnavo teh vprašanj, dokler skupna komisija ne izdela predloga, vendar največ za 30 dni.

Če zbor niti po izvedenem postopku iz prejšnjega odstavka ne dosežeta soglasja, se zadeva umakne z dnevnega reda.

13. člen

V skupščini so stalne funkcije predsednika in podpredsednika skupščine, predsednikov in podpredsednikov zborov ter predsednikov in članov izvršilnih odborov.

Na stalno funkcijo je lahko izvoljen, kdor je v skladu z določbami tega sklepa lahko delegiran kot delegat v ustrezni zbor skupščine.

Na stalno funkcijo so delegati voljeni za dobo, dokler traja mandat delegacij po zakonu, vendar jih skupščina oziroma zbor lahko že prej odpokliče ali razreši na njihovo prošnjo.

Delegatu preneha stalna funkcija v skupščini, ko zaradi odpoklica v temeljni delegaciji, zaradi spremembe zaposlitve ali iz drugih razlogov ne bi več mogel biti delegiran v isti zbor skupščine, ali ko poteče mandat delegacije oziroma organa, ki ga delegira.

Nihče ne more biti izvoljen na isto stalno funkcijo več kot dve mandatni dobi zapored.

14. člen

Nosilci kandidacijskih postopkov za izbor delegatov na stalne funkcije v skupščini so delovni ljudje in občani, organizirani v Socialistični zvezi delovnega ljudstva Slovenije kot enotne fronti vseh organiziranih socialističnih sil.

Skupščina skrbi za to, da kandidacijski postopki potekajo v skladu z akti Socialistične zveze.

15. člen

Predsednik in podpredsednik skupščine, predsednika in podpredsednika zborov ter predsedniki izvršilnih organov sestavljajo predsedstvo skupščine.

Delegati v predsedstvu usklajujejo delo zborov skupščine in njenih organov ter načrtujejo in pripravljajo sklic seji. V teh vprašanjih sodelujejo s predsedstvi skupščin občinskih in posebnih izobraževalnih skupnosti, po potrebi pa tudi drugih samoupravnih interesnih skupnosti, s predsedstvom skupščine izobraževalne skupnosti Slovenije ter z republiški organi SZDL, Zveze sindikatov in ZSM.

Seje predsedstva sklicuje in vodi predsednik skupščine. Na seje predsedstva vabi predsednik tudi predsednika odbora samoupravne delavske kontrole, predsednika strokovnega sveta in druge osebe, ki s svojim sodelovanjem na seji lahko prispevajo k uspešnejšemu delu predsedstva.

16. člen

Predsednik skupščine sklicuje seje skupščine in skupaj s predsednikoma zborov predseduje skupnim zasedanjem zborov.

Predsednik zborov sklicuje seje zborov, kadar le-ta samostojno obravnava vprašanja s svojega delovnega področja in predseduje ločenim sejem zborov. Način sklicevanja in potek seji podrobneje ureja poslovnik.

Podpredsednik skupščine oziroma zbor nadomešča predsednika, kadar je le-ta odsoten ali zadržan, po dogovoru v predsedstvu pa opravlja tudi določene naloge z delovnega področja predsednika.

17. člen

Predsednik skupščine podpisuje akte skupščine in predstavlja Skupnost v odnosih s samoupravnimi organizacijami in skupnostmi, ter z organi družbenopolitičnih skupnosti in družbenopolitičnih organizacij.

Predsednik skupščine lahko po dogovoru v predsedstvu prenese pooblastilo za predstavljanje Skupnosti v določenih odnosih na posamezne člane predsedstva.

18. člen

Z izvrševanje odločitev skupščine in za pripravljanje predlogov skupščini oblikuje skupščina izvršilne odbore:

1. odbor za planiranje in programiranje
 2. odbor za mrežo šol, usmerjanje vpisa in štipendiranje
 3. odbor za organizacijska in kadrovska vprašanja.
- Izvršilni odbori na svojih delovnih področjih:
- spremljajo stanje in pojave, obravnavajo posamezna vprašanja in pripravljajo gradiva za obravnavo teh vprašanj v skupščini,
 - oblikujejo osnutke oziroma predloge samoupravnih aktov,
 - sprejemajo ukrepe za izvrševanje samoupravnih splošnih aktov skupnosti in odločitev skupščine,
 - dajejo napotke za delo strokovne službe in organizacij, ki za skupnost opravljajo administrativno strokovna, tehnična in druga dela, in spremljajo njihovo delo.

19. člen

Izvršilni odbori skupščine so za svoje delo odgovorni skupščini in so na zahtevo skupščine oz. posameznega zbora ali na zahtevo delegatov in delegacij dolžni dati odgovor na vprašanje s svojega delovnega področja.

Izvršilni odbori so se dolžni ravnati po smernicah in stališčih skupščine.

20. člen

Izvršilne odbore sestavlja enako število delegatov uporabnikov in izvajalcev. Med delegati izvajalcev mora biti vsaj en učenec oz. študent.

Predsednike in člane odborov voli skupščina akupnosti na skupnem zasedanju zborov.

Predsednik izvršilnega odbora sklicuje in vodi seje odbora, ter poroča skupščini o delu, stališčih in predlogih odbora, če odbor ne določi izmed svojih članov drugega poročevalca.

21. člen

Izvršilni odbor zavzema stališča, oblikuje predloge skupščini in sprejema ukrepe, za katere je pooblaščen, če je na seji navzočih več kot polovica vseh članov.

Če med člani izvršilnega odbora ni mogoče doseči soglasja, je na seji sprejeta odločitev, ki se zanjo izjasni več kot polovica vseh članov.

22. člen

Izvršilni odbor lahko oblikuje stalne komisije za preučevanje posameznih ožjih področij dela odbora ter za pripravo gradiv in predlogov s teh področij kot tudi občasne komisije za proučevanje določenih vprašanj.

V komisije iz prejšnjega odstavka izvršilni odbor lahko imenuje poleg svojih članov vsakogar, ki bi lahko prispeval k uspešnemu delu komisije, če pristane na imenovanje.

Komisijo lahko vodi le član izvršilnega odbora. Ta je dolžan izvršilnemu odboru poročati o delu komisije.

23. člen

Skupščina lahko oblikuje delegatske skupine za preučitev določenih vprašanj in za pripravo predlogov skupščini.

Vsak zbor skupščine lahko oblikuje delegatske skupine za preučitev določenih vprašanj in za pripravo predlogov stališč zbora.

24. člen

Če skupščina sklene samoupravni sporazum ali družbeni dogovor, s katerim je predviden skupen delegatski organ udeležencev, delegira delegate v takšen organ skupščina.

Delegati se v skupnem organu iz prejšnjega odstavka ravna po napotkih in smernicah skupščine ter so ji dolžni poročati o delu skupnega organa in o svojem delu v njem.

V posameznih vprašanjih, ki jih obravnavajo v skupnih organih, lahko delegati zahtevajo mnenja od ustreznega izvršilnega odbora skupščine, strokovna služba pa jim je, e če to zahtevajo, dolžna priskrbeti potrebne podatke oziroma informacije.

25. člen

Zbor uporabnikov delegira v svete izobraževalnih organizacij, ki so kot izvajalci vključeni v skupnost, toliko delegatov, kolikor določa statut teh organizacij združenega dela.

Delegati iz prejšnjega odstavka delegira zbor uporabnikov na predlog, ki so ga oblikovale konference delegacij.

V primeru, da enoto skupnosti oblikujejo uporabniki, katerih delegacije se združujejo v isto konferenco delegacij, lahko s samoupravnim sporazumom o organiziranju v enoto določijo, da delegate uporabnikov v svet organizacije izvajalcev, vključene v to enoto, delegira zbor uporabnikov enote.

26. člen

Možne kandidate za delegate uporabnikov v svetih izobraževalnih organizacij evidentirajo delegacije temeljnih organizacij in delovnih skupnosti uporabnikov izmed svojih članov.

Možne kandidate za delegate v svetu vzgojiteljske šole evidentirajo delegacije organizacij za predšolsko vzgojo in varstvo, ki v tej šoli zadovoljujejo svoje pretežne potrebe po izobraževanju za poklic vzgojitelja.

Možne kandidate za delegate v svetu pedagoške akademije evidentirajo delegacije osnovnih šol, ki v tej pedagoški akademiji zadovoljujejo svoje pretežne potrebe po izobraževanju za poklic učitelja razrednega pouka in za poklic predmetnega učitelja.

Možne kandidate za delegate v svetih fakultet in visokih šol evidentirajo de-

legacije organizacij za usmerjeno izobraževanje ter organizacij, ki so združene v zvezi delavskih univerz in v Zvezi telesnokulturnih organizacij.

Možne kandidate za delegate v svet pedagoške gimnazije evidentirajo delegacije vseh organizacij uporabnikov na območju šolskega okoliša gimnazije.

27. člen

Predloge kandidatov za delegate uporabnikov v svet posamezne organizacije izvajalcev uskladijo delegacije v svojih konferencah delegacij.

Zbor uporabnikov uskladi glede na število delegatskih mest v svetu posamezne organizacije izvajalcev in na število konferenc delegacij uporabnikov, koliko kandidatov predloži posamezna konferenca delegacij, oziroma, katere konference delegacij predložijo skupnega delegata.

SPREJEMANJE VZGOJNOIZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV

28. člen

Strokovni svet skupnosti ima te naloge:

1. pripravlja programsko zasnovo za oblikovanje vzgojnoizobraževalnih programov za pridobitev in za izpopolnjevanje strokovne izobrazbe v pedagoški usmeritvi v skladu s smernicami Strokovnega sveta SRS za vzgojo in izobraževanje in jo predlaga skupščini skupnosti,

2. pripravlja posamezne vzgojnoizobraževalne programe za pridobitev strokovne izobrazbe v pedagoški usmeritvi in jih skupaj z mnenjem Strokovnega sveta SRS za vzgojo in izobraževanje predlaga skupščini skupnosti,

3. pripravlja posamezne programe za izpopolnjevanje v pedagoški usmeritvi ter jih predlaga skupščini,

4. pripravlja posamezne programe za izpopolnjevanje v pedagoški usmeritvi, ter jih predlaga skupščini,

5. pripravlja v sodelovanju s strokovnimi sveti drugih posebnih izobraževalnih skupnosti interdisciplinarne programe in jih predlaga skupščini skupnosti,

6. obravnava pomembnejša strokovna vprašanja v zvezi z načrtovanjem in uresničevanjem usmerjenega izobraževanja, ki se uresničuje v skupnosti ter daje skupščini skupnosti in njenim organom mnenja ali predloge,

7. določa obseg in vrsto posebnih znanj in praktičnih znanj, ki so potrebna za začetek izobraževanja po posameznem nadaljevalnem programu srednjega izobraževanja in posameznem programu za pridobitev višje ali visoke strokovne izobrazbe,

8. skrbi za objavo sprejetih programov.

Pri svojem delu strokovni svet sodeluje z organizacijami uporabnikov in izvajalcev ter z ustreznimi raziskovalnimi organizacijami in strokovnimi društvi.

Strokovni svet lahko poveri visokošolskim organizacijam izdelavo gradiv, potrebnih za pripravo vzgojnoizobraževalnih programov, ki naj bi jih te organizacije izvajale.

29. člen

Preden strokovni svet predloži skupščini vzgojnoizobraževalni program, seznani s predlogom strokovne svete drugih posebnih izobraževalnih skupnosti, ki izkazujejo določene potrebe in interese za izobraževanje v pedagoški usmeritvi ter z njimi usklajuje morebitna neskladja.

Če predlog programa ni v vsem usklajen z morebitnimi zahtevami strokovnih svetov drugih posebnih izobraževalnih skupnosti, mora strokovni svet hkrati s predlogom programa predložiti skupščini tudi mnenje, ki ga je o spornih vprašanjih dal strokovni svet SRS za vzgojo in izobraževanje.

30. člen

Skupščina skupnosti določi število članov strokovnega sveta in jih imenuje tako, da so v njem zastopani poleg uporabnikov in izvajalcev v skupnosti še uporabniki in izvajalci iz drugih posebnih izobraževalnih skupnosti, ki izkazujejo določene potrebe po izobraževanju v pedagoški usmeritvi, znanstveni in družbenopolitični delavci ter učenci in študenti.

31. člen

Vzgojnoizobraževalni program, ki ga je sprejela skupščina skupnosti, se objavi v publikaciji Zavoda SRS za šolstvo.

Izobraževalne organizacije so dolžne omogočiti učencem oziroma študentom ter uporabnikom vpogled v vzgojnoizobraževalni program, ki ga izvajajo.

SAMOUPRAVNA DELAVSKA KONTROLA

32. člen

Da bi delavci v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih uporabnikov in izvajalcev lahko uresničevali samoupravno delavsko kontrolo, so jim njihove delegacije oziroma organi, ki delegirajo delegate v skupščino skupnosti, dolžne poročati o delu skupščine in njenih organov, zlasti pa o sprejetih planih in programih ter o uresničevanju svobodne menjave dela in drugih družbenoekonomskih odnosov.

Delegati so o zadevah iz prejšnjega odstavka dolžni poročati delegacijam oziroma organom, ki so jih delegirali na sejo zbora.

Delegati, izvoljeni na stalno funkcijo v skupščini, so dolžni skupščini poročati o svojem delu in dajati delegatom pojasnila, kadar to zahtevajo.

33. člen

Samoupravne splošne akte, plane in programe ter letna poročila o njihovem uresničevanju skupnosti objavlja v Prosvetnem delavcu, če je to potrebno, pa tudi v drugih sredstvih javnega obveščanja.

Seje zborov skupščine so odprte in je lahko na njih navzoč vsakdo pod pogoji, ki jih določa poslovnik.

Vsakdo ima pravico vpogleda v zapisnike sej zborov in izvršilnih organov skupščine.

34. člen

Organi samoupravne delavske kontrole v organizacijah združenega dela uporabnikov in izvajalcev imajo pravico vpogleda v vse listine in poslovne knjige skupnosti s pogojem, da to store v primernem času in na tak način, ki ne ovira normalnega dela organov oziroma strokovne službe.

35. člen

Po izvedenem postopku predlaganja možnih kandidatov za člane odbora samoupravne delavske kontrole, določenem s samoupravnim sporazumom o ustanovitvi skupnosti, delegati uporabnikov na konferencah delegacij oziroma v skupščinah enot usklajujejo predloge možnih kandidatov tako, da na enotno kandidatno listo predlagajo po enega skupnega kandidata:

1. delegacije organizacij za predšolsko vzgojo in varstvo
2. delegacije osnovnih šol
3. delegacije organizacij usmerjenega izobraževanja
4. delegacije drugih uporabnikov

Organi oziroma delegacije izvajalcev uskladijo med seboj predloge možnih kandidatov, predlaganih na kandidacijskih konferencah tako, da predlagajo na enotno kandidatno listo po enega skupnega kandidata:

1. organizacije, ki izvajajo program za pridobitev srednje izobrazbe
2. organizacije, ki izvajajo program za pridobitev višje izobrazbe
3. organizacije, ki izvajajo program za pridobitev visoke izobrazbe.

Predlogi iz prejšnjega odstavka morajo biti usklajeni tako, da je eden od predlaganih kandidatov učenec ali študent.

Potem, ko je kandidatna lista usklajena v obeh zborih skupščine, delegati v obeh zborih glasujejo o vseh kandidatih.

SEDEŽ SKUPNOSTI, ODGOVORNOST IN ZASTOPANJE V PRAVNEM PROMETU

36. člen

Sedež skupnosti je v Ljubljani, Aškerčeva 9.

37. člen

Skupnost kot pravna oseba nima lastnih sredstev. V pravnem prometu uporablja sredstva uporabnikov in izvajalcev v mejah, ki jih določajo samoupravni splošni akti, sprejeti v skupnosti.

V teh mejah lahko prevzema tudi odgovornosti do drugih.

Skupščina skupnosti lahko pooblasti strokovno službo ali njenega delavca, da zastopa skupnost v določenih poslih pravnega prometa.

38. člen

Štampiljka skupnosti je okrogle oblike z besedilom: Posebna izobraževalna skupnost za pedagoško usmeritev v SRS — Ljubljana.

PREHODNA DOLOČBA

39. člen

Dokler ne bosta sprejeta statut skupnosti in poslovnik, se za delo skupščine in njenih organov smiselno uporablja poslovnik skupščine Izobraževalne skupnosti Slovenije, kolikor ni v nasprotju s samoupravnim sporazumom o ustanovitvi skupnosti in s tem statutarne sklepe.

Obrazložitev predloga statutarne sklepa

S statutarne sklepom kot prilogo samoupravnemu sporazumu o ustanovitvi Posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev je potrebno začasno urediti nekatera statutarne vprašanja, da bi bilo mogoče sklicati in konstituirati skupščino skupnosti ter, da bi skupščina lahko delovala, dokler ne sprejme statuta.

Predlog statutarne sklepa zato vsebuje zlasti podrobnejše opredelitve glede sestave skupščine in načina njenega dela. Zaradi aktualnosti priprav vzgojnoizobraževalnih programov v času ustanovitve skupnosti so dodane še določbe o začasni ureditvi nekaterih vprašanj tega področja. Da bi lahko čim prej začeli organizirati samoupravno delavsko kontrolo, vsebuje predlog statutarne sklepa določbe tudi o tem. Končno pa je v predlog statutarne sklepa kazalo uvrstiti še tiste statutarne določbe, ki označujejo skupnost kot pravno osebo v pravnem prometu in sploh v odnosih z drugimi.

Statutarni sklep, kot je predložen, torej začasno ureja samo najnужnejša statutarne vprašanja. Vsa ta vprašanja bo treba ponovno obravnavati v postopku sprejemanja statuta, kar bo sicer med prvimi nalogami skupščine.

Pri oblikovanju določb o sestavi skupščine se je iniciativni odbor dolgo ubadal s problemom, kako zagotoviti v skladu z delegatskim si-

stemom ustrezno zastopnost vseh, ki delajo na številnih področjih vzgojnoizobraževalnega dela, upoštevajoč tudi teritorialno razmestitev, da pri tem skupščina ne bi bila pretirano številčna in zato manj operativna. Prevelikemu številu delegatskih mest se je bilo treba izogniti tudi zaradi ekonomičnosti, saj bi po eni strani zaradi udeležbe velikega števila delegatov na sejah skupščine preveč trpelo izvajanje vzgojnoizobraževalnih dejavnosti, po drugi strani pa bi visoki stroški takšnih sej preveč obremenjevali že tako omejena sredstva, namenjena za uresničevanje programov skupnosti.

Po obravnavi več različnih možnih variant je iniciativni odbor predložil, da bi prej navedenim zahtevam za zbor uporabnikov še najbolj ustrezala rešitev, kot je opredeljena v 3. členu predloga. Po tej rešitvi je v zboru uporabnikov 33 delegatskih mest, ki so po področju nacele razporejena takole:

- 5 — vzgojnovarstvena dejavnost
- 6 — osnovno šolstvo
- 20 — usmerjeno izobraževanje
- 1 — delavske univerze
- 1 — telesnokulturna dejavnost.

Če bi upoštevali samo število delavcev v posamezni dejavnosti, bi na vzgojnovarstveno in osnovnošolsko dejavnost odpadel večji delež delegatskih mest. Vendar je potrebno upoštevati tudi to, da je za potrebe dejavnosti usmerjenega izobraževanja neprimerno večje število vzgojnoizobraževalnih programov. Predlagana rešitev v neki meri upošteva oboje.

Za dejavnost domov za učence in študente niso predvidena posebna delegatska mesta glede na to, da so domovi vključeni v posebne izobraževalne skupnosti in bodo zastopani v konferencah delegacij v njihovem okviru.

Prav tako so organizacije za usposabljanje zastopane v ustreznih konferencah delegacij bodisi kot organizacije za predšolsko vzgojo in varstvo, bodisi kot osnovne šole oziroma organizacije za usmerjeno izobraževanje.

Po drugi strani pa delavska univerze, čeprav so lahko z delom svoje dejavnosti vključene v občinsko in tudi posebno izobraževalno skupnost, izvajajo nekatere specifične izobraževalne programe in je zato utemeljeno, da se jim v skupščini zagotovi posebno delegatsko mesto.

Območno (teritorialno) načelo je bilo mogoče uveljaviti samo pri oblikovanju konferenc delegacij organizacij za predšolsko vzgojo in varstvo ter osnovnih šol. Pri tem so okoliši oblikovani tako, kot bi se lahko oblikovale enote skupnosti za vzgojiteljske šole oziroma pedagoške akademije.

Skoraj vse predlagane konference delegacij združujejo tako veliko število delegacij, da bo nujno med njimi doseči sporazum, kako bi več delegacij pošiljalo v konferenco skupnega delegata.

V ta namen naj bi se delegacije sporazumevale znotraj svojih delovnih organizacij (če jih sestavlja več temeljnih organizacij) oziroma v okviru samoupravne interesne skupnosti (občinska skupnost otroškega varstva, občinska izobraževalna skupnost, posebna izobraževalna skupnost) ali druge oblike združevanja (Zveza delavskih univerz, Zveza telesnokulturnih organizacij).

V zboru izvajalcev je predvideno 20 delegatskih mest v skladu z določbami samoupravnega sporazuma. V skladu s temi določbami pa predlog statutarne sklepa precizira, kakšna naj bo »ustrezna zastopnost« učencev in študentov med delegati izvajalcev: najmanj en učenec srednje šole, en študent pedagoške akademije in dva študenta visoke šole oziroma fakultete.

Da bi dosegli tako minimalno zastopnost na vsaki seji zbora izvajalcev, se morajo izvajalske organizacije med seboj sporazumeti, po kakšnem zaporedju bo katera od njih delegirala učenca oziroma študenta.

V poglavju: Delo skupščine je med drugim določen tudi usklajevalni postopek za primer, da med zboroma ni soglasja. Predvideno je predsedstvo skupščine, vendar ne kot organ za odločanje v imenu skupščine, temveč le kot metoda kolektivnega dela delegatov, ki jih skupščina izvoli na stalne funkcije. Novost v delu skupščine je tudi v tem, da so predvideni trije kolektivni izvršilni organi skupščine. Praksa v drugih izobraževalnih skupnostih je namreč pokazala, da so pri enem samem izvršilnem organu delegati v njem preobremenjeni in se ne morejo dovolj poglobiti v posamezna vprašanja, zato pa včasih nekritično sprejemajo predloge strokovne službe.

Posebej je v tem poglavju obdelano vprašanje delegiranja delegatov uporabnikov v svete izvajalskih organizacij. V načelu je to funkcija zbor uporabnikov skupščine skupnosti, vendar jo je mogoče prenesti na zbor uporabnikov skupščine enote. Predlagani postopek evidentiranja in predlaganja kandidatov omogoča, da pri tem sodelujejo prav vse organizacije uporabnikov, ki uresničujejo svoje določene potrebe v posamezni izvajalski organizaciji.

Glede sprejemanja vzgojnoizobraževalnih programov predlog statutarne sklepa določa le naloge strokovnega sveta in njegovo približno sestavo ter postopek usklajevanja predloga programa med

strokovnimi sveti zainteresiranih posebnih izobraževalnih skupnosti. Statut bo moral natančneje določiti sestavo strokovnega sveta, vendar bo treba o tem prej zagotoviti možnost širše obravnave raznih predlogov. V tej fazi tega ni bilo mogoče storiti. Glede na to, da vzgojnoizobraževalne programe v pedagoški usmeritvi že pripravlja komisija, imenovana v skupščini Izobraževalne skupnosti Slovenije, bi kazalo v tem trenutku imenovati v strokovni svet predvsem sedanje člane te komisije, ker sicer lahko pride do zastoja. Predlagana diktija v 30. členu statutarne sklepa pa to omogoča.

V statutu je treba posebej urediti postopek, po katerem uporabniki in izvajalci v skupnosti sprejemajo vzgojnoizobraževalne programe. Vendar dileme, ki jih je v tem pogledu odprla neprecizna diktija zakona, še niso razrešene, zato v predlogu statutarne sklepa še ni bilo mogoče obdelati teh vprašanj. Ta pomanjkljivost pa bržkone ne bo povzročila težav, saj bo do takrat, ko bodo predlogi programov zreli za sprejemanje, verjetno sprejet že tudi statut skupnosti in v njem urejen ves postopek.

V poglavju o samoupravnih delavski kontroli je med drugim podrobneje razčlenjen postopek evidentiranja možnih kandidatov za člane odbora samoupravne delavske kontrole in usklajevanja predlogov za enotno kandidatno listo po področjih dejavnosti uporabnikov in izvajalcev tako, da sestava tega odbora ustreza sestavi skupnosti. Člane odbora na podlagi prej usklajene enote kandidatne liste pa naj bi volili delegati v skupščini skupnosti.

Ker mora delo skupščine in njenih organov potekati po poslovniku, tega pa sprejme skupščina na podlagi statuta, lahko dotlej pride do proceduralnih težav na sejah. Zato se v prehodni določbi statutarne sklepa predlaga kot začasna rešitev smiselna uporaba poslovnika skupščine Izobraževalne skupnosti Slovenije.

Iniciativni odbor se zaveda, da v tem predlogu kljub najboljši volji in prizadevanjem morda ni uspel najti najbolj primernih rešitev nekaterih statutarjih vprašanj, saj so te rešitve nastale brez poprejšnje širše javne obravnave.

Meni pa, da bo tudi takšna pomanjkljiva ureditev v kratkem času svoje veljavnosti omogočila uspešen začetek dela novoustanovljene posebne izobraževalne skupnosti.

Poročilo iniciativnega odbora

Na pobudo sveta za vzgojo in izobraževanje pri predsedstvu Republiške konference SZDL je začel sredi leta 1978 pri Izobraževalni skupnosti Slovenije delovati iniciativni odbor za ustanovitev posebne izobraževalne skupnosti za področje vzgoje in izobraževanja. Svoje predstavnike v ta odbor so imenovali: izvršni odbori skupščin Izobraževalne skupnosti Slovenije, Zveza skupnosti otroškega varstva Slovenije in Telesnokulturne skupnosti Slovenije, Republiški odbor sindikata delavcev v vzgoji, izobraževanju in kulturi, Republiški komite za vzgojo in izobraževanje, Filozofska fakulteta v Ljubljani, Pedagoški akademiji v Ljubljani in Mariboru, Gimnazija pedagoške smeri v Ljubljani in Center strokovnih šol v Ljubljani.

Na svoji prvi seji dne 3. 10. 1978 je iniciativni odbor sprejel akcijski načrt in napotke za izdelavo osnutka samoupravnega sporazuma o ustanovitvi skupnosti.

Na nadaljnjih sejah je oblikoval osnutek samoupravnega sporazuma, obravnaval rezultate javne razprave o tem osnutku in končno oblikoval pričujoči predlog sporazuma. Na zadnjih sejah v letošnjem letu je pripravil še osnutek in nazadnje predlog statutarne sklepa in prvi sklic skupščine.

Priprave za ustanovitev te posebne izobraževalne skupnosti so se začele v času, ko so se v družbenem merilu še oblikovala stališča glede nujne preobrazbe dotedanjih družbenoekonomskih in drugih samoupravnih odnosov v samoupravnih interesnih skupnostih, v izobraževalnih skupnostih pa še posebej v povezavi s pripravami na reformo usmerjenega izobraževanja.

Tako je bil osnutek samoupravnega sporazuma o ustanovitvi skupnosti zrel za javno razpravo šele spomladi 1979. Da bi bil resnično dostopen vsem pedagoškim delavcem, ga je iniciativni odbor objavil v prilogi Prosvetnega delavca (št. 9 z dne 25. 5. 1979).

V nasprotju s pričakovanji je bil rezultat javne razprave o osnutku dokaj pičel. Čeprav so o osnutku razpravljali v večini izobraževalnih, vzgojnovarstvenih in drugih zainteresiranih organizacij, pa tudi v mnogih skupščinah izobraževalnih skupnosti (med njimi tudi v skupščini Izobraževalne skupnosti Slovenije), skupnostih otroškega varstva in telesnokulturnih skupnostih, je na naslov iniciativnega odbora prišlo bore malo stališč. Poslalo jih je vsega 22 organizacij in skupnosti. Razen dveh, ki sta zavzeli odklonilno stališče, so vsa vsaj načelno

podprle osnutek, le 9 pa jih je izrazilo konkretne pripombe ali pomislike k posameznim opredelitvam. Slab odziv je prejkone treba pripisovati dejstvu, da so v tistem času šele nastajali zakoni, ki naj bi razčistili sprva zelo različne poglede na posamezna vprašanja preobrazbe odnosov na tem področju.

Iz tega razloga je tudi iniciativni odbor moral zastati s pripravo predloga samoupravnega sporazuma. Šele ko sta bila v začetku letošnjega leta objavljena zakon o svobodni menjavi dela na področju vzgoje in izobraževanja in zakon o usmerjenem izobraževanju, je bilo mogoče nadaljevati z delom, upoštevajoč tako pripombe, izražene v obravnavi osnutka, kot tudi zahteve omenjenih zakonov.

Pri tem je skušal zvedeti tudi za mnenje in morebitne pripombe organov družbenopolitičnih organizacij v republiki in zlasti Skupščine SRN, saj bo za veljavnost tega samoupravnega sporazuma potrebno njeno soglasje. Zaradi tega je bilo končno besedilo predloga pripravljeno šele ob začetku šolskih počitnic, ko je čas za sklicevanje zborov delavcev na področju vzgoje in izobraževanja najmanj primeren.

Če je bilo pri oblikovanju predloga samoupravnega sporazuma nujno čakati na objavo omenjenih zakonov, to še v večji meri velja za statutarne sklepe, saj zakona dajeta podlago za ureditev praktično vseh statutarjih vprašanj. Inicativni odbor je sicer menil, da bi bilo koristno dati v široko javno obravnavo tudi osnutek tega sklepa, vendar bi to pomenilo preložiti ustanovitev skupnosti na še poznejši čas. S tem pa bi zamudili možnost, da se naša posebna izobraževalna skupnost še vključi v proces oblikovanja temeljev planov za naslednje srednjeročno plansko obdobje. Pač pa je iniciativni odbor skušal pritegniti k reševanju bolj zapletenih statutarjih vprašanj širši krog družbenopolitičnih delavcev in strokovnjakov. Tako je npr. sistem delegiranja v skupščino proučila in predložila možne rešitve posebna delovna skupina.

Povedati je treba, da je iniciativni odbor v vseh fazah nastajanja pričujočih predlogov užival vso podporo sveta za vzgojo in izobraževanje pri Republiški konferenci SZDL, Republiškega odbora sindikata delavcev v vzgoji, izobraževanju in kulturi ter republiškega komiteja za vzgojo, izobraževanje in telesno kulturo, ki so s svojimi stališči, pripombami in konkretnimi predlogi dali dragocen prispevek k razjasnitvi mnogih vprašanj in k iskanju boljših rešitev.

Pričakujemo, da bodo delavci v vzgojnovarstvenih, vzgojnoizobraževalnih, telesnokulturnih in drugih organizacijah in skupnostih, ki so zainteresirane za izobraževanje v pedagoški usmeritvi, sklenili predloženi samoupravni sporazum ter s tem dokazali, da so pripravljeni prevzeti svoj del odgovornosti za nadaljnji razvoj usmerjenega izobraževanja.

Za iniciativni odbor
Jože Deberšek,
predsednik iniciativnega
odbora

VZOREC SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA

Osnovne šole v okoliših enote pedagoške akademije v ... sklenejo na podlagi statutarne sklepa o oblikovanju in delu skupščine Posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev

SAMOUPRAVNI SPORAZUM

o oblikovanju in delu konference delegacij za delegiranje skupnih delegatov v zbor uporabnikov skupščine Posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev.

1. člen

Udeležence s tem sporazumom združujemo svoje v skladu z zakonom oblikovane delegacije v konferenco delegacij za delegiranje skupnih delegatov v zbor uporabnikov Posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev (v nadaljnjem besedilu: konferenca) ter sporazumno določamo način oblikovanja in dela konference.

2. člen

Delegacije udeleženk, ki so v sestavi iste delovne organizacije, pošiljajo na posamezno sejo konference skupnega delegata, ki ga izberejo sporazumno v okviru medsebojnega sodelovanja v delovni organizaciji.

Delegacije udeleženk, ki so v občini organizirane v več delovnih organizacijah pošiljajo, na posamezno sejo konference skupnega delegata, ki ga izberejo sporazumno v okviru medsebojnega sodelovanja v občinski izobraževalni skupnosti oziroma njenem zboru izvajalcev.

Na seji konference zastopa skupni delegat iz prvega oziroma drugega odstavka tega člena usklajena stališča delegacij, ki so ga izbrale in se pri usklajevanju stališč v konferenci ravna po njihovih smernicah.

3. člen

V konferenci delegati usklajujejo stališča delegacij do vprašanj, ki sodijo v delovno področje zbora uporabnikov skupščine posebne izobraževalne skupnosti, in se sporazumevajo o svojem skupnem delegatu za posamezno zasedanje tega zbora.

Konferenca naroči skupnemu delegatu, katera usklajena stališča je dolžan posredovati zboru uporabnikov in mu da smernice, po katerih se je dolžan ravnati pri usklajevanju stališč z drugimi delegati v tem zboru ter stališč med zborom uporabnikov in zborom izvajalcev.

4. člen

Skupni delegat v zboru uporabnikov poroča konferenci o sprejetih odločitvah zbora oziroma skupščine, o stališčih, ki so bila tam usklajena in o svojem delu na seji zbora.

Delegati na seji konference obravnavajo poročilo iz prejšnjega odstavka in z njim seznanijo svoje delegacije.

5. člen

Seje konference sklicuje in vodi njihov potek predsednik konference, če je ta odsoten ali zadržan, pa njegov namestnik.

Predsednika konference in njegovega namestnika volijo delegati na seji konference za dobo enega leta (varianta: za dobo trajanja mandata delegacij), vendar sta lahko razrešena tudi pred potekom te dobe.

6. člen

Administrativno-tehnična dela v zvezi s sklicevanjem sej konference (prevzemanje pošte, razpošiljanje vabil in gradiv) zagotovi delovna organizacija, iz katere je predsednik konference.

Prostor za seje zagotavljajo po dogovoru s predsednikom posamezne udeležke tako, da je vsaka naslednja seja praviloma v drugi občini.

Administrativno-tehnična dela v zvezi z delom posamezne seje (vodenje skrajšanega zapisnika, pisna izdelava usklajenih stališč in pod.) zagotovi delovna organizacija, ki je zagotovila prostor za sejo.

V primeru, da bi bilo za uspešno delo konference potrebno opraviti zahtevnejša strokovna dela, se bodo udeležke posebej dogovorile o tem in o morebitnem združevanju za to potrebnih sredstev.

7. člen

Prvo sejo konference skliče predsednik delegacije Osnovne šole ... najmanj 8 dni pred prvim zasедanjem skupščine Posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev.

VZOREC SKLEPA

Delavci (naziv delovne organizacije in temeljne organizacije združenega dela oziroma delovne skupnosti)

.....
.....
so na svojem zboru dne sprejeli

SKLEP:

Sprejme se predlog samoupravnega sporazuma o ustanovitvi posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev v SR Sloveniji v besedilu, objavljenem v Prosvetnem delavcu z dne 8. septembra 1980 skupaj s statutarnim sklepom kot priložo samoupravnemu sporazumu.

Datum Predsedujoči
zboru delavcev

Pojasnilo

Če so v sestavi delovne organizacije temeljne organizacije in delovne skupnosti, sklepajo o sprejemu predloga sporazuma delavci v vsaki temeljni organizaciji oziroma delovni skupnosti posebej.

Sklep je treba poslati občinski izobraževalni skupnosti, na katere območju je sedež temeljne organizacije ali delovne skupnosti oziroma enovite delovne organizacije.

VZOREC POOBLASTILA DELEGATA ZA ZBOR IZVAJALCEV

POSEBNA IZOBRAŽEVALNA SKUPNOST ZA PEDAGOŠKO USMERITEV V SR SLOVENIJI

Svet — delegacija za zbor izvajalcev PIS (naziv organizacije) po dogovoru z organizacijami, ki sodelujejo pri izvajanju vzgojnoizobraževalnih programov pedagoške usmeritve: (navesti nazive teh organizacij)

p o o b l a š č a

tov. (ime in priimek)
roj. leta po poklicu
po izobrazbi
da se kot delegat udeleži dne 30. septembra 1980

1. seje zbora uporabnikov

skupščine Posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev v SRS.

Datum: Predsednik:
(ime in priimek ter podpis)

8. člen

Ta sporazum je sklenjen, ko ga sprejmejo pooblašeni organi vseh osnovnih šol na območju okoliša enote pedagoške akademije v ...

UDELEŽENKE:

POJASNILO

Gornji primer samoupravnega sporazuma nikakor ni obvezen vzorec, ki bi ga bilo treba samo prepisati. Objavljamo ga zgolj kot prikaz nekaterih možnih rešitev posameznih vprašanj, ki jih je s sporazumevanjem mogoče rešiti tudi drugače, seveda v skladu s samoupravnim sporazumom o ustanovitvi posebne izobraževalne skupnosti in njenim statutarnim sklepom ter z zakonom o volitvah in delegiranju v skupščine (Uradni list SRS šte. 24/1977).

Primer je sicer uporaben tudi za oblikovanje konference delegacij vzgojnoizobraževalnih organizacij. Prilagoditi je treba le navedbo udeležek v uvodu, navedbo samoupravne interesne skupnosti v 2. odstavku 2. člena (občinska skupnost otroškega varstva) in navedbo organizacije v 7. členu. S podobnimi prilagoditvami je prikazani primer mogoče uporabiti tudi, ko konferenco delegacij oblikujejo organizacije usmerjenega izobraževanja s tem, da je treba poiskati ustreznejše rešitve v 2. členu. Morda bi celo kazalo oblikovati konferenco na enak način, kot jo oblikujejo za zbor izvajalcev v svoji PIS (v tem primeru bi bil lahko zbor izvajalcev neke PIS hkrati tudi konferenca delegacij za delegiranje skupnih delegatov v zbor uporabnikov PIS za pedagoško usmeritev).

Prikazani primer pa lahko posluži kot ogrodje tudi za samoupravni sporazum o oblikovanju konference delegacij za zbor izvajalcev (npr. PA in njene enote). V takšnem primeru bo v konferenco delegacij lahko pošiljala svojega delegata vsaka delegacija neposredno, sedež delegacije pa bi bil lahko stalno pri udeležki, ki je prva navedena v statutarnem sklepu.

VZOREC POOBLASTILA DELEGATA ZA ZBOR UPORABNIKOV

POSEBNA IZOBRAŽEVALNA SKUPNOST ZA PEDAGOŠKO USMERITEV V SR SLOVENIJI

Konferenca delegacij (ustrezno podčrtajte)

— organizacij za predšolsko vzgojo in varstvo za okoliš vzgo-

jiteljske šole

— osnovnih šol za okoliš pedagoške akademije — enote

.....

— organizacij za usmerjeno izobraževanje v posebni izobra-

ževalni skupnosti za

— izobraževalnih organizacij, združenih v Zvezi delavskih univerz

— telesnokulturnih organizacij, združenih v Zvezi telesnokulturnih skupnosti Slovenije

p o o b l a š č a

Tov. roj. leta
(ime in priimek)

po poklicu po izobrazbi

ki je član-ica splošne — posebne — združene delegacije v (temeljni) organizaciji

da se kot skupen delegat delegacij, združenih v naši konferenci delegacij, dne 30. septembra 1980 udeleži

1. seje zbora uporabnikov

skupščine Posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev v SR Sloveniji

Datum: Predsednik konference:
(ime in priimek ter podpis)

**Svet delovne skupnosti
CENTRA SREDNJIH ŠOL ČRNOMELJ**

razpisuje proste naloge in opravila
— učitelja samoupravljanja s temelji marksizma in zgodovine, za nedoločen čas s polnim delovnim časom
Rok za prijavo je 15 dni od objave razpisa.

**Komisija za medsebojna razmerja delavcev v združenem delu
OSNOVNA ŠOLA DANTE ALIGHIERI IZOLA**

razpisuje prosta dela in naloge:
— učitelja zgodovine in zemljepisa

Posebni pogoji: kandidati morajo imeti višjo ali visoko izobrazbo ustrezne stroke in biti italijanske narodnosti.
Delo se združuje za določen čas do 30. 8. 1981.
Rok prijave: 15 dni po objavi razpisa.

**Komisija za medsebojna delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE VIDE PREGARC
Ljubljana, Bazoviška 1**

razpisuje prosta dela in naloge
— učitelja slovenskega jezika, P ali PRU, za določen čas s polnim delovnim časom od 15. 9. 1980 (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu).
Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema komisija za medsebojna delovna razmerja v 15 dneh po objavi razpisa.

GOZDARSKI ŠOLSKI CENTER POSTOJNA

razpisuje dela in naloge
— vzgojitelja — višja izobrazba pedagoške smeri — zaželen domska vzgoja

Začetek dela: 1. 9. 1980 — za nedoločen čas.

**KMETIJSKI ŠOLSKI CENTER RAKIČAN
Rakičan 3, 69000 Murska Sobota**

razpisuje prosta dela in naloge:
— učitelja nemškega jezika, P
— učitelja telesne vzgoje, P
— učitelja slovenskega jezika, P
Rok za prijavo je 15 dni po objavi razpisa.

**Razpisna komisija
GIMNAZIJE JUŠA KRAMARJA, MURSKA SOBOTA**

razpisuje za šolsko leto 1980/81 prosta dela in naloge:
— učitelja slovenskega jezika, P, za nedoločen čas
Kandidat mora predložiti diplomu filozofske fakultete, oddelka za slavistiko.

OSNOVNA ŠOLA BOJANA ILIČA, MARIBOR

razpisuje proste naloge in opravila:
— učitelja zemljepisa in družbeno-moralne vzgoje, pogoj: PRU
— učitelja družbeno-moralne vzgoje,
— učitelja telesne vzgoje, pogoj: PRU ali P telesne vzgoje;
— učitelja za delo v oddelku podaljšane bivanja za 6., 7. in 8. razred, pogoj: PRU razrednega pouka.
Rok prijave 15 dni po objavi razpisa. Stanovanj ni.

**Komisija za razpis prostih del in nalog
ŠOLSKEGA KOVINARSKEGA CENTRA V LENDAVI**

razpisuje dela in naloge:
— 2 učiteljev, dipl. inž. strojništva, P

**Svet
OSNOVNE ŠOLE LEDINA, LJUBLJANA, Komenskega 19**

razpisuje za nedoločen čas s polnim delovnim časom prosta dela in naloge:
— učitelja gospodinskega pouka
Vloge sprejema svet Osnovne šole Ledina 15 dni po objavi razpisa.

**Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE IVAN TAVČAR, GORENJA VAS**

razpisuje za določen čas s polnim delovnim časom proste naloge in opravila:
— šolskega svetovalnega delavca (začetek dela 6. 10. 1980 do vrnitve delavke s porodniškega dopusta)
— učitelja razrednega pouka (začetek dela 20. 10. 1980 do vrnitve delavke s porodniškega dopusta)
— učitelja matematike in fizike (začetek dela v drugem polletju)

Razpisni rok je 15 dni po objavi razpisa ali do prevzema del in nalog.
Prijave z dokazili o izobrazbi pošljite upravi Osnovne šole Ivan Tavčar Gorenja vas, 64224 Gorenja vas.

**Komisija za medsebojna razmerja delavcev v združenem delu
OSNOVNE ŠOLE FERDO VESEL, ŠENTVID PRI STIČNI**

razpisuje prosta dela in naloge:
— učitelja fizike in tehničnega pouka, PRU ali P — stanovanje
— učitelja glasbene vzgoje, PRU ali P

Kandidati, ki se bodo prijavi, morajo imeti ustrezne moralnopolitične lastnosti. Prijava naj vsebuje: osebne podatke, dokumente o strokovni in pedagoški izobrazbi in življenjepis.
Rok za prijavo je 15 dni po objavi razpisa.

Komisija za delovna razmerja

TOZD OSNOVNA ŠOLA MIHA PINTAR TOLEDO, VELENJE

razpisuje prosta dela in naloge
— učitelja glasbene vzgoje, PRU ali P

Rok za prijavo: 20 dni po objavi razpisa.
Stanovanje po dogovoru.

POKLICNA KMETIJSKA ŠOLA SVEČINA

razpisuje za nedoločen čas dela in naloge
— vzgojiteljice

Pogoj: visoka ali višja izobrazba pedagoške smeri; prednost imajo kandidatke, usposobljene za domsko vzgojo.

Za vzgojiteljico je na voljo samska soba, možen pa je tudi prevoz na delo iz Maribora.

Kandidati naj pošljejo prijave komisiji za medsebojna razmerja delavcev v združenem delu Poklicni kmetijski šoli Svečina, Svečina 1, 62201 Zg. Kungota, telefon 68-625 (062) v 15 dneh po objavi razpisa.

**Svet delovne skupnosti
OSNOVNE ŠOLE NARODNEGA HEROJA MARTINA
KOTARJA, ŠENTJERNEJ, občina Novo mesto**

razpisuje prosta dela in naloge:
— učitelja glasbene vzgoje, PRU

Rok za prijavo je 15 dni po objavi razpisa. Svet bo izbral kandidata na podlagi pisnih prijav najpozneje v 15 dneh po objavi razpisa in v 8 dneh po izbiri obvestil kandidate o izidu izbire kandidatov.
Dela in naloge razpisujemo za nedoločen čas.
Kandidati morajo priložiti prijavi dokazila o zahtevani izobrazbi in kratek življenjepis.

**Združene osnovne šole o. sol. o.
TOZD OSNOVNA ŠOLA BRATJE DOBROTINŠEK, VOJNIK**

razpisuje prosta dela in naloge

za določen čas (nadomeščanje delavk, ki bosta na porodniškem dopustu) s polnim delovnim časom, začetek dela 15. 9. 1980:
— učitelja matematike in fizike, PRU
— socialne delavke

za nedoločen čas s polnim delovnim časom, začetek dela takoj:

— učitelja razrednega pouka, PRU, za delo v oddelku podaljšane bivanja

Pogoj za razpisana dela in naloge: z zakonom predpisana izobrazba — diploma ustrezne smeri študija na PA ali ustrezne višje ali visoke šole.
Prijave s kratkim življenjepisom in dokazilom o strokovni usposobljenosti sprejema šola 15 dni po objavi prostih del in nalog. Kandidati bodo obveščeni o izbiri najkasneje v 30 dneh po preteku prijavnega roka.

Razpisna komisija

GLASBENE ŠOLE ŠEMPETER PRI GORICI

razpisuje prosta dela in naloge:
— učitelja klavirja

Prijave z ustreznimi dokazili po zakonu o glasbenih šolah sprejema razpisna komisija 15 dni od objave razpisa.
Stanovanj ni.

**Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE POSTOJNA**

razpisuje za nedoločen čas dela in naloge:
— učitelja gospodinskega pouka in vodjo šolske prehrane, PRU

Začetek dela takoj. Rok za prijavo je 15 dni po objavi razpisa. Kandidati morajo priložiti prijavi potrdilo o strokovnosti.

**Svet delovne skupnosti
OSNOVNE ŠOLE ADAM BOHORIČ, BRESTANICA**

razpisuje za nedoločen čas s polnim delovnim časom prosta dela in naloge:
— učitelja slovenskega jezika
— učitelja tehničnega pouka

Pogoj za sklenitev delovnega razmerja je končana šola ustrezne smeri z diplomom.
Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi razpisa. O izbiri pa bodo obveščeni 15 dni po poteku razpisnega roka. Stanovanje po dogovoru.

GIMNAZIJA NOVO MESTO

razpisuje za nedoločen čas prosta dela in naloge:
— učitelja fizike
— učitelja obrambe in zaščite
— laboranta za vaje iz kemije, biologije in fizike

Pogoji: za opravljanje del in nalog učiteljev je potrebna visoka izobrazba, za laboranta pa višja ali srednja izobrazba.

TEHNIŠKA ŠOLA ZA LESARSTVO LJUBLJANA, Aškerčeva 7

razpisuje dela in naloge:
— učitelja strokovnih predmetov lesarske stroke, za določen čas
— učitelja matematike in računalništva, za določen čas
— učitelja obrambe in zaščite, za nepolni delovni čas
— učitelja geografije in samoupravljanja s temelji marksizma, za določen nepolni delovni čas

Delovna skupnost skupnih služb

**GRADBENEGA INDUSTRIJSKEGA PODJETJA INGRAD
n. sol. o. Ljubljanska 16, Celje**

razpisuje prosta dela in naloge
— vzgojitelja v domu učencev v Celju

Pogoji:
— višja šola pedagoške smeri
— sposobnost za dela v tehničnih dejavnostih
— zaželen praksa v poklicu
Prijave s priloženimi dokazili o strokovni izobrazbi ter opisom dosežanega dela sprejema Kadrovskega pravnega sektorja GIP »Ingrad« Celje, Ljubljanska 16, v 15 dneh od dneva objave razpisa.

**POSEBNA OSNOVNA ŠOLA SLOVENJ GRADEC.
Šerčerjeva 11**

razpisuje za določen čas prosta dela in naloge
— ortopedagoga za ODU

Pogoj: diploma.
Prošnje z dokazili o strokovnosti pošljite v 15 dneh od objave razpisa.

KMETIJSKI ŠOLSKI CENTER CELJE

razpisuje v šolskem letu 1980/81 prosta dela in naloge:

— učitelja fizike in matematike
— učitelja obrambe in zaščite
— učitelja samoupravljanja s temelji marksizma
— vzgojitelja v domu

Vsa dela razpisujemo za nedoločen čas.
Pogoji: za učitelje visokošolska izobrazba ustrezne smeri, za vzgojitelja v domu pa višješolska izobrazba ustrezne smeri.

15. obletnica samostojnosti

Letošnjega 11. junija smo praznovali 15. obletnico samostojnosti Osnovne šole dr. Slavko Grum Zagorje ob Savi — osnovne šole s prilagojenim programom. Ob tej priložnosti smo pripravili bogato razstavo tehničnih in likovnih izdelkov učencev naše šole v Delavskem domu v Zagorju.

Tokrat naj predstavimo kratek razvoj posebnega šolstva v naši občini. Začelo se je že pred vojno — leta 1939, ko je bil ustanovljen poseben oddelk pri zagorski osnovni šoli. Vodila ga je Stana Wraber. Delo v tem oddelku je prekinila vojna. Ponovno je bil ustanovljen leta 1947, prav tako pri zagorski šoli. V tem oddelku je poučevala Pepca Reven do leta 1951. Ko je odšla iz Zagorja, je prenehalo tudi delo posebnega oddelka.

Šele leta 1962 je bil oddelk ponovno ustanovljen in to pri Osnovni šoli Tone Okrogar. Vodila ga je Regina Kralj. Po narodnoosvobodilni vojni jugoslovanskih narodov so nastale možnosti za uresničitev zamisli o humani obravnavi otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju. Skrb naše družbe za te otroke se je povečala, učitelji so jih začeli obravnavati strokovno. Otrok je bilo vedno več, s tem pa se je večalo tudi število oddelkov. Poučevati je bilo treba po ustreznih učno-vzgojnih programih, s posebnimi metodami in oblikami dela in se jim tako individualno približati. To je bilo odločilno, da je bila leta 1965 ustanovljena samostojna Posebna osnovna šola Zagorje. Ravnateljica je postala Irena Drenik, ki je z velikim uspehom vodila šolo do letošnjega februarja.

Šola je dobila svoje prostore na Cankarjevem trgu, kjer je bila do šolskega leta 1976—77. Zaradi neustreznih in življenjsko nevarnih delovnih razmer, smo se preselili včasne prostore v športnem domu Proletarec, kjer poteka delo še zdaj.

Kljub temu da delamo v težkih razmerah, saj je premalo prostora, je naše delo kakovostno in uspešno. V petnajstih

letih samostojnega dela smo usposobili za delo in življenje 83 naših absolventov, ki so pridni delavci in vredni člani naše družbe. To smo dosegli lahko le s sodobnim načinom dela in z vsestranskim vključevanjem in povezovanjem šole z življenjem.

Vsako leto odpeljemo nekaj naših učencev v šolo v naravi v Vrsar, udeležujemo se regijskih in republiških športnih iger osnovnih šol s prilagojenim programom, v šolskem letu 1976—77 pa smo take igre tudi organizirali. Redno izdajamo glasilo Naš list, pripravljamo samostojne likovno-tehnične razstave in tako predstavljamo svoje delo javnosti. Uspehi nas spodbujajo k novim, sodobnejšim oblikam dela pri pomoči duševno manj razvitim osebam.

Spoznali smo, da je treba delovno usposabljanje tudi zmerno in težje prizadete otroke; zato smo v šolskem letu 1976—77 odprli prav tak oddelk v Zasavju, v šolskem letu 1978—79 pa še enega. Uspehi so vidni.

V teh oddelkih pripravljamo otroke za delo v delavnici pod posebnimi pogoji, ki bo ustanovljena za Zasavje. Prizadevamo si, da bi tako delavnic dobili čimprej, saj se bodo le tako lahko zaposlili tudi ti otroci, ki ne zmorejo sodelovati v rednem delovnem procesu.

Zavedali smo se, da bi še večje uspehe pri vzgojno-izobraževalnem delu dosegli z novimi sodobnimi pedagoškimi oblikami. V oddelku podaljšane bivanja smo začeli uvajati prvine celodnevne osnovne šole in leta 1979 uradno prešli na celodnevno osnovno šolo s tremi oddelki na nižji stopnji. Na to obliko dela naj bi postopoma prešli vsi oddelki — vsako šolsko leto en oddelk.

Naše delo pa bo še uspešnejše v ustreznih prostorskih razmerah v novi šoli, zgrajeni v naslednjem srednjeročnem obdobju 1981—1985.

VALENTIN KRALJ

SPOSTOVANI,

morda je med Vašimi sodelavci in znanci kdo, ki bi se rad naročil na Prosvetnega delavca. Ponudite mu našo naročilnico — naj jo izpolni in pošlje v ovojnici na naš naslov.

NAROČILNICA

Prosvetni delavec, 61104 Ljubljana, p. preda! 21

Naročam se na Prosvetnega delavca in prosim, da mi ga pošiljate na naslov:

Ime in priimek:

Naslov:

Naročilnico bom poravnal-a po prejemu položnice,

Datum: Podpis

V uredništvu se je nabralo precej gradiva za Naše pogovore. Zaradi prostorske stiske, ki smo jo imeli zadnje čase v časopisu (razpisi, Objave republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo itd.) so nekateri bralci dalj časa čakali na objavo svojega prispevka ali na odgovor za svoje vprašanje.

RAVNATELJEVA DELOVNA OBVEZNOST

M. O. prosi za uradno tolmačenje delovnega časa ravnatelja šole brez učne obveznosti. Odgovor je pripravil Vili Veršaj, svetovalec predsednika Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo.

Ob vprašanju, kakšen je delovni čas ravnatelja šole brez učne obveznosti, je treba opozoriti, da moramo delovni čas, njegovo trajanje in razporeditev, razlikovati od delovne obveznosti in njih sestavin. Po 63. členu zakona o delovnih razmerjih (Uradni list SRS, št. 24/77) traja delovni čas delavcev 42 ur na teden, če za posamezne dejavnosti oziroma primere zakon ne določa drugače. Ker zakon o osnovni šoli, (Uradni list SRS, št. 5/80) niti drugi zakoni s področja vzgoje in izobraževanja ne določajo drugačnega delovnega časa, velja za vse delavce (tudi za ravnatelja) vzgojno-izobraževalnih organizacij 42-urni delovni teden, prav tako pa veljajo zanje tudi vse določbe zakona o delovnih razmerjih, ki se nanašajo na krajši ali daljši delovni čas od polnega delovnega časa oziroma podaljšani delovni čas. Razporeditev delovnega časa določajo delavci teh organizacij s samoupravnim splošnim aktom v skladu z zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi (šolski koledar idr.).

Delovno obveznost delavcev vzgojno-izobraževalnih organizacij v okviru 42-urnega delovnega tedna sestavljajo dela in naloge, ki so jih dolžne opravljati v skladu z zakonom in samoupravnimi splošnimi akti izobraževalne organizacije. Zakoni za posamezna področja vzgoje in izobraževanja določajo obvezne sestavine delovne obveznosti le za delavce, ki opravljajo vzgojno-izobraževalno delo. Tako npr. zakon o osnovni šoli (108. člen) določa, da obsega delovna obveznost učiteljev in vzgojiteljev vzgojno-izobraževalno delo neposredno z učenci (učna obveznost), drugo delo v zvezi z vzgojno-izobraževalnim delom ter pripravo na vzgojno-izobraževalno in drugo delo. V delovno obveznost ravnatelja šole pa sodijo dela in naloge, ki jih ima po zakonu kot individualni poslovodni organ oziroma kot pedagoški vodja, podrobneje pa jih določa samoupravni splošni akt šole. V delovno obveznost ravnatelja šole se šteje tudi njegovo obvezno neposredno vzgojno-izobraževalno delo (učna obveznost), ki mu ga določa svet šole.

KDAJ NOVI NORMATIVI?

Naša bralka z Dolenjskega sprašuje, kdaj lahko pričakuje zvišanje osebnega dohodka, ker ima v 4. razredu osnovne šole 34 učencev, novi zakon o osnovni šoli pa določa kot največje število 32 učencev.

Kaže, da bo morala kar malo potrpeti. Po 48. členu zakona o osnovni šoli bodo normative o številu učencev v oddelkih in skupinah določili porabniki in izvajalci v izobraževalni skupnosti, 157. člen tega zakona pa določa kot skrajni rok za uveljavitev novih normativov šole šolsko leto 1984–85.

DIPLOMA NI VSE

V. L. iz Ljubljane se hudi, češ da imamo v vzgojno-varstvenih organizacijah vzgojiteljice in tudi ravnateljice z dve, štiri in petletno vzgojiteljsko šolo, vendar vse te diplome mečejo v isti koš — v isto vrednostno kategorijo. Ravnateljice z dveletno vzgojiteljsko šolo, da imajo prešibko znanje za uspešno vodenje

vzgojnega dela, vendar pa se trdno držijo svojih stolčkov.

Pozanimali smo se, kakšno dveletno vzgojiteljsko šolo ima tovarišica v mislih. O tem smo povprašali tudi vzgojiteljsko šolo v Ljubljani, vendar nismo mogli odkriti dveletne vzgojiteljske šole. Nekaj drugega so seveda diferencialni ali dopolnilni zaključni izpiti, ki so jih posamezniki delali pred leti na vzgojiteljskih šolah in se po zahtevnosti niso razlikovali od zaključnih izpitov štiri — ali petletne vzgojiteljske šole.

Osnova za nagrajevanje so dela in naloge, ki jih kdo opravlja, obseg in kakovost dela. Vzgojno delo zahteva ustrezno izobrazbo, ki je že precej let določena s predpisi. Tudi za izbiro kandidatov za ravnatelja vzgojno-varstvene organizacije so merila in zahteve jasne: »Za ravnatelja je lahko imenovan, kdor izpolnjuje pogoje za vzgojitelja ali strokovnega delavca, določene s tem zakonom, ali učitelja po zakonu o osnovni šoli in ima najmanj pet let delovnih izkušenj, od tega najmanj dve leti dela pri vzgoji in varstvu predšolskih otrok« (zakon o vzgoji in varstvu predšolskih otrok, 73. člen). Tudi postopek razpisa in izbire kandidatov je tak, da naj bi prišli na ta mesta delavci, ki bodo kos zahtevnim nalogam.

Možnosti so torej dane.

ALI NISO ZAHTEVE PREVISOKE?

Stanko Lodrant nam v daljšem prispevku piše o svojih izkušnjah in razmišljanjih o pouku fizike in kemije v srednji šoli. Ker bi vprašanja iz ožje stroke za večino bralcev verjetno ne bila zanimiva, povzemamo samo nekaj kritičnih splošnih misli in ugotovitev, ki veljajo bržkone za vse.

Kaj vse sem v dolgih letih poučevanja kemije na gimnaziji imel priliko doživeti! Kot začetnik, naphan z atomsko učenostjo, ki me je takrat tudi osebno prevzela, sem mimo takratnih učnih načrtov, okoli leta 1950 še daleč ne tako zahtevnih kot danes, bolj radovednim dijakom že tudi prikazoval osnove kvantnomehanskega atomskega modela. To sploh ni bilo težko, ker so ti dijaki obvladali zakonitosti peridonega sistema. Takrat smo guli samo sistematiko! Ko sem tudi za domačo nalogo ob strokovnem izpitu po svojem nagibu napisal skriptu: Poskus prikaza kvantnomehanskega atomskega modela v srednji šoli, me je dr. Nučič razburjeno nagnal in komaj sva se potem pobotala, naj opišem raje kaj bolj navadnega, bolj »uporabnega«, na primer proizvodni proces v Žerjavu.

Po tridesetih letih, ko so se zahteve v učnih načrtih povečale po obsegu, še bolj pa po kakovosti — vse to pa naj učitelji tudi uresničijo — se sprašujem, ali so se tudi učenci toliko spremenili, da bi bili sposobni dojeti vso učenost, ki se jim ponuja.

Kdo je kriv, da so učni načrti tako zasnovani na taki ravni, da zahtevajo vrhunske strokovnjake, kakršnih veliko šol nikoli ne bo dobilo? Pristavil bi še, da bi bili potrebni tudi sami vrhunski učenci! V hrvaški reviji Kemija v industriji avtorica ob fantastičnih zahtevah, ki se postavljajo učiteljem, upravičeno vzdihne: »Tudi profesor je človek!« — ni programiran stroj, ki bi lahko izpolnil vse želje in zahteve.

OD NAS NEPRESTANO NEKAJ ZAHTEVAJO!

M. J. nam je potožila, da je na šolah preveč nenačrtovanih akcij in zahtev, ki pridejo čez noč nad učitelja in učence.

Gre za to, da delavci ne morejo v miru delati, da neprestano nekdo od njih nekaj zahteva. Neprestano prihajajo razpisi za pisanje spisov, za različna tekmovanja ipd. Šole se poskušajo po svojih močeh vključevati v vse te akcije, vendar za ceno hudih naporov učiteljev in učencev. Ko so prišli naši učenci z nekega tekmovanja, so povedali, da učenka, ki je dosegla na tistem tekmovanju 1. mesto, tri dni ni obiskovala pouka, ampak se je svojim mentorjem pripravljala na tekmovanje. Menim, da je pri vsakem tekmovanju pomembna množičnost, iz katere naj raste kakovost. Najteže pa je to, da je rok za pripravo prekratek. Npr.: razpisno temo dobimo feribaj, tekmovanje je marca. Morali smo pripraviti zelo pomembno proslavo v treh dneh, čeprav je organizacija lahko načrtovala tisto prireditve že nekaj mesecev prej.

Vsako leto napravimo letni načrt dela šole. Tudi vsaka organizacija, aktiv in krožek morajo napraviti svoj letni načrt dela. To delamo konec avgusta. In do takrat bi vsi tisti (največkrat je to ZPM, Zavod SRS za šolstvo, ZSMS), ki žele kaj od šole, morali te svoje zahteve objaviti, da bi jih lahko šole upoštevale v svojih letnih načrtih dela.

Saj ni treba objavljati vsega razpisa, pač pa samo temo in morda rok. Vse drugo lahko objavljajo kasneje. Gre za to, da bo npr. klub OZN, zgodovinski krožek itd. vse leto natančno proučeval temo in potem poslal na tekmovanje res najboljše pripravljene. Tako pa se zgodi, da sprejme krožek svoj načrt dela, začne po njem delati, potem pa pride razpis za tekmovanje, in ker je rok kratak, se lotijo tega študija samo najboljši člani, drugi pa nimajo pravega dela, se dolgočasijo in izgubljajo veselje za delo v interesni dejavnosti. Ali pa se krožek odloči za neko razpisano raziskovalno nalogo in začne zbirati gradivo. Čez mesec dni sledi razpis za drugo raziskovalno nalogo, ki bi temu krožku bolj ustrezala, pa se seveda zdaj ne more več odlo-

čiti zanjo. Če bi bile vse naloge objavljene istočasno, bi se lahko odločili za tisto, za katero lahko dobijo v kraju največ gradiva.

Z dodatnim poukom se vsak učitelj trudi po svoje. Skoraj ni aktivov, kjer bi lahko učitelji izmenjali izkušnje. Pomagale bi jim tudi teme, ki so predvidene za tekmovanje iz posameznih predmetov (npr. slovenski jezik, kemija itd.). Tako bi se vse leto poglabljeno pripravljali nanj. Kakorkoli že gledamo, šole bi morale biti pred začetkom šolskega leta obveščene o vseh akcijah, ki naj bi jih uresničile med šolskim letom. In končno: tudi vse družbeno-politične organizacije, krajevne skupnosti, OZD napravijo letne načrte dela. Če v teh načrtih računajo na sodelovanje šole, naj jo o tem pravočasno obveste. Slišala sem že, da so v nekaterih šolah pogovarjali, naj se ne bi vključili v akcije, ki jih ne bi imeli v načrtih dela. Poudariti želim, da se na šolah ne izogibamo delu radi pa bi z nekoliko manj truda in razburjanja dosegli boljše uspehe.

M. J. je lepo opisala okoliščine, ki zbuja pri učitelju slabo voljo, povsem pravilno pa je tudi pokazala izhodišča tega stanja. Z načrtom dela, ki ga sprejme svet osnovne šole, se podrobneje določijo — kot pravi 37. člen zakona o osnovni šoli — obseg, vsebina in razporeditev vzgojno-izobraževalnega in drugega dela... delo organizacij in društev na šolah... ter druge naloge, potrebne za uresničevanje programa življenja in dela šole in naloge, s katerimi bi uresničevala svojo družbeno vlogo v krajevni skupnosti in občini.

Podobno določilo vsebuje tudi zakon o usmerjenem izobraževanju ter zakon o vzgoji in varstvu predšolskih otrok. Pravočasno načrtovanje in samoupravno dogovarjanje najboljše lahko zagotovita, da bo nepredvidenih zahtev in akcij čim manj, če se jim že ne moremo povsem izogniti.

UREDNIŠTVO.

Obvestilo

Rdeči križ Slovenije vabi vse občane in delovne ljudi, da se v čim večjem številu udeležijo krvodajalske akcije. Prijave sprejema občinski odbor Rdečega križa, v delovnih organizacijah pa aktivisti Rdečega križa, odgovoren za krvodajalstvo. Kri je nenadomestljivo zdravilo. Človek lahko s krvjo vedno pomaga. Dajanje krvi je dokaz človečnosti in eno izmed meril naše ozaveščenosti in solidarnosti do sebe in drugih.

SEPTEMBER 1980

SENOŽEČE
HRPELJE
SEŽANA
MOZIRJE
SLOVENSKA BISTRICA
POSTOJNA
VELENJE

9.
10.
11., 12.
16., 17.
18., 19.
23., 24., 25., 26.
29., 30.

RDEČI KRIŽ SLOVENIJE

prosvetni
delavec

Časopis izdajata republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti ter Izobraževalna skupnost Slovenije — Izhaja štirinajstredno med šolskim letom.

Izdajateljski svet ČZP Prosvetni delavec: Metka Rečnik, predsednica, Jože Deberšek, Tea Dominko, Milanka Dragar, Leopold Kežar, Marjana Kunej, Marija Skalar, Janez Sušnik, Valerija Škerbec, Zdravko Terpin, Milica Tomše, Jože Valentinčič, Boštjan Zgonc.

Uredniški odbor Prosvetnega delavca: Geza Čahuk, predsednik, Breda Cajhen, Tea Dominko, Marjana Kunej, Rudi Lešnik, Veljko Troha, Jože Valentinčič, Dušan Zupanc.

Uredništvo: Jože Valentinčič, glavni urednik, Marjana Kunej, odgovorna urednica, Tea Dominko, tehnična urednica.

Naslov uredništva in uprave: Poljanski nasip 28, tel.: 315-585, poštni predal 21, Ljubljana 61104.

Rokopisov in fotografij ne vračamo, posamezni izvod 8 din. Letna naročnina 150 din za posameznike, za delovne organizacije 250 din, za študente 100 din. Št. tek. računa 50101-603-46509.

Tiska ČZP Ljudska pravica: YU ISSN 0033-1643

Po mnenju Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje je časnik »Prosvetni delavec« prost temeljnega davka od prometa proizvodov (glej 7. točko 1. odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu).

Tržaški Slovenci v Šoštanju

25. junija leta 1972 so predstavniki osnovnih šol Karel Destovnik in Biba Roček iz Šoštana sodelovali pri odkritju doprsnega kipa pesniku Kajuhu, po katerem so hkrati poimenovali tudi svojo šolo vaščani Padrič in Gropade pri Trstu. Takrat so navezali stike še na kulturnem in športnem področju. Sledili so obiski med prosvetnim društvom Svoboda Šoštanj in prosvetnim društvom Slovan iz Padrič, športniki šoštanskega Partizana in teniškega kluba pa so se srečevali s športniki društva Gaj, ki združuje športnike obeh kraških vasic na robu Trsta. Seveda pa so na vseh prireditvah in srečanjih sodelovali tudi prebivalci Gropade in Padrič, saj imata obe vasi skupno šolo in godba Zarja iz Šoštana na proslavi 80-letnice njihovega prosvetnega društva Slovan, lani pa so prišli na proslavo 60-letnice Svobode Šoštanj pevci iz Padrič in Gropade. Ob teh nepozabnih srečanjih je marsikdo spoznal prijatelja, navezali so stike in se tudi obiskovali.

Konec junija pa so prvič prišli na obisk učenci Kajuhove šole iz Gropade s starši, učiteljicami Frido Valetič, Nedo Presl in Božico Čuk, in ravnateljico osnovnih šol iz Opčin Brunom Kraljem ter predstavniki društva Slovan. Pred Kajuhovo šolo v Šoštanju so jih sprejeli njihovi vrstniki, ravnatelj šole, učitelji in predstavniki prosvetnega društva Svoboda, krajevne skupnosti Šoštanj in društva prijateljev mladine občine Velenje. V imenu pionirskega odreda Kajuh jih je pozdravil učenec Jože Katanec, nato pa še ravnatelj šole Karel Kordeš. Šoštanjčane pa je pozdravil Bruno Kralj, ravnatelj slovenskih šol na Opčinah pri Trstu, kjer so združene slovenske šole v Opčinah, Bazovici, Treptah, Proseku, Sv. Križu, Repentaboru in Gropadi. Zanimivo je, da so na vseh šolah kjer poučujejo učence do 5. razreda, tudi slovenski otroški vrtci. Učenci iz Gropade so v Šoštanju nastopili s Kajuhovim recitalom in pevske točkami pod vodstvom učiteljice Frیده Valetič s spremljavo harmonikarja Karla Grgiča. Po nastopu učencev je

Silvo Ozbič prikazal diapozitiv iz Gropade in Padrič ter medbojnih srečanj. Šoštanjčani so učencem pa so podarili v spomin zaslavo s Kajuhovim likom, ki jo izvele učence gropadske šole. Nato so nastopili še učenci šoštanske šole, nakar je Marjeta Pergovnik v imenu Društva prijateljev mladine občine Velenje učencem gropadske šole podarila njihove bralne značke; od njih vrstnikov so dobili slovenske knjige za šolsko knjižnico. V gostje iz Trsta so prejeli tudi Kajuhovo značko in najnovejšo dajo Kajuhovih pesmi. Šola je dobila v spomin Kajuhovo sliko in umetniško sliko, delo ravnatelja šoštanske šole Jožeta Stetine. Predsednik šoštanske šole Maks Medved je podpredstavnikom društva Slovan spominsko darilo in album fotografij z lanske letošnje proslave 60-letnice Svobode Šoštanj. Imenu staršev in društva Slovan se je za darila v krajšem nagovoru zahvalila Lidija Kralj, ki poudarila, da je vsako srečanje Šoštanju boljše in prijetnejše. Popoldne so se odpravili še na ogled podružnične šole v Topolščici, kjer so jih prisrčno sprejeli vrstniki iz pionirskega odreda »9. maj«. Nato sta sledila sreda kulturnih prireditev domačinov in gostov. Potem ko obiskali prenovljeno šolo, odšli še v zdravilišče in si ogledali tamkajšnjo spominsko sobo s fotografijami in dokumenti z dneva maja leta 1945, ko je bila v Topolščici podpisana kapitulacija nemških sil za jugovzhodno Evropo. O takratnih dogodkih jim je pripovedoval nekdanji partizan Maks Medved. Ogled so si še druge zanimivosti zdravilišča Topolščica, nato pa se vrli v Šoštanj. Pred odhodom domov so se za spomin še fotografirali pred Kajuhovim spomenikom, kateremu so položili šopek rožic čih nageljniov.

Tako je v prijetnem razpoloženju minil dan z učenci gropadske šole, njihovimi starši in učitelji ter ravnateljem slovenskih šol v Opčin, ki je v imenu učiteljev povabil tudi učence in učitelje šoštanske Kajuhove šole, naj drugo leto obiščejo v Trstu.

V. KOJC

Obvestilo

ŠOLE OBVEŠČAMO, DA SO NA VOLJO ŠE DODATNI IZVODI:

- ZAKONA O USMERJENEM IZOBRAŽEVANJU (OBJAVA V RK VITK ŠT. 2);
- GRADIVA IZOBRAŽEVALNE SKUPNOSTI SLOVENIJE ZA USTANOVITEV PIS ZA PEDAGOŠKO USMERITEV

Objave št. 3

Vodstva vzgojno-varstvenih in vzgojno-izobraževalnih organizacij obveščamo, da bo v naslednji številki Prosvetnega delavca, dne 8. septembra izšla 3. številka Objav Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje in telesno kulturo, ki bodo med drugim zajele:

- PRAVILNIK O ŠOLSKEM KOLEDARJU ZA OSNOVNE ŠOLE
- PRAVILNIK O OCENJEVANJU IN NAPREDOVANJU UČENCEV V OSNOVNI ŠOLI
- PRAVILNIK O PRIPRAVNOSTI IN STROKOVNIH IZPITIH DELAVCEV NA PODROČJU VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA
- VSEBINO STROKOVNEGA IZPITA
- PRAVILNIK O STALNEM IZOBRAŽEVANJU IN IZPOLNJEVANJU DELAVCEV V VZGOJNO-VARSTVENIH ORGANIZACIJAH IN OSNOVNIH ŠOLAH
- PRAVILNIK O PEDAGOŠKI DOKUMENTACIJI VZGOJNO-VARSTVENIH ORGANIZACIJAH IN DRUGO

Prosimo, da sporočite številko dodatnih izvodov našega časopisa na naš naslov ali po telefonu št. 315-585, najkasneje do 17. septembra 1980.

Vabilo

Kolektiv osnovne šole na Kogu vabi vse učitelje, ki so poučevali na tej šoli, da se udeležijo 200-letnice šole, ki bo v soboto, 27. 9. 1980 ob 8.30 na Kogu. Sprejmite to objavo kot vabilo, četudi ne bi morda dobili še pisnega vabila. KOLEKTIV ŠOLE KOG